Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

Vejledning om krydsoverensstemmelse 2024
Miljø

August 2024

Vejledning om krydsoverensstemmelse 2024 - Miljø

Denne vejledning er udarbejdet af
Landbrugsstyrelsen

Foto: Intet
© Landbrugsstyrelsen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbst.dk
www.lbst.dk

ISBN 978-87-7120-799-6

Indhold

1. Hvad er krydsoverensstemmelse? ... 6
1.1 Grundlæggende om krydsoverensstemmelse ... 6
1.2 Hvilke støtteordninger er omfattet? ... 7
1.3 Retsgrundlaget ... 8
1.4 Øvrigt tilgængeligt materiale om KO ... 8

2. Nyt i 2024 ... 10
2.1 Ændringer i august 2024 i forhold til KO-krav i januar på miljøområdet ... 10

3. Kontrol ... 11
3.1 Hvem udfører kontrollen? ... 11
3.2 Varsling af kontrollen ... 11
3.3 Hvad kan du forvente ved et kontrolbesøg? ... 11
3.4 Hvad skal du sørge for i forbindelse med kontrollen? ... 12
3.5 Kontrollørens adgang under kontrolbesøget ... 13
3.6 Hvad sker der efter kontrolbesøget? ... 13
3.7 Du kan komme med bemærkninger til kontrollen ... 14
3.8 Hvordan træffer vi afgørelse i din sag? ... 14
3.9 Du kan klage over afgørelsen ... 14

4. Overtrædelser ... 16
4.1 Hvad er dit ansvar i forbindelse med KO? ... 16
4.2 Dit ansvar når du overdrager eller erhverver et areal ... 16
4.3 Hvis du har overtrådt et krav ... 17
4.4 Hvad betyder karaktererne? ... 17
4.5 Når du har overtrådt et krav uagtsomt (førstegangsovertrædelse) ... 18
4.6 Når du har overtrådt flere krav uagtsomt inden for samme område ... 18
4.7 Når du har overtrådt flere krav uagtsomt inden for forskellige områder ... 18
4.8 Når du har overtrådt et krav uagtsomt gentagne gange ... 18
4.9 Når du har overtrådt et krav forsætligt ... 19
4.10 Når du har overtrådt flere krav inden for samme område med én eller flere gentagelser ... 19
4.11 Når vi konstaterer en mindre betydelig overtrædelse ... 20
4.12 Vi giver dig en advarsel ved en mindre betydelig overtrædelse ... 20
4.13 Vi anser den mindre betydelig overtrædelse som en såkaldt menneskelig fejl (human error) ... 21
4.14 Nationale sanktioner ... 21
4.15 Force majeure ... 21

5. KO-kravene ... 22
5.1 Struktur ... 22

6. Område 1: Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLMS) ... 23

7. Krav 1.1: Beskyttelse af grundvand mod forurening ... 24

8. Krav 1.7: Indretning af stalde og lignende ... 31

9. Krav 1.8: Opbevaringskapacitet for husdyrgødning, ensilagesaft og restvand 42

10. Krav 1.9: Opbevaring af fast husdyrgødning og bundfald 45

11. Krav 1.10: Opbevaring af husdyrgødningsbaseret kompost i marken 51

12. Krav 1.11: Opbevaring af ensilage 55

13. Krav 1.12: Opbevaring af flydende gødning, ensilagesaft og restvand 58

14. Krav 1.13: Udbringningsperioder for gødning 61

15. Krav 1.14: Udbringningsmetoder for husdyrgødning og kunstgødning 65

16. Krav 1.15: Udbringnings- og arealrestriktioner for gødning 67

17. Krav 1.16: 2 meterbræmmer langs vandløb og søer 69

18. Krav 1.17: Udarbejdelse af gødningsregnskab 72

19. Krav 1.19: Administrativt krav: Ligevægten mellem virksomhedens kvælstofforbrug og kvælstofbehov 75

20. Krav 1.21: Etablering af plantedække 77

21. Krav 1.22: Administrativt krav: Grænser for tildeling af organisk gødning (organisk kvælstofarealkrav) 80

22. Krav 1.23: Beskyttelse af naturtyper 82

23. Krav 1.24: Beskyttelse af klitfredede arealer 85

24. Krav 1.25: Beskyttelse af strandbredder og andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen 90

25. Krav 1.26: Beskyttelse af arealer i ydre koge i Tøndermarsken 94

26. Krav 1.29: Beskyttelse af fredskovspligtige arealer 101

27. Krav 1.33: Etablering og bevarelse af plantedække på braklagte landbrugsarealer 106

28. Krav 1.34: Markafbrænding af halm eller andre lignende dele af landbrugsafgrøder 111

29. Krav 1.35: Forvaltning af vand 113

30. Krav 1.36: Bevarelse af landskabstræk 117

31. Krav 1.37: Beskyttelse af landbrugsjord mod jorderosion 120

32. Krav 1.38: Forbud mod beskæring af buskads og træer i fuglenes yngletid 122

33. Område 2: Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed 125

34. Område 3: Dyrevelfærd 126

35. Bilag 1. KO-krav med mulighed for vurdering af overtrædelsen som ”mindre betydelig” 127

36. Bilag 2. Ansvarlige myndigheder 129

1. Hvad er krydsoverensstemmelse?

1.1 Grundlæggende om krydsoverensstemmelse

Denne vejledning beskriver reglerne om krydsoverensstemmelse (KO) i 2024 og Landbrugsstyrelsens KO-kontrol.

KO omfatter regler på de tre områder 1) miljø, klimaforandring og godlandbrugsmæssig stand for jord (GLMS), 2) folke-, dyre- og plantesundhed samt 3) dyrevelfærd. Der er til dels tale om regler, som allerede følger af lovgivningen. Når en regel er omfattet af krydsoverensstemmelse indebærer det, at overtrædelse af reglen kan medføre nedsættelse af landbrugsstøtten. Du kan læse nærmere om de tre områder i afsnittet ”KO-kravene”.

Denne vejledning er henvendt til dig som modtager støtte efter de ordninger under landdistriktsprogrammet, som KO gælder for i 2024. De relevante ordninger er oplistet nedenfor i punkt 1.2 Hvilke støtteordninger er omfattet?

Reglerne om KO gælder på hele bedriften, uanset om der søges støtte til den pågældende del af bedriften. Du skal overholde alle kravene for hele bedriften, hvis din støtte skal udbetales i fuldt omfang, jf. dog det anførte med hensyn til skovområder nedenfor i afsnit 1.2

Overholdelse af KO- og konditionalitetskrav samt Landbrugsstyrelsens kontrol heraf
Vi gør opmærksom på, at reglerne om konditionalitet trådte i kraft 1. januar 2023 som følge af den nye fælles europæisk landbrugspolitik i EU (CAP2023). Vi skal derfor gøre dig opmærksom på, at reglerne om krydsoverensstemmelse finder sideløbende anvendelse til og med den 31. december 2025 for støttemodtagere, som modtager støtte fra ordninger under landdistriktsprogrammet (LDP) 2007-2013 og 2014-2022.
Det følger af overgangsbestemmelserne i forordning (EU) 2021/2116 og 1305/2013.

I denne overgangsperiode skal du være særlig opmærksom på, om støtten er fra en ordning, som er finansieret af LDP 2007-2013, LDP 2014-2022 eller CAP2023. Det har betydning for om du er omfattet er reglerne om KO og/eller konditionaltiet, særligt i forhold til kontrollen og sanktionering for overtrædelser.

Landbrugsstyrelsen fører fra og med 2023 således kontrol i forhold til både KO og konditionalitet. Indholdet og omfanget af Landbrugsstyrelsens kontrol, når vi kommer på kontrolbesøg, beror på, hvilke former for støtte, som du har modtaget eller vil modtage for 2024. Får du eksempelvis støtte, der er finansieret af LDP 2014-2022, skal du overholde reglerne om KO. Får du støtte, der er finansieret af CAP2023, skal du overholde de nye EU-regler, som er trådt i kraft fra 2023 – dvs. reglerne om konditionalitet.

Vi gør opmærksom på, at sanktionsniveauet for overtrædelser af reglerne om konditionalitet kan være anerledes, som følge af CAP2023. I forbindelse med indførelsen af konditionalitet har det været EU-lovgivers ønske, at sanktionerne for bl.a. mere alvorlige overtrædelser blev skærpet, mens sanktionerne for bagatelagtige overtrædelser ophørte. Denne ændring vil derfor afspejle sig i de afgørelser, som en landbruger vil modtage. Vi henviser til konditonalitetsvejledningen.

Nedenfor fremgår en række overordnede eksempler, der omhandler Landbrugsstyrelsens kontrol i praksis på grundlag af hvilke former for støtte, der modtages. Det skal bemærkes, at det ikke er en udtømmende oplistning.

Du modtager kun støtte efter én eller flere af de ordninger under CAP2023, som konditionalitet finder anvendelse på:
Du skal sørge for at overholde alle konditionalitetskrav, hvis du modtager støtte efter én eller flere af de ordninger under CAP2023, som konditionalitet finder anvendelse på. Se hvilke ordninger, det drejer sig om i afsnit 1.2 ”Hvilke støtteordninger er omfattet” i vejledning om konditionalitet på hhv. dyre- og miljøområdet.

Hvis du kun modtager støtte efter én eller flere af de omfattede ordninger under CAP2023, vil Landbrugsstyrelsen ved et eventuelt kontrolbesøg således alene kontrollere, om du overholder konditionalitetskravene.

Du modtager arealbaseret støtte efter én eller flere af de ordninger under CAP2023, som konditionalitet finder anvendelse på, og du har et tilsagn under LDP 2014-2022:
Du skal sørge for at overholde alle KO- og konditionalitetskrav, hvis du modtager begge former for støtte – dvs. både under CAP2023 og LDP 2014-2022.

Det skal bemærkes, at hvis du modtager støtte under både CAP2023 og LDP 2014-2022 og bliver udtaget til konditionalitetskontrol, vil Landbrugsstyrelsen ved kontrolbesøget starte med at kontrollere, om du overholder konditionalitetskravene. Hvis vi ikke konstaterer overtrædelser af konditionalitetskrav, kontrolleres KO-kravene ikke. Dette skal ses i lyset af, at det formodes, at KO-kravene er overholdt, hvis konditionalitetskravene er overholdt, jf. artikel 12, i den delegeret forordning (EU) 2022/1172. Hvis der derimod konstateres manglende overholdelse af konditionalitetskrav, udvides kontrollen til også at omfatte KO-krav.

De fleste KO-krav videreføres under konditionalitet, men der er dog visse KO-krav, der ikke videreføres. Det drejer sig om KO-krav 1.1 om forurening af grundvand, 1.33 om plantedække på braklagte landbrugsarealer, 2.1 – 2.5B om mærkning og registrering samt 2.6, 2.7, 2.8, 2.9, 2.10 og 2.17 om TSE og BSE.

Hvis vi finder overtrædelser af både KO-krav og konditionalitetskrav vil overtrædelserne blive behandlet som to særskilte sager i Landbrugsstyrelsen. Du vil modtage to særskilte høringsbreve— et om konditionalitet og et om KO. Du kan afgive bemærkninger til begge høringsbreve inden for høringsfristen. Sagerne bliver behandlet efter hver deres regelsæt, henholdsvis reglerne om konditionalitet og reglerne om KO. Du vil derfor modtage to afgørelser — en om konditionalitet og en om KO. Det betyder endvidere, at der ved bedømmelse af en overtrædelse af henholdsvis konditionalitet og KO vil kunne være forskel i forhold til sanktionering af overtrædelserne.

Du modtager arealbaseret støtte efter én eller flere af de ordninger under CAP2023, som konditionalitet finder anvendelse på, og du har et tilsagn under LDP 2007-2013:
Hvis du modtager støtte under CAP2023, og har et tilsagn under LDP 2007-2013, skal du sørge for at overholde alle KO- og konditionalitetskrav. Landbrugsstyrelsen vil således foretage en KO-/konditionalitetskontrol ved et eventuelt kontrolbesøg.

Du har et tilsagn under LDP 2007-2014 og/eller LDP 2014-2022:
Hvis du kun har et tilsagn under LDP 2007-2014 og/eller LDP 2014-2022, skal du sørge for at overholde alle KO-krav. Hvis du udtages til kontrol, vil Landsbrugsstyrelsen alene kontrollere, om du overholder KO-kravene og ikke tillige konditionalitetskravene.

1.2 Hvilke støtteordninger er omfattet?

KO gælder for følgende støtteordninger under landdistriktsprogrammet, hvis tilsagnet er givet under LDP 2007-2013 eller 2014 - 2022:

- Økologisk Arealtilskud
- Tilskud til pleje af græs- og naturarealer
- Tilskud til målrettet kvælstofregulering
- Fastholdelse af vådområder, lavbundsområder og naturlige vandstandsforhold
- Udtagning af græs (type 8)
- Ændret afvanding (type 9)
- Etablering af vådområder (type 13)
- Miljøvenlig drift af vådområder (type 16)
- Privat Skovrejsning
- Skov med biodiversitetsformål

Hvis du modtager støtte efter en eller flere af disse ordninger under landdistriktsprogrammet, vil en overtrædelse af et eller flere KO-krav kunne føre til en nedsættelse af din støtte.

Reglerne om KO skal overholdes på hele bedriften, uanset om der søges støtte til den pågældende del af bedriften. Med hensyn til skovområder finder sanktionerne under KO dog ikke anvendelse, hvis der ikke er anmodet om støtte til det pågældende område under ordningerne Privat Skovrejsning, Skov med biodiversitetsformål eller Tilskud til målrettet kvælstofregulering.

1.3 Retsgrundlaget

Du kan finde de grundlæggende regler om krydsoverensstemmelse i følgende EU-lovgivning:

- Artikel 91-101 og bilag II i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 352/78, (EF) nr. 165/94, (EF) nr. 2799/98, (EF) nr. 814/2000, (EF) nr. 1290/2005 og (EF) nr. 485/2008.

Hertil kommer en række nærmere EU-regler om bl.a. kontrol af KO-reglerne samt regler om sanktionering af konstaterede overtrædelser:

- Artikel 38-41 i Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 640/2014 af 11. marts 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem, betingelserne for afslag eller tilbagetrækning af betalinger og administrative sanktioner vedrørende direkte betalinger, støtte til udvikling af landdistrikterne og krydsoverensstemmelse.
- Artikel 64-75 i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 809/2014 af 17. juli 2014 om gennemførelsesbestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem, foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne og krydsoverensstemmelse.

De bestemmelser, der skal være omfattet af KO, kan du se i bilag II til forordning (EU) nr. 1396/2013. Bilaget henviser til artikler i forordninger og direktiver (de lovgivningsbestemte forvaltningskrav) samt en række normer om god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM), som skal være omfattet af KO. De oplistede forordninger og direktiver i bilaget, der udgør de lovgivningsbestemte forvaltningskrav, anvendes i den gældende version. Når det gælder direktiver, anvendes de således som de er gennemført i medlemsstaterne.

GLM-kravene under krydsoverensstemmelse, jf. forordning (EU) nr. 1306/2013 artikel 93 og 94 samt bilag II, er fastsat i bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse. GLM-kravene fra 2024 er fastsat i bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024, der træder i kraft den 1. januar 2024.

Forordningerne, direktiverne og GLM-normerne gælder for hele EU, og kravene til landbrugere er derfor i princippet ens i alle EU-lande. Dog kan lokale forhold i medlemslandene gøre, at der er forskelle i formuleringen og relevansen af kravene.

I denne vejledning er den EU-retlige og nationale hjemmel angivet under hvert KO-krav.

1.4 Øvrigt tilgængeligt materiale om KO

Udover denne vejledning udarbejder vi årligt kontrolinstrukser henvendt til de kontrollører, som gennemfører KO-kontrol. Disse instrukser indeholder retningslinjer for kontrollørerne i forhold til, hvordan de skal kontrollere de enkelte KO-krav, samt hvordan de skal bedømme konstaterede overtrædelser på bedriften. Vi offentliggør årligt

disse kontrolinstrukser på vores hjemmeside. Vil du læse nærmere om, hvordan vi i praksis kontrollerer og bedømmer overtrædelser af KO-reglerne, er du derfor velkommen til at orientere dig i kontrolinstrukserne, som du kan finde her: https://lbst.dk/landbrug/krydsoverensstemmelse/vejledning-og-instrukser/#c11688

2. Nyt i 2024

2.1 Ændringer i august 2024 i forhold til KO-krav i januar på miljøområdet

I skemaet herunder kan du få overblik over, hvilke ændringer der er foretaget i forhold til KO-krav på miljøområdet i forhold til den foregående udgave af vejledningen fra december 2023:

Krav	Ændring
Krav 1.3, delkrav 1	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.13 delkrav 3	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.13 delkrav 5	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.14 delkrav 3	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.15 delkrav 1	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.15 delkrav 2	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.16 delkrav 1	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.17 delkrav 1	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.21 delkrav 1	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.22 delkrav 1	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.23 delkrav 1	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.23 delkrav 2	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.23 delkrav 3	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.24 delkrav 1	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.24 delkrav 2	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.24 delkrav 3	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.25 delkrav 1	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.34 delkrav 1	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.35 delkrav 2	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.35 delkrav 3	Ændring i den nationale lovgivning.

Krav 1.36 delkrav 1	Ændring i den nationale lovgivning.
Krav 1.38 delkrav 1	Ændring i den nationale lovgivning.

3. Kontrol

I dette afsnit kan du læse om forløbet i forbindelse med KO-kontrol og anden-kontrol (AKO). Du kan også læse om, hvad du skal gøre, når du bliver kontrolleret.

3.1 Hvem udfører kontrollen?

Landbrugsstyrelsen har ansvaret for at organisere og udføre KO-kontrol i Danmark.

I forbindelse med KO-kontrollen i 2024 skal vi kontrollere mindst 1 % af de landbrugere, der modtager støtte efter de ordninger under landdistriktsprogrammet, som KO gælder for i 2024, jf. punkt 1.2. Hvem vi kommer på KO-kontrol hos afhænger af, hvem der bliver udtaget til kontrol.

AKO forekommer, hvis vi har konstateret en overtrædelse af KO-reglerne i forbindelse med en kontrol planlagt til andre formål. AKO'er sker altså ikke på baggrund af, hvem der er udtaget til KO-kontrol, men på baggrund af kontroller, der ligger ud over KO-kontrollen, f.eks. en økologikontrol.

Du kan i de følgende afsnit læse mere om hvordan du kan forberede dig på et kontrolbesøg, hvordan besøget forløber, og hvad der sker efter kontrolbesøget. Du kan også orientere dig om kontrollen i vores folder "Det gode kontrolbesøg", som du kan finde her:

- https://lbst.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Landbrug/Kontrol/Jordbrug/Det_gode_kontrolbesoeg_lbst.pdf

3.2 Varsling af kontrollen

Kontrolbesøget er som hovedregel uvarslet, fordi vi ifølge EU-reglerne skal udføre uvarslet kontrol i de tilfælde, hvor varsling ville betyde, at formålet med kontrollen forspildes, eller hvor effekten af kontrollen forstyrres.

Vi vil derfor fortage en uvarslet kontrol i de tilfælde, hvor vi har brug for at få et øjebliksbillede af forholdene i forhold til at kunne konstatere, om reglerne overholdes. Dette gælder eksempelvis ved kontrol af pesticider, medicin og dyrevelfærd, hvor det ville være muligt at rette en eventuel overtrædelse i perioden fra varsling til kontrol. Derved forspildes formålet med kontrollen.

Da alle relevante KO-krav kontrolleres under et KO-kontrolbesøg (inkl. de krav, hvor varsling ville betyde, at formålet forspildes, og hvor varsling ikke ville have betydning for formålet med kontrollen), er KO-kontrolbesøg uvarslede. Hvis vi på grund af helt særlige forhold foretager et varslet kontrolbesøg, skal varslet være kortest muligt.

3.3 Hvad kan du forvente ved et kontrolbesøg?

Du vil som udgangspunkt få besøg af to eller flere kontrollører. Det får du, fordi alle KO-krav skal kontrolleres ved besøget. Derfor kan det være nødvendigt, at der både er en kontrollør med dyrekompetencer og en kontrollør med miljøkompetencer til stede. Visse nationale kontroller udføres som udgangspunkt sammen med KO-kontrollen, og der kan derfor også være kontrollører fra den nationale kontrol til stede.

Inden kontrolløren begynder kontrollen, vil du få udleveret et retssikkerhedsbrev, der beskriver formålet med kontrollen, dens retslige grundlag og de rettigheder og forpligtelser, du har i forbindelse med kontrollen. Kontrollørerne uddyber brevet og beskriver formålet, og hvad kontrolbesøget indeholder.

Kontrolløren har i forbindelse med kontrolbesøget to væsentlige opgaver:

- Kontrollere om reglerne på området er overholdt
- Vejlede om reglerne og kontrollen

Før kontrolbesøget sætter kontrolløren sig ind i din sag og i relevante oplysninger om din virksomhed.

Kontrollørerne har typisk en landbrugsfaglig baggrund og et stort kendskab til området. Flere driver eller har selv drevet landbrug. Kontrollørerne gennemfører hvert år kurser inden for de områder, de kontrollerer. Kontrollørerne er derfor opdaterede på de nyeste regler og viden på området.

I forbindelse med kontrollen gennemgår kontrolløren typisk din dokumentation, måler op, udtager prøver og dokumenterer kontrollen ved hjælp af eksempelvis fotokopier og billeder.

Vi har fokus på at have en god dialog, når vi er på kontrolbesøg og du er altid meget velkommen til at stille spørgsmål undervejs. Landbrugsstyrelsen ønsker, at kontrollen bliver en god oplevelse for begge parter. Vi evaluerer og udvikler derfor løbende vores kontrolbesøg.

Når vi kommer på kontrolbesøg hos dig, gælder følgende:

- Vi skal give dig en begrundelse for, hvorfor vi udfører kontrol hos dig.
- Kontrollørerne skal oplyse dig om, at du har ret til at lade dig repræsentere eller bistå af andre ved fysisk kontrol på din bedrift. Dette kan f.eks. være bistand fra din konsulent eller dyrlæge.
- Kontrollørerne skal identificere sig ved at vise legitimation.
- Kontrollørerne har ret til at tage billeder og eventuelt optage videoer under besøget, hvis det skønnes nødvendigt for at dokumentere relevante forhold.
- Vi skal overholde princippet om forbud mod selvinkriminering. Forbuddet mod selvinkriminering betyder, at du ikke må tvinges til at udtale dig eller give oplysninger, der er til ulempe for dig selv, hvis kontrollørerne har mistanke om strafbare forhold på din bedrift.

Efter hvert kontrolbesøg udfylder vi en kontrolrapport, som danner grundlag for den videre sagsbehandling. Kontrollørernes rolle er at vejlede dig og hjælpe dig til at forstå reglerne om KO. Du skal derfor være opmærksom på, at kontrollørerne ikke må eller kan sige noget om, hvorvidt du kan forvente, at din støtte bliver sat ned eller om størrelsen af en eventuel sanktion.

3.4 Hvad skal du sørge for i forbindelse med kontrollen?

Kontrolløren vil i samarbejde med dig forsøge at tilrettelægge kontrolbesøget, så det er til mindst mulig gene i forhold til din øvrige planlægning. Afhængig af kontrollens omfang må du dog være indstillet på, at kontrolbesøget kan ændre din planlægning for dagen.

Da kontrollen normalt gennemføres af to kontrollører - og ofte flere - der kontrollerer forskellige dele af din bedrift samtidig, skal du være opmærksom på, at du har mulighed for at lade en stedfortræder deltage i den del af kontrollen, som du ikke selv har mulighed for at følge. Uanset om du gør brug af denne mulighed, vil kontrollørerne

dog opfordre til at gennemgå deres kontrolfund med dig, så du har mulighed for selv at kommentere dem, inden kontrolbesøget afsluttes.

Du har også mulighed for at bede kontrolløren om at vente med at starte kontrollen, til din repræsentant eller bisidder (f.eks. konsulent eller dyrlæge) ankommer og deltager i kontrollen. Du skal her være opmærksom på, at kontrolløren har pligt til at sikre, at formålet med kontrollen ikke forspildes, eller at effekten af kontrollen ikke forstyrres. Der er derfor situationer, hvor kontrolløren er forpligtet til at starte kontrollen og kontrollere forhold som f.eks. pesticider, dyrevelfærd eller medicin, inden din repræsentant eller bisidder er ankommet og kan deltage i kontrolbesøget.

Hvis din repræsentant eller bisidder ikke har mulighed for at komme og deltage i kontrolbesøget inden for rimelig tid, har kontrolløren mulighed for at gå i gang med kontrollen, uden at afvente din repræsentant eller bisidder.

3.5 Kontrollørens adgang under kontrolbesøget

Når vi kommer på kontrol, er du forpligtet til at yde den nødvendige bistand ved kontrolbesøget, jf. § 4, stk. 3, i landbrugsstøtteloven, lovbekendtgørelse nr. 115 af 6. februar 2020 Det betyder, at du f.eks. skal give kontrollørerne adgang til at kontrollere din bedrift, herunder væksthuse, marker, dyr, tekniske anlæg, dokumenter, elektroniske data og lignende.

Kontrollen foregår sædvanligvis altid med dig eller din stedfortræder. Kontrolløren kan dog, hvis det er nødvendigt, gå alene rundt på din bedrift, også uden at det er aftalt med dig. Det faktum, at du ikke kan deltage fysisk i kontrollen, bevirker derfor som udgangspunkt ikke, at kontrollen ikke kan gennemføres.

Hvis det viser sig at være nødvendigt og af betydning for kontrollen, har kontrolløren uden forudgående retskendelse , ret til at få adgang til hele din bedrift, herunder også din private ejendom, jf. § 4, stk. 2, i landbrugsstøtteloven, lovbekendtgørelse nr. 115 af 6. februar 2020. Det er dog et krav, at kontrolløren kan identificere sig ved gyldig legitimation. En kontrol af din private ejendom uden retskendelse vil dog kun finde sted i de tilfælde, hvor kontrolløren vurderer at der er en begrundet mistanke om væsentlige og grove overtrædelser f.eks. opbevaring af ulovlig medicin, ulovlige bekæmpelsesmidler og/eller mistanke om dyremishandling.

Som led i kontrollen har kontrollørerne desuden ret til at få udleveret kopi af dokumenter og kopi eller udskrift af elektroniske data og lignende samt til at udtage prøver, hvor det er relevant. Du og eventuelle repræsentanter har pligt til at vejlede og hjælpe kontrolløren således at kontrolløren får de efterspurgte dokumenter, elektroniske data, prøver mv., som har betydning for kontrollens gennemførelse.

Vi har adgang til din bedrift i hele støtteåret, også hvis du har overdraget hele eller dele af din bedrift, efter du har indsendt din støtteansøgning.

Hvis du, eller din repræsentant, nægter os adgang eller forhindrer os i at gennemføre den fysiske kontrol, kan det medføre, at al din støtte bortfalder.

Hvis der ikke er tale om et akut opstået tilfælde, men du af andre årsager ikke selv kan være til stede under kontrollen, skal du finde en stedfortræder. Dette gælder også, hvis du er væk fra din bedrift i en længere periode.

3.6 Hvad sker der efter kontrolbesøget?

Efter kontrolbesøget vil du modtage en kontrolrapport, der indeholder oplysninger om kontrollen.

Du vil også modtage et høringsbrev med følgende indhold:

- Høringsfrist og en anvisning på, hvordan du besvarer høringen. Høringsfristen vil, som hovedregel, være 14 dage.

- Hvilke krav vi har kontrolleret.
- Resultatet af kontrollen af de enkelte krav.
- Bedømmelse af alvor, omfang og varighed.
- Begrundelse for karaktergivningen.
- Orientering om, at overtrædelsen kan føre til, at din støtte bliver sat ned.

Konsekvenserne af en eventuel overtrædelse er afhængige af, om overtrædelsen er hændelig, uagtsom eller forsætlig. Du har i forbindelse med høringen også mulighed for at oplyse, hvis et krav er overtrådt på grund af force majeure. Du kan læse mere om uagtsomhed, forsætlighed og force majeure i kapitlet ”Overtrædelser”.

3.7 Du kan komme med bemærkninger til kontrollen

Hvis du efter at have modtaget kontrolrapporten har bemærkninger til kontrollen, skal du sende dem til kontrollørerne. Det vil stå i kontrolrapporten eller følgeskrivelsen til kontrolrapporten, hvor du skal sende dine bemærkninger til. De kontrollører, der har været på kontrol på din bedrift, vil vurdere, om dine bemærkninger fører til, at kontrolresultatet skal ændres.

Når kontrollørerne har vurderet, om dine bemærkninger giver grundlag for en ændring i kontrolresultatet, vil de indberette resultatet af kontrollen i vores sagsbehandlersystem.

Hvis ikke du kommer med bemærkninger, vil vi udarbejde afgørelsen på baggrund af det materiale, vi allerede har.

3.8 Hvordan træffer vi afgørelse i din sag?

Når kontrollørerne har indberettet sagen i vores sagsbehandlersystem, vil vores sagsbehandlere gennemgå sagens materiale og træffe afgørelse og lave en beregning af din nedsættelsesprocent.

Vi kan ikke træffe afgørelse, før sagen er fuldt oplyst. Med fuldt oplyst mener vi, at vi skal have alt materiale og alle oplysninger, der er medvirkende til, at vi kan træffe en korrekt afgørelse, og i visse tilfælde kan det også være nødvendigt med en større faglig afklaring. Derfor kan sagsbehandlingstiden til tider variere. Vi bestræber os dog altid på at afgøre din sag hurtigst muligt.

Hvis vi beslutter, at din støtte skal sættes ned, afhænger den videre proces af tidspunktet for, hvornår vi har truffet afgørelse i din sag.

- Hvis vi har truffet afgørelse <u>inden</u> udbetaling af din støtte, vil vi i de fleste tilfælde kunne beregne en nedsættelse af støtten inden udbetalingen.
- Hvis vi har truffet afgørelse <u>efter</u> udbetaling af din støtte, vil vi lave en genberegning af støtten og kræve tilbagebetaling af det for meget udbetalte beløb.

Modtager du støtte under flere støtteordninger, kan det være nødvendigt for os at lave en genberegning for hver enkelt ordning.

3.9 Du kan klage over afgørelsen

Du har mulighed for at klage over vores afgørelse. Du kan læse i afgørelsen, hvor du skal henvende dig med din klage. Klagefristen vil være 4 uger fra den dato, du har modtaget afgørelsen fra os.

Hvis du vil undgå et rentekrav, skal du overholde den betalingsfrist, du kan se af den specifikation, du modtager fra os. Specifikationen vil typisk blive sendt, efter du har modtaget afgørelsen.

Såfremt du ikke betaler det skyldige beløb, og du søger om støtte igen, kan vi modregne det skyldige beløb i den støtte du er berettiget til at modtage.

Du er altid velkommen til at kontakte os på tlf. 33 95 80 00 eller på mail@lbst.dk. Du kan også altid læse mere om krydsoverensstemmelse på http://lbst.dk/landbrug/krydsoverensstemmelse/.

4. Overtrædelser

4.1 Hvad er dit ansvar i forbindelse med KO?

Du er som støttemodtager ansvarlig for at sikre at KO-kravene til enhver tid er overholdt. Du er derfor ansvarlig, når du har foretaget en handling eller har undladt at foretage en handling, som betyder at der sker en overtrædelse på din bedrift i det kalenderår, hvor du har søgt om støtte. Du er også ansvarlig for overtrædelse af KO-kravene, hvis de er sket i forbindelse med din landbrugsmæssig aktivitet uden for bedriften.

Når vi vurderer, om du er ansvarlig for en overtrædelse, bedømmer vi din handling eller undladelse af handling ud fra de gældende regler og anerkendte fremgangsmåder på området. Vi vurderer også dit ansvar ud fra hvordan vi med rimelighed kan forvente, at en professionel, fornuftig og veluddannet landbruger ville have gjort i samme situation som dig. Når vi foretager vurderingen, lægger vi vægt på, at en professionel landbruger er forpligtet til at yde en god faglig indsats og opfylde de krav, der normalt stilles til en sagkyndig på området.

Du vil derfor være ansvarlig, når du har overtrådt reglerne eller de almindelige fremgangsmåder på området, og du ikke har handlet, som man kan forvente at en dygtig, veluddannet landbruger ville have gjort. Omvendt vil du ikke være ansvarlig, hvis du har fulgt de gældende regler og fremgangsmåder, og hvis det ikke kan forventes, at en dygtig veluddannet landbruger havde handlet anderledes end dig i den pågældende situation.

4.1.1. Dit ansvar for fejl begået af andre på din bedrift

Du har som udgangspunkt ansvar for tredjemand, hvilket betyder, at du har ansvaret for, at KO-reglerne bliver overholdt, også selvom du vælger at få en anden til at udføre arbejdet på din bedrift.

Du er ansvarlig for alle, som du inviterer ind på din bedrift, f.eks. ansatte, håndværkere, maskinstationer mv. Når du vælger at indgå en aftale med tredjemand om udførelse af arbejdsopgaver på din bedrift, fritager det dig ikke for ansvar i forbindelse med overholdelse af KO-reglerne.

Der kan dog være tilfælde, hvor du ikke er ansvarlig for fejl begået af andre. Dit ansvar for handlinger og undladelser foretaget af personer eller virksomheder, som du har inviteret ind på din bedrift til at udføre arbejde, afhænger nemlig af, hvem du har valgt til at udføre arbejdet og de instrukser og tilsyn, som du har ført med personen eller virksomheden.

4.2 Dit ansvar når du overdrager eller erhverver et areal

Du kan som støttemodtager være ansvarlig for overtrædelser på landbrugsarealer og ikke-landbrugsarealer, som indgår i din ansøgning, og som du har erhvervet eller overdraget i løbet af støtteåret.

Du kan derfor være ansvarlig, selvom det er den person, som du har erhvervet arealet fra eller overdraget arealet til, der er skyld i overtrædelsen. Det vil sige, at hvis en overtrædelse forårsaget af dine handlinger eller undladelser fortsætter eller finder sted, efter du har overdraget arealet, er det stadig dig, der er ansvarlig. Det gælder dog kun, hvis overdrageren eller erhververen af arealet, hvor overtrædelsen finder sted, ikke selv har søgt støtte, der er omfattet af KO, vil støttetrækket skulle ske i denne støtte. Med erhvervet og overdraget menes enhver form for transaktion, hvor rådigheden over arealet overdrages, herunder salg, forpagtning, leje og græsningsret.

Hvis en anden person er direkte skyld i en overtrædelse af et KO-krav på et areal, som du har søgt støtte til, kan personen være ansvarlig for overtrædelsen, hvis personen også har søgt om støtte i det år, hvor overtrædelsen finder sted. Hvis ikke personen har søgt om støtte, vil du som udgangspunkt være ansvarlig for overtrædelsen. Hvis den situation gælder for dig, er det vigtigt, at du gør os opmærksom på det, enten på kontrollen eller i dit høringssvar.

Du er kun ansvarlig for anlæg, bygninger og dyr, hvis du har rådighed over disse på kontroltidspunktet, medmindre det kan bevises, at overtrædelsen var til stede på det tidspunkt, hvor du havde rådighed over de pågældende anlæg, bygninger eller dyr.

Du kan ikke undgå en KO-sanktion ved at lade være med at søge støtte til bestemte arealer. Det vil sige, at hvis du overtræder et KO-krav på et areal på din bedrift, du ikke søger støtte til, sætter vi alligevel din støtte ned.

4.3 Hvis du har overtrådt et krav

du har overtrådt et KO-krav, vurderer vi overtrædelsen ud fra kriterierne *alvor, omfang og varighed*:

- *Alvoren* af en overtrædelse afhænger af, hvor stor betydning overtrædelsen har i forhold til formålet med kravet. Vi ser f.eks. på, hvor store virkninger en overtrædelse har for miljøet og/eller dyr. Vi ser også på, hvor meget din handling eller undladelse afviger fra godt landmandskab.

- *Omfanget* af en overtrædelse afhænger af, om overtrædelsen kun påvirker din bedrift eller rækker ud over din bedrift. Omfanget kan også afhænge af, hvor stor en del af dyrene eller arealerne på din bedrift, der er omfattet af overtrædelsen.

- *Varigheden* af en overtrædelse afhænger af, hvor længe overtrædelsen har varet, hvor lang tid der går, før du kan stoppe overtrædelsen med rimelige midler, eller hvornår overtrædelsen opstod i forhold til tidspunktet for kontrollen.

4.4 Hvad betyder karaktererne?

Under hvert KO-krav i denne vejledning fremgår der et vejledende bedømmelsesskema, som vi tager udgangspunkt i, når vi konkret skal vurdere alvoren, omfanget og varigheden af din overtrædelse.

Du kan også se de vejledende bedømmelsesskemaer i vores kontrolinstrukser, som du kan finde her:

- https://lbst.dk/landbrug/krydsoverensstemmelse/vejledning-og-instrukser/#c62152

I de vejledende bedømmelsesskemaer får hver overtrædelse en karakter mellem 1 og 4 for alvor, omfang og varighed alt efter, hvor stor betydning overtrædelsen har for formålet med kravet. Formålet med kravet kan f.eks. være beskyttelse af natur og/eller dyr. Karakteren 1 er udtryk for en meget lille betydning, og karakteren 4 er udtryk for en meget stor betydning.

Ved den samlede vurdering af overtrædelsen lægger vi karaktererne for alvor, omfang og varighed sammen. Det vil sige, at hvis vi giver en overtrædelse med karaktererne 2 i alvor, 1 i omfang og 4 i varighed, giver det en samlet karakter på 7, og det er denne karakter, der er afgørende for, hvor meget din støtte skal sættes ned.

Du kan her se, hvilken karakter der giver hvilken nedsættelsesprocent:

- Samlet karakter 3 – 5: 0 %
- Samlet karakter 6 – 7: 1 %
- Samlet karakter 8 – 10: 3 %
- Samlet karakter 11 – 12: 5 %

Nedsættelsesprocenten anvendes på den samlede modtagne støtte i det støtteår, hvor overtrædelsen har fundet sted.

4.5 Når du har overtrådt et krav uagtsomt (førstegangsovertrædelse)

Har du lavet en uagtsom handling eller undladelse, betyder det, at du ikke har været tilstrækkeligt opmærksom og derfor har overtrådt ét eller flere krav. Du vil derfor være ansvarlig, når du har overtrådt krydsoverensstemmelseskravene og hvis du ikke har handlet, som man kan forvente at en dygtig, veluddannet landbruger ville have gjort.

Hvis du på grund af en uagtsom handling eller undladelse har overtrådt et krav, vil du modtage en advarsel eller et støttetræk på 1%, 3% eller 5%. Vi fastsætter blandt andet sanktionen på baggrund af den samlede karakter for alvor, omfang og varighed som beskrevet i forrige afsnit.

4.6 Når du har overtrådt flere krav uagtsomt inden for samme område

Har du overtrådt flere krav inden for samme område (hhv. miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM), sundhed eller dyrevelfærd), betragtes det som én overtrædelse, forudsat at ingen af overtrædelserne er gentagne overtrædelser. Sanktionen vil da svare til den nedsættelsesprocent, som isoleret set er den højeste for hvert af de enkelte krav inden for området.

Har du f.eks. overtrådt både krav 3.2 og krav 3.37, som begge hører under dyrevelfærdsområdet, og krav 3.2 har udløst en samlet karakter på 9 og en nedsættelsesprocent på 3 og krav 3.37 en samlet karakter på 7 og en nedsættelsesprocent på 1, vil nedsættelsesprocenten for dyrevelfærdsområdet samlet være 3 %.

4.7 Når du har overtrådt flere krav uagtsomt inden for forskellige områder

Hvis du har overtrådt krav inden for forskellige områder, beregner vi den samlede sanktion ved at lægge nedsættelsesprocenterne for områderne sammen, forudsat at der ikke er nogen gentagne overtrædelser.
Er det første gang, du har overtrådt ét eller flere krav, og skyldes dette uagtsomhed, kan støtten sættes ned med maksimalt 5 %.

Her kan du se et eksempel på overtrædelse af flere krav inden for forskellige områder:

Du har ikke overholdt krav inden for områderne miljø og sundhed. Det er første gang, du har overtrådt kravene.

Miljø: Du har overtrådt kravene 1.1, 1.7 og 1.9, og hvert enkelt krav er vurderet særskilt. Vurderingen af overtrædelserne fører til nedsættelser på henholdsvis 1 %, 3 % og 5 %. Nedsættelsesprocenten for området bliver derfor 5, da det er den højeste, der er registreret for området.

Sundhed: Du har også overtrådt kravene 2.1, 2.2 og 2.3. Vurderingen af overtrædelserne fører til nedsættelser på henholdsvis 1 %, 3 % og 5 %. Nedsættelsesprocenten for området bliver derfor 5, da det er den højeste, der er registreret for området.

Resultat: Nedsættelsesprocenterne for de to områder lægges sammen for at finde frem til, hvor meget din støtte samlet set skal nedsættes. Den samlede sanktion for de to områder beregnes ved at lægge den højeste procent for hvert område sammen, hvilket vil sige 5 + 5 = 10 %. Da der er tale om uagtsomme overtrædelser, bliver støtten reguleret til 5 %, da sanktionen ved uagtsomhed maksimalt kan være 5 %.

4.8 Når du har overtrådt et krav uagtsomt gentagne gange

Vi betragter det som en gentagen overtrædelse, hvis du har overtrådt samme krav flere gange inden for en sammenhængende periode på tre kalenderår. Du skal dog have været underrettet om en tidligere overtrædelse og have haft mulighed for at bringe den til ophør, før vi betragter en overtrædelse som en gentagelse.

Ved første gentagelse: Den nuværende nedsættelsesprocent ganges med 3. Hvis den nuværende nedsættelsesprocent er 3, vil en førstegangsgentagelse beregnes således: 3 x 3 % = 9 %.

Ved efterfølgende gentagelser: Den forrige nedsættelsesprocent ganges med 3. Hvis den forrige sanktion blev beregnet til 3 x 3 % = 9 % på grund af førstegangsgentagelse, vil sanktionen ved efterfølgende gentagen overtrædelse blive beregnet således: 3 x 9 % = 27 %. Nedsættelsesprocenten bliver reguleret til 15, da sanktionen ved gentagen uagtsom overtrædelse maksimalt kan blive 15 %. Når nedsættelsesprocenten har nået 15 for gentagen uagtsom overtrædelse, vil du blive informeret om, at fremtidige gentagne overtrædelser vil blive vurderet som forsætlig.

Du kan her se, hvordan vi beregner en gentagen uagtsom overtrædelse:

1. overtrædelse	1. gentagelse	2. gentagelse	3. gentagelse	4. gentagelse
1 %	1 x 3 = 3 %	3 x 3 = 9 %	9 x 3 = 27 %, der nedsættes til 15 %	Behandles som 1. forsætlige overtrædelse
3 %	3 x 3 = 9 %	9 x 3 = 27 %, der nedsættes til 15 %	Behandles som 1. forsætlige overtrædelse	
5 %	5 x 3 = 15 %	Behandles som 1. forsætlige overtrædelse		

4.9 Når du har overtrådt et krav forsætligt

Har du overtrådt et krav forsætligt, betyder det, at du har tilstræbt den manglende overholdelse af KO-kravet, eller at du, uden at have tilstræbt den manglende overholdelse, har accepteret muligheden for at den kunne opstå. Denne situation bedømmes strengere end uagtsom overtrædelse og medfører en højere sanktion.

Hvis vi vurderer, at du har overtrådt et krav forsætligt, vurderer vi sanktionen individuelt for hvert af de krav, du har overtrådt.

Hvis du har overtrådt et krav, og overtrædelsen vurderes som forsætlig, vil støtten som hovedregel blive sat ned med 20 %. På baggrund af kontrollørens vurdering af overtrædelsens betydning med hensyn til alvor, omfang, varighed og hyppighed, kan vi beslutte at sætte procentsatsen ned til mindst 15 % eller forhøje procentsatsen op til 100 % af det samlede beløb. Vi lægger i den forbindelse særlig vægt på hyppigheden af den forsætlige overtrædelse. Gentager du således en forsætlig overtrædelse af et KO-krav, hæver vi tilsvarende din støttenedsættelse.

Du kan her se, hvordan vi som udgangspunkt beregner forsætlige overtrædelser:

1. forsætlige overtrædelse	1. gentagelse	2. gentagelse	3. gentagelse	4. gentagelse	5. gentagelse
20 %	45 %	75 %	100 %	100 %	Udelukkelse

4.10 Når du har overtrådt flere krav inden for samme område med én eller flere gentagelser

Har du overtrådt flere krav inden for samme område, og er én eller flere af overtrædelserne gentagelser, beregnes sanktionen af støtten på følgende vis:

Trin 1: Uagtsomme overtrædelser inden for samme område betragtes som én overtrædelse. Nedsættelsesprocenten for disse overtrædelser svarer til den nedsættelsesprocent, der isoleret set er den højeste for de enkelte områder.

Trin 2: Overtrædelserne fra trin 1 skal lægges sammen med de gentagne overtrædelser. Summen kan maksimalt være 15 % for gentagne uagtsomme overtrædelser. Er der en forsætlig gentagen overtrædelse, er der intet loft for sanktionens størrelse.

Er der kun gentagne uagtsomme overtrædelser, lægges nedsættelsesprocenterne for overtrædelserne sammen. I sådanne tilfælde kan støtten dog maksimalt blive sat ned med 15 %.

4.11 Når vi konstaterer en mindre betydelig overtrædelse

En mindre betydelig overtrædelse er en overtrædelse af KO-krav, der på grund af vurderingen af alvor, omfang og varighed kan betragtes som mindre betydelig.

En mindre betydelig overtrædelse vil som udgangspunkt *ikke* føre til en nedsættelse af din støtte. Dog følger det af EU-retten, at enhver tilsidesættelse af KO-krav, der udgør en direkte risiko for menneskers eller dyrs sundhed, altid medfører en nedsættelse eller udelukkelse af støtten, jf. artikel 99, stk. 2, 3. afsnit, i forordning (EU) nr. 1306/2013.

En mindre betydelig overtrædelse kan medføre en advarsel, såfremt der er givet karakteren 5 eller under, eller blive behandlet som en ”menneskelig fejl”.

4.12 Vi giver dig en advarsel ved en mindre betydelig overtrædelse

Advarselssystemet indebærer, at du får mulighed for at foretage en umiddelbar afhjælpning af forholdene, så der ikke længere er en overtrædelse. Hvis du ikke umiddelbart afhjælper forholdene, får du en advarsel.

Hvis vi på kontrollen finder en mindre betydelig overtrædelse, som efter de fastlagte bedømmelsesskemaer for hvert KO-krav har fået en samlet karakter for alvor, omfang og varighed, der ikke overstiger 5, kan kontrolløren efter en konkret vurdering, vælge på nogle krav at give dig en henstilling om at afhjælpe den mindre betydelige overtrædelse. Afhjælpningen skal ske under eller umiddelbart efter kontrolbesøget, dog senest inden en af kontrolløren nærmere afgiven frist. Du vil modtage henstillingen i forbindelse med kontrollen eller i umiddelbar forlængelse heraf. Kontrolløren vil kontrollere, at du har rettet op på fejlen. Kontrollen vil som udgangspunkt ikke ske ved en fysisk kontrol på din bedrift, men i form af kontrol af dokumentation, som du bliver bedt om at indsende til os.

Hvis du retter op på overtrædelsen inden fristen, får du ikke en advarsel eller et støttetræk.

Hvis *ikke* du retter op på overtrædelsen inden fristen, sender vi dig en advarsel efter den fysiske kontrol. Det vil af advarslen fremgå, hvilke krav du har overtrådt, og at du har pligt til at rette op på overtrædelsen inden 6 måneder.

Hvis du efter at have modtaget advarslen retter op på overtrædelsen inden fristens udløb, vil overtrædelsen ikke medføre en støttenedsættelse.

Hvis du efter at have modtaget advarslen ikke foretager de afhjælpende foranstaltninger og ikke retter op på fejlen inden fristens udløb, vil overtrædelsen kunne medføre et støttetræk. Hvis vi på en efterfølgende kontrol konstaterer, at du mere end én gang inden for en sammenhængende periode på 3 kalenderår har overtrådt samme KO-krav igen, og overtrædelsen udgør en mindre betydelig overtrædelse, vil overtrædelsen blive anset som en gentagelse. Det betyder, at den tidligere advarsel, som du ikke har efterkommet, bliver indregnet i gentagelsen, så den medfører et støttetræk på 1 % tilbage i det år, hvor du modtog advarslen. Den anden overtrædelse vil blive multipliceret med 3.

4.13 Vi anser den mindre betydelig overtrædelse som en såkaldt menneskelig fejl (human error)

Hvis en overtrædelse er af mindre alvorlig, omfattende og varig karakter, og ikke kan afhjælpes, kan Landbrugsstyrelsen vurdere den som en såkaldt menneskelig fejl. Dette er kun muligt ifm. overtrædelser KO-krav 2.2, delkrav 1B om for sene indberetninger vedr. kvæg til CHR.

En overtrædelse kan kun vurderes som en såkaldt menneskelig fejl, hvis den samlede karakter for overtrædelsen ikke overstiger 3, og hvis det ikke er muligt at rette op på forholdet.

Hvis en overtrædelse vurderes som en såkaldt menneskelig fejl, vil du hverken få en advarsel eller et støttetræk, men du vil i kontrolrapporten blive gjort opmærksom på det konstaterede forhold.

Hvis du overtræder samme KO-krav igen inden for en periode på 3 år, og forholdet stadig vurderes som en såkaldt menneskelig fejl, fordi den samlede karakter for forholdet ikke overstiger 3, kan overtrædelsen igen vurderes som en såkaldt menneskelig fejl, og du vil ikke få et støttetræk. Det er dog et krav, at du har udvist en forbedring i forhold til seneste overtrædelse af kravet.

Hvis en gentagende overtrædelse (såkaldt menneskelig fejl) af samme KO-krav efter en konkret vurdering udgør en forværring i forhold til den seneste overtrædelse (såkaldt menneskelige fejl) af kravet, vil overtrædelsen som udgangspunkt resultere i et støttetræk på 1 %.

4.14 Nationale sanktioner

KO-reglerne erstatter ikke det almindelige strafferetlige system. Det vil sige, at hvis du har overtrådt et krav, der er knyttet til en straffebestemmelse, og derfor udløser bøde eller politianmeldelse, vil du stadig få en KO-sanktion (administrativ sanktion) af os. Du får altså både en bøde og en KO-sanktion. Vi behøver derfor ikke at vente med at trække dig i støtten, til en eventuel straffesag er afgjort. Når vi modtager afgørelse i en eventuel straffesag, vil vi vurdere, om KO-sanktionen skal fastholdes, ændres eller bortfalde.

4.15 Force majeure

Hvis helt ekstraordinære og uforudsigelige omstændigheder medfører, at du ikke kan overholde et eller flere krav, kan vi efter en konkret vurdering se bort fra din manglende overholdelse.

Eksempler på sådanne omstændigheder kan f.eks. være dødsfald, alvorlig og akut opstået sygdom, naturkatastrofer eller brand samt udbrud af smitsom sygdom i din besætning, jf. artikel 2, stk. 2, i forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013.

Omstændigheden skal vedrøre dig, din nærmeste familie eller din bedrift. Der skal være sammenhæng mellem omstændigheden og den manglende overholdelse af reglen.

For at der kan tages hensyn til omstændigheden, skal du underrette Landbrugsstyrelsen om den indtrådte omstændighed senest 15 arbejdsdage regnet fra det tidspunkt, hvor du eller en fuldmagtshaver igen er i stand til det, jf. artikel 4, stk. 2, i forordning (EU) nr. 640/2014 af 11. marts 2014. Hvis du overskrider denne frist, kan vi ikke anerkende omstændigheden som begrundelse for den manglende overholdelse. Du skal også indsende dokumentation for, at der foreligger en helt ekstraordinær og uforudsigelig omstændighed. Denne dokumentation kan f.eks. være en lægeattest. Det skal fremgå af dokumentationen, hvornår omstændigheden fandt sted, og i det tilfælde, at omstændigheden strakte sig over en periode, skal denne periode også fremgå.

Vi gør opmærksom på, at du har pligt til hurtigst muligt at sørge for nødvendig hjælp til at opfylde dine forpligtelser, hvis du pga. sygdom ikke selv kan varetage alle forhold på din bedrift.

5. KO-kravene

5.1 Struktur

I de følgende afsnit kan du se, hvilke krav der hører under de tre områder, der har hver sit områdenummer:

- Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLMS) har områdenummer 1 (afsnit 6 – 32 i denne vejledning).
- Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed har områdenummer 2 (afsnit 33 i denne vejledning).
- Dyrevelfærd har områdenummer 3 (afsnit 34 i denne vejledning).

Ud over områdenummeret har hvert krav et løbenummer. De to numre udgør det samlede nummer for kravet. F.eks. består krav 1.7 af områdenummer 1 og løbenummer 7. Vær opmærksom på, at der kan være løbenumre uden tilhørende krav, fordi kravet er udgået.

Hvert krav har desuden en overskrift, der kortest muligt beskriver, hvad kravet handler om. Kravet underopdeles i delkrav, hvor hvert nummer angiver et delkrav og refererer til en bestemmelse i et dansk retsgrundlag (paragraf i lov eller bekendtgørelse).

For at lette læsningen af de enkelte områder, har vi valgt at dele vejledningen op i 2 dele. Du kan læse om kravene til område nummer 1 – Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM) i denne vejledning. Du kan læse om område nummer 2 - Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed samt område nummer 3 - Dyrevelfærd i en særskilt vejledning.

I afsnittene om kravene har vi typisk angivet følgende:

- Definitioner af ord eller sammenhænge, som forklarer kravet.
- Undtagelser fra kravet.
- Regelhenvisning til de EU-retlige og danske regler.
- Vejledende eksempler.
- Henvisning til rådgivning eller lignende ved tvivlsspørgsmål.
- Henvisning til generelle vejledninger med uddybende information om de forhold, kravet vedrører.

Du kan også under beskrivelsen af hvert krav se vores bedømmelsesskema, som kontrollørerne anvender i deres bedømmelse af alvor, omfang og varighed, samt retningslinjerne for bedømmelsen. Bedømmelsesskemaerne og retningslinjerne for bedømmelsen fremgår også af vores kontrolinstrukser, der er henvendt til de kontrollører, som gennemfører KO-kontrollen. Du kan finde kontrolinstrukserne her: https://lbst.dk/landbrug/krydsoverensstemmelse/vejledning-og-instrukser/#c62152

Husk, at du altid kan læse mere om krydsoverensstemmelse på vores hjemmeside: https://lbst.dk/landbrug/krydsoverensstemmelse/.

6. Område 1: Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLMS)

Miljøkravene skal være med til at værne om natur, miljø og landskab, så udviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelse af dyre – og planteliv.
Kravene om god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLMS) har til formål at sikre, at landbrugsarealernes dyrkningsmæssige kvalitet ikke forringes ved udpining, f.eks. ved at forhindre jorderosion og bevare jordens indhold af organiske stoffer. GLM-kravene skal desuden sikre bevarelse af landskabstræk, modvirke forringelse af levesteder og beskytte og forvalte vand.

Kravene vedrører:

- Opbevaring og udbringning af husdyrgødning m.m. (krav 1.7 – 1.15)
- Dyrkningsfrie bræmmer langs vandløb (krav 1.16)
- Udarbejdelse af gødningsregnskab og harmoniregler (krav 1.17 – 1.19, 1.21 – 1.22)
- Bevarelse af naturtyper, vilde dyr og planter (krav 1.23 – 1.26)
- Fredskov (krav 1.29)
- God landbrugs- og miljømæssig stand for jord (krav 1.1, 1.33 – 1.38)

På de følgende sider kan du se alle de krav, der gælder for området miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLMS).

7. Krav 1.1: Beskyttelse af grundvand mod forurening

Delkrav	Kravtekst
1	Stoffer, der kan forurene grundvand, og som fremgår af liste I eller II i bilag 1 til bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse fra 2024 må ikke uden tilladelse, direkte eller indirekte udledes til grundvandet.
2	Beholdere med stoffer, der kan forurene grundvand, og som fremgår af liste I eller II i bilag 1 til bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse fra 2024, må heller ikke uden tilladelse være nedgravet i jorden.
3	Der skal træffes foranstaltninger, der kan forebygge forurening ved indirekte udledning til grundvandet med stoffer, som fremgår af liste I eller II i bilag 1 til bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse.

Liste I

Liste I omfatter de enkeltstoffer, som indgår i de familier og grupper af stoffer, der er anført nedenfor, bortset fra stoffer der må anses for irrelevante for liste I på grund af deres ringe risiko for toksicitet, persistens og evne til bioakkumulation.

1. Organiske halogenforbindelser og stoffer, der kan danne sådanne forbindelser i vandmiljøet.
2. Organiske fosforforbindelser.
3. Organiske tinforbindelser.
4. Stoffer, der virker kræftfremkaldende, eller som har mutagene og teratogene egenskaber (stoffer der fører til misdannelser), i eller gennem vandmiljø.
5. Kviksølv og kviksølvforbindelser.
6. Cadmium og cadmiumforbindelser.
7. Mineralolier og carbonhydrider.
8. Cyanider.

Liste II

Liste II omfatter enkeltstoffer og kategorier af stoffer, der indgår i de familier og grupper af stoffet, som er anført nedenfor, og som vil kunne have en skadelig virkning på grundvandet.

1. Følgende metalloider og metaller samt deres forbindelser:
    - Zink
    - Kobber
    - Nikkel
    - Chrom
    - Bly
    - Selen
    - Arsen
    - Antimon
    - Molybdæn

- Titan
- Tin
- Barium
- Beryllium
- Bor
- Uran
- Vanadium
- Cobolt
- Thallium
- Tellur
- Sølv

2. Biocider og deres derivater, som ikke er opført på liste I.
3. Stoffer, som har en skadelig virkning på grundvandets smag og/eller lugt, samt forbindelser, som kan bevirke dannelse af sådanne stoffer i grundvandet og derved gøre dette uegnet til drikkevand.
4. Toksiske eller persistente organiske siliciumforbindelser og stoffer, som kan bevirke dannelse af sådanne forbindelser i grundvandet, med undtagelse af sådanne, som er biologisk uskadelige, eller som i vand hurtigt omdannes til uskadelige stoffer.
5. Uorganiske fosforforbindelser samt elementært fosfor.
6. Fluorider.
7. Ammoniak og nitritter.

Bemærkninger til krav 1.1

Krav 1.1 omhandler beskyttelse af grundvand mod forurening. Kravet omfatter stoffer, der kan forurene grundvand, og som fremgår af liste I eller II i bilag 1 til bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse.

Krav 1.1, delkrav 1 omhandler, at stoffer, som fremgår af liste I eller II ikke må direkte eller indirekte udledes til grundvandet, medmindre der foreligger en tilladelse dertil.

Ved direkte udledning forstås tilførsel til grundvandet af stoffer nævnt i liste I eller II uden gennemsivning af jordoverfladen eller undergrunden. Det kan f.eks. være udledning via en brønd eller en grundvandsboring.

Ved indirekte udledning forstås tilførsel til grundvandet af stoffer nævnt i liste I eller II efter gennemsivning af jordoverfladen eller undergrunden eller tilførsel til vandløb og søer.

I henhold til krav 1.1, delkrav 2 må beholdere med stoffer, som fremgår af liste I eller II ikke uden tilladelse være nedgravet i jorden.

Krav 1.1, delkrav 3 er et nyt delkrav, der indføres fra og med 1. januar 2024. Delkrav 3 omhandler, at der skal træffes foranstaltninger, der kan forebygge forurening ved indirekte udledning til grundvandet med stoffer, som fremgår af liste I eller II. Manglende eller mangelfulde foranstaltninger der kan forebygge forurening ved indirekte udledning til grundvandet med de pågældende stoffer udgør en overtrædelse af delkrav 3.

Det beror på en konkret vurdering af forholdene på bedriften, hvorvidt foranstaltninger, der er truffet, kan forebygge forurening ved indirekte udledning til grundvandet.

Indirekte udledning til grundvandet med stoffer, som fremgår af liste I eller II kan forebygges ved f.eks.:

- At opbevare plantebeskyttelsesmidler, der indeholder liste I eller II-stoffer, rester heraf og tom emballage miljømæssigt forsvarligt, så der ikke kan ske afløb til f.eks. kloak eller dræn. Opbevaring må kun ske på tæt belægning, og der skal være mulighed for opsamling af spild. Oplagspladsen skal være afskærmet mod nedbør og direkte sollys.

- At opbevare andre kemikalier, f.eks. biocider og olieprodukter, der indeholder liste I eller II-stoffer, i egnede beholdere med tætsluttende låg samt på tæt belægning og uden mulighed for afløb til f.eks. kloak eller dræn. Oplagspladsen skal være afskærmet mod nedbør og direkte sollys. Den skal ligeledes være indrettet, så evt. spild kan opsamles.

- At opbevare flydende og fast farligt affald, f.eks. spildolie og batterier, der indeholder liste I eller II-stoffer, i egnede beholdere på tæt belægning uden mulighed for afløb til f.eks. kloak, jord, vandløb eller undergrund. Opbevaring skal ske under tag og så evt. splid kan opsamles. Den enkelte beholder må ikke kunne rumme mere end oplagspladsens opsamlingskapacitet (dvs. indholdet af den største beholder skal kunne være indeholdt i opsamlingsbeholderen/spildbakken). Oplagspladsen skal være løftet fra underlaget, så utætheder opdages, og så spild ikke beskadiger andre beholdere.

- At sikre, at arealer hvorpå der kan forekomme spild fra omhældning og tapning er udført med tæt belægning og med mulighed for opsamling af spild.

Det bemærkes, at opremsningen ikke er udtømmende.

Det bemærkes desuden, at krav 1.1. kun gælder for landbrugsaktiviteter.

I bedømmelsesskemaerne nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.1.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.1 delkrav 1 og 2

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Har ikke tilladelse, men har søgt om tilladelse og kan få det. **Eller:** Kan ikke få tilladelse, men overtrædelsen medfører kun risiko for en meget lilleforurening af grundvandet, og der iværksættes straks afhjælpning af det ulovlige forhold Forureningen eller risikoen herfor vurderes som meget lille, under hensyntagen til udbredelse og stoffets farlighed	Har ikke tilladelse, men kan få det. **Eller:** Kan ikke få tilladelse, men overtrædelsen medfører kun en mindre risiko for forurening af grundvandet Forureningen eller risikoen herfor vurderes som mindre, under hensyntagen til udbredelse (typisk inden for egen bedrift) og stoffets farlighed	Har ikke tilladelse, men iværksætter straks afhjælpning af ulovlige forhold **Eller:** Overtrædelsen vurderes at give anledning til betydelig forurening af grundvandet eller betydelig risiko herfor Forureningen eller risikoen herfor vurderes som større, under hensyntagen til udbredelse (typisk i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer) og stoffets farlighed	Har ikke tilladelse og kan ikke få det **Eller:** Overtrædelsen vurderes at give anledning til betydelig forurening af grundvandet Forureningen vurderes som stor, under hensyntagen til udbredelse (typisk i fjernområdet) og stoffets farlighed
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening eller risiko herfor	Forurening eller risiko for forurening inden for egen bedrift	Forurening eller risiko for forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening eller risiko for forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.1 delkrav 3

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Der er kun delvist truffet foranstaltninger, der kan forebygge forurening (foranstaltningerne er mangelfulde). Der håndteres kun en meget lille mængde stoffer, som fremgår af liste I eller II Forureningen eller risikoen herfor vurderes som meget lille, under hensyntagen til stoffets farlighed	Der er ikke truffet foranstaltninger, der kan forebygge forurening. Der håndteres kun en lille mængde stoffer, som fremgår af liste I eller II Forureningen eller risikoen herfor vurderes som mindre, under hensyntagen til udbredelse (typisk inden for egen bedrift) og stoffets farlighed	Der er ikke truffet foranstaltninger, der kan forebygge forurening, og der håndteres en større mængde stoffer, som fremgår af liste I eller II Forureningen eller risikoen herfor vurderes som større, under hensyntagen til udbredelse (typisk i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer) og stoffets farlighed	Der er ikke truffet foranstaltninger, der kan forebygge forurening og der håndteres en stor mængde stoffer, som fremgår af liste I eller II Forureningen vurderes som stor, under hensyntagen til udbredelse (typisk i fjernområdet) og stoffets farlighed
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening eller risiko herfor	Forurening eller risiko for forurening inden for egen bedrift	Forurening eller risiko for forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening eller risiko for forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

Det bemærkes, at ved stoffets farlighed forstås stoffets toksicitet, persistens (stoffets modstand mod nedbrydning ved naturlige processer) og evne til bioakkumulation (ophobning af miljøgifte i levende organismer).

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.1, delkrav 1 og 2

Alvor	Overtrædelsen vurderes i forhold til, om der kan gives tilladelse og om der ansøgt om en sådan. Dette vægtes i forhold til, hvor alvorlig den konkrete overtrædelse er i forhold til forureningen eller risikoen herfor. Alvoren af forureningen eller risikoen herfor vurderes under hensyntagen til udbredelse og stoffets farlighed.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden hvor overtrædelsen konstateres.
Varighed	Varigheden af en overtrædelse vurderes som udgangspunkt ud fra hvor længe overtrædelsen har fundet sted.

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.1, delkrav 3

Alvor	Overtrædelsen i form af manglende eller mangelfulde foranstaltninger til at forebygge forurening af grundvand, vurderes i forhold til, hvor store mængder stoffer, nævnt i liste I og II, der håndteres og opbevares på bedriften. Alvoren af forureningen eller risikoen herfor vurderes under hensyntagen til udbredelse og stoffets farlighed.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden hvor overtrædelsen konstateres.
Varighed	Varigheden af en manglende overholdelse vurderes som udgangspunkt ud fra hvor længe den manglende overholdelse har fundet sted.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.1, delkrav 1	GLMS 3, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 artikel 93 og bilag II.	§ 5, stk. 1, 1. pkt., i bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024.

1.1, delkrav 2	GLMS 3, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 artikel 93 og bilag II.	§ 5, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024.
1.1, delkrav 3	GLMS 3, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 artikel 93 og bilag II.	§ 5, stk. 1, 2. pkt., i bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024.

8. Krav 1.7: Indretning af stalde og lignende

Delkrav	Kravtekst
1	Husdyranlæg, herunder stalde, opsamlingsanlæg, læskure, løbegårde m.v. skal være indrettet således, at forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted.
2	Husdyranlæg, herunder stalde, læskure m.v. skal have fast bund eller gulve udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt. For husdyranlæg kan dette delkrav alternativt opfyldes ved: A) overholdelse af krav, som gælder for ikke fast placerede husdyranlæg, bortset husdyranlæg til svin og fjerkræ, hvor dyrene ikke tilbydes foder og vand, B) overholdelse af krav, som gælder for fast placerede læskure, bortset husdyranlæg til svin og fjerkræ, hvor dyrene ikke tilbydes foder og vand, C) overholdelse af krav, som gælder for ridehaller til heste, eller D) overholdelse af de foranstaltninger, som kræves for eksisterende husdyranlæg etableret senest den 31. december 2021, der har et staldsystem omfattet af driftsforskrifterne i landbrugets byggeblade, som var godkendt af Miljøstyrelsen, vedrørende løsdriftstalde med dybstrøelse uden fast bund og afløb for ammekøer, ungdyr, får, geder og heste.
3	Gulve i husdyranlæg, herunder i stalde, læskure m.v. skal kunne modstå påvirkningerne fra dyrene og de i stalden anvendte redskaber. Dette delkrav kan også opfyldes ved anvendelse af de alternativer, der er nævnt under krav 1.7, delkrav 2, pkt. A)-D).
4	Afløb fra husdyranlæg herunder stalde, opsamlingsanlæg, læskure, løbegårde m.v. skal føres gennem tætte, lukkede ledninger til en beholder. I husdyranlæg, der er indrettet med dybstrøelse, kan kravet om afløb også opfyldes ved anvendelse af en pumpesump. Pumpesumpen skal udføres i bestandige materialer, der er uigennemtrængelige for fugt med henblik på at sikre, at forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted. Dette delkrav kan også opfyldes ved anvendelse af de alternativer, der er nævnt under krav 1.7, delkrav 2, pkt. A)-D).
5	Udgået
6	Udgået
7	Husdyranlæg, herunder stalde, læskure, løbegårde m.v., gulve, afløb fra stalde samt samle- og pumpebrønde skal renholdes og vedligeholdes, herunder beskyttes mod tæring, så de begrænser forurening fra dyreholdet til vandmiljøet.
8	Pelsdyrhaller skal være indrettet og konstrueret således, 1) at det undgås, at gødning og regnvand sammenblandes, 2) at der ikke står vand i en eller flere pelsdyrhaller eller mellem pelsdyrhallerne, 3) at området under burene holdes tørt, og 4) at spild fra vandingssystemet ikke giver anledning til afstrømning eller nedsivning af gødningsstoffer.
9	I pelsdyrhaller til andre kødædende pelsdyr end ræve, og hvor pelsdyrhallen er uden fast gulv og afløb, skal der til brug for opsamling af gødning være installeret gødningsrender. Gødningsrenderne skal være mindst 28 cm brede. Opsamlingsbeholdere, der skal installeres i direkte tilknytning til gødningsrenderne, skal være udført af bestandige materialer, være uigennemtrængelige for fugt og have

en fast overdækning. I pelsdyrhaller til ræve og andre kødædende pelsdyr end ræve skal der endvidere være et halmlag under burene, dog ikke i forbindelse med udmugning af halm.

Bemærkninger til krav 1.7

Krav 1.7 omhandler krav til indretning af husdyranlæg og pelsdyrhaller.

Delkrav 2-4 kan – udover ved efterlevelse af de i delkravene udtrykkeligt anførte krav til indretning – opfyldes ved brug af de alternativer A-D, der er nævnt i delkrav 2.

Kravet finder anvendelse på ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, jf. definitionen i bekendtgørelse om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning (husdyrgødningsbekendtgørelsen), og på ejendomme uden erhvervsmæssigt dyrehold, hvis der på ejendommen anvendes eller opbevares husdyrgødning svarende til produktionen fra et erhvervsmæssigt dyrehold. Kravet finder endvidere anvendelse på jordbrugsvirksomheder, dvs. en virksomhed, der er registreret i Register for Gødningsregnskab.

Alternativ A – Ikke fast placerede husdyranlæg uden fast bund og afløb, hvor dyrene ikke tilbydes foder og vand (ikke anvendelig for husdyranlæg til svin og fjerkræ)

Alternativ A kan anvendes for ikke fast placerede husdyranlæg uden fast bund og afløb, hvor dyrene ikke tilbydes foder og vand. Alternativet er dog ikke anvendeligt for husdyranlæg til svin og fjerkræ. Der gælder følgende krav, hvis dette alternativ anvendes:

Krav til flytning af husdyranlægget
Ikke fast placerede husdyranlæg må højst være placeret det samme sted i 12 måneder ad gangen. Anlæggene må ikke placeres samme sted eller inden for en radius af 25 m fra samme placering, før der er forløbet 5 år. Hvis anlægget højst er placeret det samme sted i 12 uger ad gangen, må det ikke placeres samme sted, før der er forløbet 1 år. Den ansvarlige for driften skal føre årlig optegnelse over placeringen af husdyranlægget. Den ansvarlige for driften skal opbevare optegnelserne i 5 år og kunne forevise dem på forlangende i forbindelse med kontrol.

Krav til strøelse
Der skal være udlagt et tørt lag sammenpresset halm i 0,3 m tykkelse i hele husdyranlægget, der i fasthed svarer til et stempelslag af en bigballe, før dybstrøelsesarealet tages i brug. Husdyranlæg til får og geder til mælke- og kødproduktion kan udlægge et lag i 0,2 m tykkelse.

Dybstrøelsesmåtten skal til enhver tid have en tørstofprocent på mindst 30. Anvendes der andre typer strøelse end halm, skal den samlede sugeevne af denne kunne opveje effekten fra halm.

Der gælder ingen krav til strøelse for ikke fast placerede husdyranlæg, der højst er placeret det samme sted 12 uger ad gangen.

Alternativ B – Fast placerede læskure uden fast bund og afløb, hvor dyrene ikke tilbydes foder og vand (ikke anvendelig for husdyranlæg til svin og fjerkræ)

Alternativ B kan anvendes for fast placerede læskure uden fast bund og afløb, hvor dyrene ikke tilbydes foder og vand. Alternativet er dog ikke anvendeligt for husdyranlæg til svin og fjerkræ. Der gælder følgende krav, hvis dette alternativ anvendes:

Der skal være udlagt et tørt lag sammenpresset halm i 0,3 m tykkelse i hele husdyranlægget, der i fasthed svarer til et stempelslag af en bigballe, før dybstrøelsesarealet tages i brug. Husdyranlæg til får og geder til mælke- og kødproduktion kan udlægge et lag i 0,2 m tykkelse.

Dybstrøelsesmåtten skal til enhver tid have en tørstofprocent på mindst 30. Anvendes der andre typer strøelse end halm, skal den samlede sugeevne af denne kunne opveje effekten fra halm.

Alternativ C – Ridehaller til heste

Alternativ C kan anvendes for ridehaller til heste. Der gælder følgende krav, hvis dette alternativ anvendes:

Der skal i ridehallen være konstrueret en solid bund, der er udført, så forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted.

Der skal endvidere foretages daglig rengøring efter endt ophold på de dage, hvor ridehallen anvendes.

Alternativ D – Husdyranlæg omfattet af byggeblade og etableret senest den 31. december 2021

Alternativ D kan anvendes for eksisterende husdyranlæg, der har et staldsystem omfattet af driftsforskrifterne i landbrugets byggeblade, som var godkendt af Miljøstyrelsen, vedrørende løsdriftstalde med dybstrøelse uden fast bund og afløb for ammekøer, ungdyr, får, geder og heste, hvor staldsystemet er etableret senest den 31. december 2021, og der ikke er foretaget ændringer af anlægget.

Der gælder følgende krav, hvis dette alternativ anvendes:

1) Før dybstrøelsesarealet tages i brug, skal der udlægges et tørt lag sammenpresset halm i 0,3 m tykkelse i hele husdyranlægget, der i fasthed svarer til et stempelslag af en bigballe. Husdyranlæg til får og geder til mælke- og kødproduktion kan undtagelsesvis udlægge et lag i 0,2 m tykkelse.
2) Dybstrøelsesmåtten skal til enhver tid have en tørstofprocent på mindst 30.
3) Der skal løbende tilføres strømængder, der sikrer en tør og ren overflade for dyrene på dybstrøelsen.
4) Anvendes der andre typer strøelse end halm, skal den samlede sugeevne af denne kunne opveje effekten fra halm.
5) Hvis dyrene er på stald mere end halvdelen af året, skal der etableres en separat ædeplads med fast bund og gødningen herfra skal enten ledes til gødningslager eller fordeles ud på gødningsmåtten.
6) Der må kun anvendes fodermidler, som har begrænsede væskemængder.
7) Drikkevandssystemet skal indrettes, så vandspild i gødningsmåtten minimeres.

Hvis anlægget udvides eller ændres, skal et af de øvrige alternativer til overholdelse af delkrav 2-4 anvendes. Når udvidelsen eller ændringen hænger bygningsmæssigt sammen med det eksisterende anlæg, skal også det eksisterende anlæg opfylde et af de øvrige alternativer, medmindre der sikres en klar adskillelse af gødningsmåtten i det eksisterende.

Vær opmærksom på følgende byggeblade, der under visse betingelser, som fremgår eksplicit af byggebladene, dispenserer fra reglerne:

- Indretning og drift af udendørs sohold
- Produktion af økologiske slagtekyllinger

Byggebladene kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Byggebladene ”Løsdriftstalde med dybstrøelse uden fast bund og afløb for ammekøer og ungdyr m.v.” og ”Løsdriftstalde med dybstrøelse uden fast bund og afløb for får og geder til mælke- og kødproduktion” er udgået, og at krav til indretning af disse staldtyper er indarbejdet i husdyrgødningsbekendtgørelsen med virkning fra 1. januar 2022. Kravene er beskrevet ovenfor i punktet vedr. *Alternativ D.*

Vedrørende delkrav 4:

Krav 1.7, delkrav 4 omhandler bl.a., at husdyranlægget m.v. skal have et hensigtsmæssigt afløbssystem til opsamling af flydende husdyrgødning og restvand.

I husdyrgødningsbekendtgørelsen defineres restvand, som følgende typer af væsker, hvor kvælstofindholdet i væsken på 0,3 kg N pr. ton eller derunder:

- Malkerumsvand.
- Vand fra vask af foderrekvisitter og lignende fra almindelig landbrugsdrift.
- Produkter fra forarbejdningsanlæg med en tørstofprocent under 12.
- Væske fra ensilageopbevaringsanlæg med ikke-saftgivende ensilage.
- Væske, der udelukkende er opsamlet fra ensilageopbevaringsanlæg senere end 1 måned fra ilægning af saftgivende ensilage
- Vand fra vask af fjerkræstalde.

Hvis du ikke afleder restvandet korrekt, kan der også være tale om en overtrædelse af krav 1.1.

Undtagelse til delkrav 9:

> Delkrav 9 stiller krav til gødningsrendernes bredde. Dog kan der i eksisterende pelsdyrhaller til andre kødædende pelsdyr end ræve, der senest den 31. december 2016 er lovligt indrettet med gødningsrender med en rendebredde på mindre end 28 cm, opretholdes denne indretning, indtil der foretages udskiftning af gødningsrenderne som følge af almindeligt slid eller indtil etablering, udvidelse eller ændring af pelsdyrhaller på anlægget.

I bedømmelsesskemaerne nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.7.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.7, delkrav 1 vedr. indretning af stalde m.v.

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	0-25 % af hele ejendommens husdyranlæg er ikke indrettet så forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted, dvs. indrettet med fast gulv og afløb eller pumpesump, eller så de overholder alternativerne angivet i delkrav 2 eller byggebladenes foreskrifter	26-50 % af hele ejendommens husdyranlæg er ikke indrettet så forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted dvs. indrettet med fast gulv og afløb eller pumpesump, eller så de overholder alternativerne angivet i delkrav 2 eller byggebladenes foreskrifter	51-75 % af hele ejendommens husdyranlæg er ikke indrettet så forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted dvs. indrettet med fast gulv og afløb eller pumpesump, eller så de overholder alternativerne angivet i delkrav 2 eller byggebladenes foreskrifter	76-100 % af hele ejendommens husdyranlæg er ikke indrettet så forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted dvs. indrettet med fast gulv og afløb eller pumpesump, eller så de overholder alternativerne angivet i delkrav 2 eller byggebladenes foreskrifter
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.7, delkrav 2-3 vedr. gulve, dybstrøelse m.v.

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	0-5 % af hele ejendommens husdyranlæg er ikke indrettet med fast bund eller gulve udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt, og som kan modstå påvirkninger fra dyr og redskaber, eller så de overholder alternativerne angivet i delkrav 2 eller byggebladenes foreskrifter	6-20 % af hele ejendommens husdyranlæg er ikke indrettet med fast bund eller gulve udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt, og som kan modstå påvirkninger fra dyr og redskaber, eller så de overholder alternativerne angivet i delkrav 2 eller byggebladenes foreskrifter	21-75 % af hele ejendommens husdyranlæg er ikke indrettet med fast bund eller gulve udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt, og som kan modstå påvirkninger fra dyr og redskaber, eller så de overholder alternativerne angivet i delkrav 2 eller byggebladenes foreskrifter	76-100 % af hele ejendommens husdyranlæg er ikke indrettet med fast bund eller gulve udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt, og som kan modstå påvirkninger fra dyr og redskaber, eller så de overholder alternativerne angivet i delkrav 2 eller byggebladenes foreskrifter
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.7, delkrav 4 og 7 vedr. afløb, restvand og pumpesump

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Manglende ren- eller vedligeholdelse af afløb fra husdyranlæg herunder stalde, opsamlingsanlæg, læskure og løbegårde eller manglende tømning af pumpesumpe	Der er ikke installeret tætte, lukkede ledninger i forbindelse med afløb fra stalde, opsamlingsanlæg, læskure og løbegårde m.v eller der er ikke etableret en pumpesump	Stalde, opsamlingsanlæg, læskure, løbegårde m.v. er ikke indrettet med afløb til opsamlingsbeholder Eller: Afløb fra stalde, opsamlingsanlæg, læskure og løbegårdefører ikke til beholder for flydende husdyrgødning/restvand
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer/ grundvand
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.7, delkrav 8-9 Pelsdyrhaller skal være indrettet m.v.

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Gødning og vand sammenblandes Eller: Der står vand i eller mellem pelsdyrhallerne Eller: Burene holdes ikke tørre Eller: Der er spild fra vandingssystemet der giver anledning til afstrømning eller nedsivning af gødningsstoffer	Gødning føres til afløb gennem ledninger, der er utætte eller ikke er lukkede Eller: Manglende halmlag under burene – husk undtagelse Eller: Gødningsrender mindre end 28 cm brede – husk undtagelse	Afløb fører ikke til separat beholder
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer/ grundvand
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.7, delkrav 1-3 vedr. gulve, afløb m.v.

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal der som udgangspunkt indgå, om ejendommens husdyranlæg og lignende er indrettet korrekt med fast gulv og afløb eller pumpesump, om de overholder de alternativer, der er nævnt i delkrav 2, eller om de er udført og drevet i overensstemmelse med byggebladene (delkrav 1). Desuden skal det i relevante tilfælde indgå, hvor stor en del af gulvet, herunder gyllekanaler og lignende, der ikke er udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt (delkrav 2) eller hvor stor en del af gulvet, herunder gyllekanaler og lignende, der er ødelagt (delkrav 3). En overtrædelse af de alternativer, som er nævnt i delkrav 2, mht. krav til strøelse eller flytning af husdyranlæg bør som udgangspunkt anses for en overtrædelse af delkrav 2, selvom overholdelse af kravene også tjener til overholdelse af delkrav 3 og 4. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, f.eks. om der rent faktisk er sket en forurening af grundvand eller overfladevand, eller om der alene er risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå jf. nedenfor.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på ejendommen, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (for eksempel forurening af grundvand). Ved ”konstateres” forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen finder sted.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (f.eks. reparation af gulv).

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.7, delkrav 4, 7, 8 og 9

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal der som udgangspunkt indgå, om stalde og lignende, beholderen for restvand og afløb fra stalde, samle- og pumpebrønde er renholdt og vedligeholdt tilstrækkeligt (delkrav 7), om afløb føres gennem tætte ledninger, der kan modstå pumpetrykket, eller om pumpesumpe er udført i bestandige materialer, der er uigennemtrængelige for fugt (delkrav 4) og om halmlag under burene, gødningsrender u. 28 cm bredde. (delkrav 8 og 9) Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, f.eks. om der er sket en forurening af grundvand eller overfladevand, eller om der alene er risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå jf. nedenfor.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved ”konstateres” forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt ud fra, hvor længe misligholdelsen har fundet sted.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.7, delkrav 1	Artikel 5, stk. 5, i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 8, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.7, delkrav 2	Artikel 5, stk. 5, i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 8, stk. 2-8, dog ikke for så vidt angår henvisningerne i § 8, stk. 4 og 5, til § 6, stk. 2 og 3, om placering af fodertrug, vandtrug og lignende, og § 44, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.7, delkrav 3	Artikel 5, stk. 5, i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 8, stk. 2-8, dog ikke for så vidt angår henvisningerne i § 8, stk. 4 og 5, til § 6, stk. 2 og 3, om placering af fodertrug, vandtrug og lignende, og § 44, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.7, delkrav 4	Artikel 5, stk. 5, i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 8, stk. 2-8, dog ikke for så vidt angår henvisningerne i § 8, stk. 4 og 5, til § 6, stk. 2 og 3, om placering af fodertrug, vandtrug og lignende, og § 44, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.7, delkrav 5 Udgået	-	-

1.7, delkrav 6 Udgået	-	-
1.7, delkrav 7	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 24 i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.7, delkrav 8	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 27, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.7, delkrav 9	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 27, stk. 2, 1. pkt. og stk. 3, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.

9. Krav 1.8: Opbevaringskapacitet for husdyrgødning, ensilagesaft og restvand

Delkrav	Kravtekst
1	Bedrifter, der oplagrer husdyrgødning, ensilagesaft eller restvand skal have en tilstrækkelig opbevaringskapacitet til, at udbringningen kan ske i overensstemmelse med reglerne for anvendelse af husdyrgødning, ensilagesaft og restvand. På ejendomme med dyrehold skal opbevaring til husdyrgødning dog mindst have en kapacitet svarende til 6 måneders tilførsel. Den tilstrækkelige opbevaringskapacitet vil normalt svare til mindst 9 måneders tilførsel, dog normalt mindst 7 måneders tilførsel for kvægbrug, hvor mindst 2/3 af den producerede mængde kvælstof i husdyrgødningen stammer fra kvæg, og hvor dyrene går ude i sommerhalvåret. Kravet om opbevaringskapacitet kan opfyldes ved, at der foreligger skriftlige aftaler om afgivelse eller opbevaring på anden ejendom af husdyrgødning.
2	Tilførslen opgøres som den mængde husdyrgødning, der produceres i det tidsrum, hvor dyrene er på stald, samt hvad der i øvrigt tilledes anlæg til opbevaring af husdyrgødning, herunder restvand og ensilagesaft. Ved opgørelsen kan gødning opbevaret som kompost eller fast gødning i markstak dog fraregnes. Såfremt der foreligger specielle forhold, eksempelvis hvor kødkvæg går ude en stor del af året, skal opbevaringskapaciteten minimum svare til den periode, hvor dyrene er på stald.
3	Udgået

Bemærkninger til krav 1.8

Krav 1.8 omhandler krav til opbevaringskapacitet i forhold til opbevaring af husdyrgødning, ensilagesaft og restvand. Kravet kan bl.a. opfyldes ved, at der foreligger skriftlige aftaler om afgivelse eller opbevaring på anden ejendom.

Kravet finder anvendelse på ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, jf. definitionen i bekendtgørelse om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning (husdyrgødningsbekendtgørelsen), og på ejendomme uden erhvervsmæssigt dyrehold, hvis der på ejendommen anvendes eller opbevares husdyrgødning svarende til produktionen fra et erhvervsmæssigt dyrehold. Kravet finder endvidere anvendelse på jordbrugsvirksomheder, dvs. en virksomhed, der er registreret i Register for Gødningsregnskab.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.8.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.8, delkrav 1 og 2

KARAKTER	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Mangler opbevaringskapacitet til op til 1 måned	Mangler opbevaringskapacitet til 1 - 2 måneder	Mangler opbevaringskapacitet til over 2 måneder
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1-3 måneder	Over 3 måneder

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.8, delkrav 1 og 2

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, hvor mange måneders opbevaringskapacitet til husdyrgødning, der mangler. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, fx om der som følge af overtrædelsen er sket overløb fra gyllebeholder med heraf følgende forurening af grundvand eller overfladevand, eller om der er risiko herfor. I denne vurdering til også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor. Vedrørende udbringning af husdyrgødning henvises der til krav 1.13 og 1.15.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres. Det vil formentlig være meget sjældent, at overtrædelse af krav 1.8 rækker ud over egen bedrift.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt ud fra hvor længe misligeholdelsen har fundet sted.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.8, delkrav 1	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, bilag II, A, nr. 5), bilag III, pkt. 1, nr. 1), 2), og 3), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 10, stk. 1, 2 og 4, for så vidt angår ensilagesaft og restvand (dog ikke kravet i § 10, stk. 4, om aftalens varighed), i bekendtgørelse nr.

		2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.8, delkrav 2	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, bilag II, A, nr. 5), bilag III, pkt. 1, nr. 1), 2), og 3), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 10, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.

10. Krav 1.9: Opbevaring af fast husdyrgødning og bundfald

Delkrav	Kravtekst
1	Oplagring af fast gødning og bundfald må kun ske på møddinger, der er indrettet som angivet i delkrav 3, punkt a-g, eller i lukkede containere, placeret på et befæstet areal med tæthed, som angivet i delkrav 3, punkt f, og med afløb til en møddingsaftbeholder eller lignende eller efter reglerne for opbevaring af flydende husdyrgødning.
2	Opbevaringsanlæg for husdyrgødning skal tømmes så ofte, at de ikke løber over. Møddingen skal benyttes på en sådan måde, at gødning ikke flyder uden for pladsen eller der er risiko herfor. Er møddingen begrænset af en randbelægning, må der ikke lægges gødning på denne.
3	For opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning gælder, at: a. Møddinger skal indrettes således, at forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted, og således at overfladevand fra omliggende arealer og tage ikke kan løbe ind på møddingarealet. b. Møddinger skal være indrettet med afløb fra laveste punkt til opsamling af møddingsaft, der føres gennem tætte, lukkede ledninger til en opsamlingsbeholder. c. Afløb skal have tilstrækkelig kapacitet til at bortlede møddingsaften. d. Hver af møddingens sidebegrænsninger skal som minimum bestå af en 1 m. høj mur eller en mindst 2 m. bred randbelægning. e. Randbelægning og belægning ved indkørsel i møddingen skal som minimum have 3 % fald mod afløb. Møddingbund skal som minimum have 1 % fald mod afløb. f. Møddingbund og sidebegrænsning skal være udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt således, at de kan modstå påvirkningerne, køretøjer og redskaber ved fyldning og tømning, og den oplagrede gødning. g. Møddinger, lukkede containere til opbevaring af fast gødning og afløb fra møddinger skal ren- og vedligeholdes, herunder beskyttes mod tæring, så de begrænser forurening fra dyreholdet til vandmiljøet.
4	a. Udgået
5	For opbevaring af fast gødning i marken gælder: Opbevaring af fast gødning i markmødding må kun ske efter kommunalbestyrelsens tilladelse. Kommunalbestyrelsen kan, for landbrugsejendomme i landsbyer, i særlige tilfælde tillade opbevaring af fast gødning i markmødding, hvis det godtgøres, at det ikke er muligt at opnå en miljømæssig tilfredsstillende opbevaring i tilknytning til staldene. En tilladelse skal være ledsaget af sådanne vilkår for placering, indretning og drift af markmøddingen, at der ikke opstår risiko for forurening af grundvandet, og at der ikke kan ske afledning til vandløb (herunder dræn), søer større end 100 m2 og kystvande. Markmøddingen skal overholde følgende afstandskrav: 1) 25 m til vandforsyningsanlæg, der ikke er til almen vandforsyning. 2) 50 m til vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning. 3) 15 m til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m².

Bemærkninger til krav 1.9

Krav 1.9, delkrav 1 og 3 omhandler, at fast gødning og bundfald skal opbevares på en korrekt indrettet mødding eller i lukkede containere m.v. Kommunen kan dog have givet tilladelse til opbevaring af fast gødning i markmødding, jf. delkrav 5.

Krav 1.9, delkrav 2 omhandler bl.a., at opbevaringsanlæg for husdyrgødning skal tømmes så ofte, at de ikke løber over, og at møddingen skal benyttes på en sådan måde, at gødning ikke flyder uden for pladsen eller der er risiko herfor.

Kravet finder anvendelse på ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, jf. definitionen i bekendtgørelse om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning (husdyrgødningsbekendtgørelsen), og på ejendomme uden erhvervsmæssigt dyrehold, hvis der på ejendommen anvendes eller opbevares husdyrgødning svarende til produktionen fra et erhvervsmæssigt dyrehold. Kravet finder endvidere anvendelse på jordbrugsvirksomheder, dvs. en virksomhed, der er registreret i Register for Gødningsregnskab.

Vær opmærksom på de særlige regler, der gælder for fast gødning, der kan defineres som husdyrgødningsbaseret kompost (se krav 1.10). Husdyrgødningsbaseret kompost med en tørstofprocent på 30 eller derover og forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent på 26 eller derover må opbevares i marken.

Der gøres desuden opmærksom på følgende byggeblad, der under visse betingelser, som fremgår eksplicit af byggebladet, dispenserer fra reglerne: ”Containere til opbevaring af fast gødning fra heste, mink m.v.” som kan findes på mst.dk.

I bedømmelsesskemaerne nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.9.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.9, delkrav 1-2 vedr. drift af møddinger og opbevaringsanlæg for husdyrgødning

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	<1/2 m^3	1/2 – 2 m^3	2 – 5 m^3	> 5 m^3
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.9, delkrav 3 vedr. indretningen og drift af opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		1 overtrædelse	2 overtrædelser	3 overtrædelser og derover
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.9, delkrav 5 vedr. fast gødning i marken

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Har ikke tilladelse, men har søgt om tilladelse og kan få det	Har ikke tilladelse, men kan få det	Har ikke tilladelse og kan ikke få det, men iværksætter øjeblikkeligt undersøgelse og afhjælpning af forureningen	Har ikke tilladelse og kan ikke få det
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	1 uge	1 uge til 1 måned	1-3 måneder	Over 3 måneder

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.9, delkrav 1-2 vedr. drift af møddinger og opbevaringsanlæg for husdyrgødning

Alvor

Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, hvor meget fast husdyrgødning (m^3), der ikke oplagres på møddinger, i lukkede containere eller i markmødding med tilladelse fra kommunalbestyrelsen, eller hvor stor en mængde fast husdyrgødning/gødningssaft, der er løbet uden for møddingspladsen som følge af manglende afløb (**delkrav 1**), samt hvor stor en mængde (m^3) fast gødning der er løbet over mødding og container, grundet manglende tømning (**delkrav 2**). Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, f.eks. om fast gødning er opbevaret uforsvarligt, herunder om der er sket en forurening af grundvand eller overfladevand, eller om der er fremkaldt risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå jf. nedenfor.
Vedrørende mangler i forbindelse med afløb opbevaring af fast/husdyrgødning henvises til **delkrav 1.**
Vedrørende indretning (herunder udførelse/indretning samt drift og vedligehold) af opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning henvises til **delkrav 3.**

Vedrørende tilladelse til opbevaring af fast gødning i markmødding henvises til **delkrav 5.**

Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved ”konstateres” forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden hvor overtrædelsen konstateres. Desuden skal der tages hensyn til kvælstofindholdet i den type gødning, som overtrædelsen vedrører.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (f.eks. reparation af afløb).

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.9, delkrav 3 vedr. indretningen og drift af opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning og afløb herfra

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, hvor mange overtrædelser der er tale om for så vidt angår indretning og drift af opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning. Hvert punkt under delkrav 3 (a-f) udgør 1 overtrædelse. Hvis der indgår flere elementer i et punkt, skal blot ét af elementerne under punktet være overtrådt for, at der foreligger ”1 overtrædelse”. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, f.eks. om der er sket en forurening af grundvand eller overfladevand, eller om der alene er risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved ”konstateres” forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (f.eks. reparation af møddingsplads).

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.9, delkrav 5 vedr. fast husdyrgødning i marken

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, om der kunne have været givet tilladelse til opbevaring af fast husdyrgødning i markmødding, såfremt der var blevet søgt herom.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen finder sted.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (f.eks. indhentning af fornødne tilladelser).

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.9, delkrav 1	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 12, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.9, delkrav 2	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 23, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.9, delkrav 3	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 13 og § 24 i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.9, delkrav 4 Udgået	-	-
1.9, delkrav 5	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 12, stk. 3 og 4, for så vidt angår henvisningen til afstandskravene i § 5, stk. 1, dog alene § 5, stk. 1, nr. 1-3), i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.

11. Krav 1.10: Opbevaring af husdyrgødningsbaseret kompost i marken

Delkrav	Kravtekst
1	Husdyrgødningsbaseret kompost med en tørstofprocent på 30 eller derover og forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent på 26 eller derover må oplagres i marken. Oplaget må ikke medføre risiko for forurening af grund- eller overfladevand og skal overholde følgende afstandskrav: 1) 25 m til vandforsyningsanlæg, der ikke er til almen vandforsyning. 2) 50 m til vanforsyningsanlæg til almene vandforsyning. 3) 15 m til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m². Markstakken skal overdækkes med vandtæt materiale straks efter udlægning. Husdyrgødningsbaseret kompost og forarbejdet husdyrgødning må højest oplagres samme sted i marken i 12 måneder, og en markstak må ikke placeres samme sted igen før efter 5 år.

Bemærkninger til krav 1.10

- **Undtagelser til krav 1.10**
  - Kravet gælder ikke for møddinger med daglig tilførsel fra stalde, hvor der er et staldsystem baseret på fast staldgødning og ajle og evt. med udlægning i en gødningskegle, og hvor staldsystemet er etableret senest den 1. august 2019.
  - I forbindelse med udbringning må der i marken placeres midlertidig oplag af husdyrgødningsbaseret kompost eller forarbejdet husdyrgødning uden overdækning i op til en uge i forbindelse med udbringning fra stald til mark.

- Kravet finder anvendelse på ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, jf. definitionen i bekendtgørelse om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning (husdyrgødningsbekendtgørelsen), og på ejendomme uden erhvervsmæssigt dyrehold, hvis der på ejendommen anvendes eller opbevares husdyrgødning svarende til produktionen fra et erhvervsmæssigt dyrehold. Kravet finder endvidere anvendelse på jordbrugsvirksomheder, dvs. en virksomhed, der er registreret i Register for Gødningsregnskab.

- Ved husdyrgødningsbaseret kompost forstås kompost som dybstrøelse, som har gennemgået en komposteringsproces i stalden eller på en møddingsplads. For husdyrgødningsbaseret kompost, der opbevares i marken, skal tørstofprocenten være mindst 30 % for ethvert delparti. Dybstrøelse, der har ligget i en stald i mindst 3-4 måneder i gennemsnit, vil ofte være så kompostlignende, at det kan opbevares i marken som kompost. Dybstrøelse fra fjerkræstalde kan være kompostlignende, og dermed opfylde tørstofkravet, allerede efter 1-2 måneder. Til overdækning skal benyttes vandtæt materiale, f.eks. plastfolie eller vandtæt presenning. Dybstrøelse fra svinestalde uden separat gødeareal kan ikke uden videre opbevares i markstakke. Svin fordeler ikke gødningen naturligt over hele måtten, som f.eks. kvæg, men gøder i stedet i afgrænsede områder. Der er derfor risiko for, at gødningsmåtten bliver uhomogen med områder, hvor tørstofindholdet er betydeligt under 30 %. I svinestalde med separat gødeareal, afsættes en meget stor del af gødningen her, og dybstrøelsen i lejearealet bliver mere homogen og tør. Den kompostlignende gødning fra lejearealet kan dermed umiddelbart opbevares i markstak, mens gødningen fra

det separate gødeareal ikke kan opbevares i markstak. Gødningsmåtten fra kalve- og svinehytter skal først komposteres inden den lægges i markstak.

- Med ”opbevaring i marken” menes, at markstakken opbevares på et areal, hvor der efterfølgende dyrkes en afgrøde, som også høstes eller som har en kvælstofnorm.

- Markstakken skal overdækkes med et vandtæt materiale straks efter udlægning. Er gødningen placeret i et gødningshus eller lign. uden samtidig at være indpakket i et vandtæt materiale, udløser dette dog ikke et støttetræk, da en opbevaring i et gødningshus er tilstrækkeligt til opfyldelse af nitratdirektivets krav.

- Vær opmærksom på, at byggeblad om opbevaring af fiberfraktion i overdækket markstak under visse betingelser, som eksplicit fremgår af byggebladet, dispenserer fra reglerne.

- Oplaget skal opfylde afstandskravene i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 5, stk. 1, nr. 1-3:
  1) Til vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning: 50 m
  2) Til vandforsyningsanlæg, der ikke er til almen vandforsyning: 25 m
  3) Til vandløb (herunder dræn) og søer over 100 m^2: 15 m
  Afstandskrav til offentlig vej, privat fællesvej, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på samme ejendom og naboskel indgår ikke i bedømmelse af om krav 1.10 er overholdt.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.10.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.10, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		1 overskridelse af afstandskrav	▪ 2 overskridelser af afstandskrav **og/eller** ▪ Oplag af husdyrgødningsbaseret kompost eller forarbejdet husdyrgødning har medført risiko for forurening ▪ Oplag af husdyrgødningsbaseret kompost eller forarbejdet husdyrgødning er ikke overdækket, men der er ikke observeret saftafløb ▪ Husdyrgødningsbaseret kompost eller forarbejdet husdyrgødning er oplagret i marken samme sted over 12 måneder og har medført risiko for forurening ▪ Husdyrgødningsbaseret kompost eller forarbejdet husdyrgødning er placeret på samme sted indenfor 5 år og har medført risiko for forurening	▪ Flere overskridelser af afstandskrav og/eller ▪ Oplag af husdyrgødningsbaseret kompost eller forarbejdet husdyrgødning har medført forurening ▪ Oplag af husdyrgødningsbaseret kompost eller forarbejdet husdyrgødning er ikke overdækket, og der er observeret saftafløb ▪ Husdyrgødningsbaseret kompost eller forarbejdet husdyrgødning er oplagret i marken samme sted over 12 måneder og har medført forurening ▪ Husdyrgødningsbaseret kompost eller forarbejdet husdyrgødning er placeret på samme sted indenfor 5 år og har medført forurening
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.10, delkrav 1

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse for oplagring af kompost eller forarbejdet husdyrgødning i marken skal det som udgangspunkt indgå, hvor mange af afstandskravene, der er overskredet for så vidt angår afstand til enkelt vandforsyningsanlæg, der ikke er til almen vandforsyning vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning og til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m^2. Desuden skal det indgå i vurderingen, om der er sket en forurening, eller om der alene er fremkaldt risiko herfor. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor. Afstandskrav: Til vandforsyningsanlæg, der ikke er til almen vandforsyning: 25 m Til vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning: 50 m Til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m^2: 15 m Afstandskravene skal opfyldes hver for sig. Hvis tørstofprocenten er under hhv. 30 (kompost) eller 26 (forarbejdet husdyrgødning), bedømmes overtrædelsen efter krav 1.9 – Opbevaring af fast husdyrgødning.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved ”konstateres” forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (f.eks. bortskaffelse af husdyrgødning, som ikke kan betegnes som kompost eller forarbejdet husdyrgødning jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen).

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.10, delkrav 1	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 14, stk. 1 og 4, for så vidt angår henvisningen til afstandskravene i § 5, stk. 1, dog alene § 5, stk. 1, nr. 1-3), og § 15, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.

12. Krav 1.11: Opbevaring af ensilage

Delkrav	Kravtekst
1	For opbevaring af ensilage gælder, at: a. Saftgivende ensilage, herunder ensilage af roetop, roeaffald og ikke-forvejret græs, skal opbevares i et ensilageopbevaringsanlæg. b. Ikke-saftgivende ensilage skal opbevares i enten et ensilageopbevaringsanlæg eller indpakket i vandtæt materiale (uåbnede wrapballer) eller på markarealer, hvor næringsstofferne fra ensilagerester og lignende kan optages af de efterfølgende afgrøder. c. Åbnede wrapballer må dog midlertidigt henligge uden for ensilageopbevaringsanlæg og markarealer, hvor næringsstofferne fra ensilagerester og lignende kan optages af de efterfølgende afgrøder, mens de er i anvendelse, når følgende betingelser er opfyldt: betingelser er opfyldt: a. De åbnede wrapballer skal opbevares på en måde, hvor der ikke er fare for afstrømning af ensilagesaft til vandløb, herunder dræn, søer større end 100 m² og kystvande. b. Ensilagerester på arealet skal fjernes efter anvendelse af de enkelte wrapballer. c. Opsamlede ensilagerester skal opbevares som anden ensilage eller fast husdyrgødning. d. Ensilageopbevaringsanlæg skal være indrettet således, at forurening af grundvand og overfladevand ikke kan finde sted, og således at overfladevand fra omliggende arealer og tage ikke kan løbe ind på anlægget. e. Hver af ensilageopbevaringsanlæggets sider skal have en sidebegrænsning bestående af en mindst 1 m høj mur eller en mindst 2 m bred randbelægning. De 2 meter randbelægning skal som minimum have 3 pct. fald mod afløb. Ensilageopbevaringsanlæggets bund skal som minimum have 1 pct. fald mod afløb. Sidebegrænsningen på en side af anlægget, hvorfra der er fald mod afløb, kan bestå af en vulst, der er mindst 0,1 m over terræn og mindst 0,6 m bred i bunden. Vulsten skal være nedfræset i en dybde af mindst 0,03 m. f. Ensilageopbevaringsanlæggets bund og sidebegrænsning skal være udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt og således, at de kan modstå påvirkningerne fra køretøjer og redskaber ved fyldning og tømning og den oplagrede ensilage. g. Ensilageopbevaringsanlæg skal være indrettet med et afløb fra laveste punkt til opsamling af ensilagesaft eller restvand samt fast bund og sidebegrænsning, eller som tårnsiloer. h. Afløb skal have tilstrækkelig kapacitet til at bortlede eventuelle saftafløb. i. På et ensilageopbevaringsanlæg med randbelægning må der ikke lægges ensilage på randbelægningen. På et ensilageopbevaringsanlæg med vulst må der ikke lægges ensilage på den del af ensilageopbevaringsanlæggets bund, der ligger 2 m eller nærmere vulsten. j. Ensilageopbevaringsanlæg og afløb fra ensilageopbevaringsanlæg skal renholdes og vedligeholdes, herunder beskyttet mod tæring, så de begrænser forurening fra dyreholdet til vandmiljøet. k. Afløb fra ensilageopbevaringsanlæg skal føres gennem tætte, lukkede ledninger. l. Udgået. m. Udgået. n. På ensilageopbevaringsanlæg med randbelægning skal der altid være afløb i umiddelbar tilknytning til en randbelægning. Har ensilageopbevaringsanlægget mere end én randbelægning, kan det ene afløb erstattes af en rørledning til afløbet med det laveste punkt med tilstrækkelig kapacitet til at bortlede evt. saftafløb. Såfremt rørledningen er placeret uden for anlægget, skal denne være tæt og lukket. o. På ensilageopbevaringsanlæg med en vulst skal der altid i umiddelbar tilknytning til en vulst være et afløb eller en rørledning til et afløb med tilstrækkelig kapacitet til at bortlede eventuelle saftafløb. Såfremt rørledningen er placeret uden for anlægget, skal denne være tæt og lukket.

Bemærkninger til krav 1.11

Krav 1.11 omhandler krav til opbevaring af ensilage, herunder bl.a. krav til konstruktion af ensilageopbevaringsanlæg.

For anlæg, der er etableret før den 1. august 2002, og som udelukkende anvendes til opbevaring af ikke-saftgivende ensilage, gælder alene kravet om fast bund.

I forhold til punkt b må ensilage i markstak gerne placeres det samme sted inden for 5 år, bare der har været en afgrøde i mellem, så næringsstofferne fra ensilageresterne og lignende er blevet optaget af de efterfølgende afgrøder. Dette må ikke forveksles med kravet om, at der skal gå min. 5 år imellem placering af markstak med husdyrgødningsbaseret kompost (krav 1.10).

Kravet finder anvendelse på ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, jf. definitionen i bekendtgørelse om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning (husdyrgødningsbekendtgørelsen), og på ejendomme uden erhvervsmæssigt dyrehold, hvis der på ejendommen anvendes eller opbevares husdyrgødning svarende til produktionen fra et erhvervsmæssigt dyrehold. Kravet finder endvidere anvendelse på jordbrugsvirksomheder, dvs. en virksomhed, der er registreret i Register for Gødningsregnskab.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.11.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.11, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		1 overtrædelse	2 overtrædelser	3 overtrædelser eller mere
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.11, delkrav 1

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, hvor mange overtrædelser, der er tale om, hvad angår ensilageopbevaring. Hvert punkt a-m kan udgøre en overtrædelse. Hvis der indgår flere elementer i et punkt, skal blot ét af elementerne under punktet være overtrådt for, at der foreligger ”1 overtrædelse”. Husk at notere i kontrolrapporten/fotoalbum hvilke litra, I vurderer som overtrådt. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, f.eks. om der er sket en forurening, eller om der alene er fremkaldt risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved ”konstateres” forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende.
Varighed	Varigheden af en overtrædelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor overtrædelsen er konstateret og til det tidspunkt, hvor virkningen af overtrædelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår overtrædelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (f.eks. flytning af ulovligt ensilageoplag til lovlige lagerfaciliteter).

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.11, delkrav 1	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 16, stk. 1 og stk. 2, § 17, stk. 1-7, § 23, stk. 3 og § 24 i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.

13. Krav 1.12: Opbevaring af flydende gødning, ensilagesaft og restvand

Delkrav	Kravtekst
1	Beholdere til flydende husdyrgødning, ensilagesaft og restvand skal være udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt
2	Beholderne skal dimensioneres i forhold til kapaciteten, således at de kan modstå påvirkning, herunder fra omrøring, overdækning og tømning.
3	Opbevaringsanlæg for flydende husdyrgødning samt ensilagesaft og restvand skal tømmes så ofte, at de ikke løber over.
4	Beholdere for flydende husdyrgødning samt ensilagesaft og restvand skal renholdes og vedligeholdes, herunder beskyttet mod tæring, så de til enhver tid overholder husdyrgødningsbekendtgørelsens krav.

Bemærkninger til krav 1.12

Krav 1.12, delkrav 1 og 2 omhandler krav til konstruktionen af beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning, ensilagesaft og restvand.

Krav 1.12, delkrav 3 vedrører at opbevaringsanlæg for flydende husdyrgødning, ensilagesaft og restvand skal tømmes så ofte, at der ikke sker overløb.

Krav 1.12, delkrav 3 omhandler rengøring og vedligehold af beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning, ensilagesaft og restvand.

Kravet finder anvendelse på ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, jf. definitionen i bekendtgørelse om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning (husdyrgødningsbekendtgørelsen), og på ejendomme uden erhvervsmæssigt dyrehold, hvis der på ejendommen anvendes eller opbevares husdyrgødning svarende til produktionen fra et erhvervsmæssigt dyrehold. Kravet finder endvidere anvendelse på jordbrugsvirksomheder, dvs. en virksomhed, der er registreret i Register for Gødningsregnskab.

Idet kravet har ophæng i husdyrgødningsbekendtgørelsen, jf. nedenstående afsnit om regelhenvisning til kravet, kan du læse mere i Miljøstyrelsens vejledning til bekendtgørelsen, som kan findes på mst.dk: https://husdyrvejledning.mst.dk/vejledning-til-bekendtgoerelserne/husdyrgoednings-bekendtgoerelsen/

Der gøres opmærksom på følgende byggeblade, der under visse betingelser, som fremgår eksplicit af byggebladene, dispenserer fra reglerne:

- Jordbassin/lagune beklædt med polymermembran til opbevaring af gylle
- Lagune beklædt med polymermembran til opbevaring af kartoffelfrugtvand

Byggebladene kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.12.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.12, delkrav 1 - 4

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Beholderen er ikke renholdt og vedligeholdt tilstrækkeligt	Beholderen er udført af forkert materiale eller er dimensioneret for lille	Beholderen er udført af forkert materiale OG dimensioneret for lille, og /eller opbevaringsanlæg flyder over
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.12, delkrav 1 – 4

Alvor Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, hvorvidt beholderen er udført af korrekt materiale (delkrav 1), er dimensioneret i forhold til kapaciteten (delkrav 2), tømmes så ofte at de ikke løber over (delkrav 3) samt renholdes og vedligeholdes tilstrækkeligt, herunder beskyttet mod tæring (delkrav 4). Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, fx om der er en forurening, eller om der alene er risiko herfor. I denne vurdering til også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor.

Omfang Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved ”konstateres” forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres.

Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (f.eks. reparation af beholder).

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.12, delkrav 1	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 19, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.12, delkrav 2	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 19, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.12, delkrav 3	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 23, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.
1.12, delkrav 4	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 5), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 24 i bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.

14. Krav 1.13: Udbringningsperioder for gødning

Delkrav	Kravtekst
1	I perioden fra efter høst, dog senest 1. oktober, indtil 1. februar må der ikke udbringes flydende organisk gødning eller kvælstofholdig kunstgødning.
2	Udgået
3	I perioden fra 1. september indtil 1. marts må der ikke udbringes flydende organisk gødning bortset fra ensilagesaft i flerårige afgrøder uden årlig høst.
4	Udgået
5	I perioden fra efter høst, dog senest 1. september, indtil følgende tidspunkter, må der ikke udbringes fast organisk gødning bortset fra have- og parkaffald og biokul: 1) 1. november på lerjord (JB-nr. 7-9) 2) 1. december på lerjord og humusjord (JB-nr. 5, 6, 10 og 11) 3) 1. februar på sandjord (JB-nr. 1-4)
6	Udgået
7	Udgået
8	Udgået

Krav 1.13 omhandler i hvilke perioder gødning ikke må udbringes.

<u>Undtagelser til krav 1.13, delkrav 1:</u>
I perioden fra efter høst til før 15. oktober må der udbringes flydende organisk gødning og kvælstofholdig kunstgødning på arealer med frøgræs, for hvilke der er indgået kontrakt med frøavlsfirma om levering af frø i den kommende sæson.

I perioden fra efter høst indtil 1. oktober må der udbringes flydende organisk gødning og kvælstofholdig kunstgødning på arealer omfattet af nr. 1-3:
1) Etablerede, overvintrende fodergræsmarker, herunder marker med udlæg af græs eller kløvergræs udsået senest i forbindelse med forårssåningen. Undtagelsen omfatter dog ikke arealer med udlæg af græs eller kløvergræs i majs.
2) Arealer, hvor der den følgende vinter skal være vinterraps.
3) Arealer, hvor der senest 20. august etableres grøngødning med gul sennep, olieræddike eller blandinger heraf, og hvor der efterfølgende etableres sukkerroer til fabrik.
I perioden fra 1. oktober indtil 1. februar må der udbringes rodfrugtvaskevand med i alt op til 60 kg kvælstof pr. hektar og 50 mm pr. hektar svarende til 500 m³ pr. hektar på græsarealer udsået senest i forbindelse med forårssåningen, arealer med efterafgrøder af græs uden kvælstoffikserende afgrøder udlagt i foråret i vårafgrøder undtagen majs og arealer med flerårige energiafgrøder. Arealerne må ikke omploøjes eller nedvisnes før 1. februar i den planperiode, hvor rodfrugtvaskevandet er udbragt, og arealerne må ikke gødes med anden gødning eller afgræsses efter 1. september.

I perioden fra 1. oktober indtil 15. november må der udbringes grønsaft med maksimalt 20 kg kvælstof pr. hektar og 40 ton saft pr. hektar på græsarealer udsået senest i forbindelse med forårssåningen. Græsarealerne må ikke omploøjes før 1. februar.

På marker, der hovedsageligt er beliggende i kommuner, hvor der fra og med uge 30 og inden udgangen af uge 38 samlet set har været 30 pct. mere nedbør end klimanormalen 1961-1990 ifølge opgørelser fra DMI for ugerne 30-38, og hvor der fra og med uge 21 og inden udgangen af uge 38 samlet set har været mere nedbør end klimanormalen for 1961-1990 ifølge opgørelser og definitioner fra DMI for ugerne 21-38, kan flydende organisk gødning udbringes indtil 15. oktober på arealer, der er omfattet af krav 1.13, delkrav 5, nr. 1 eller 2. Miljøstyrelsen annoncerer på styrelsens hjemmeside, www.mst.dk, hvilke kommuner der det pågældende år er omfattet af denne undtagelse.

I perioden fra efter høst, dog senest den 1. oktober, indtil 1. februar må andre afgrøder end vårsåede afgrøder tildeles kvælstofholdig kunstgødning. Vintersæd må dog alene tildeles kvælstofholdig kunstgødning i perioden fra efter høst indtil 1. oktober og højst i mængder op til 15 kg kvælstof pr. hektar, der skal tildeles i forbindelse med etableringen. Den ansvarlige for driften skal kunne dokumentere overholdelsen af 1. og 2. pkt. ved opbevaring af en erklæring om tidspunktet for udbringningen og den udbragte mængde kvælstof. Den ansvarlige for driften skal opbevare dokumentationen i 5 år og fremvise den på forlangende i forbindelse med kontrol.

I perioden fra efter 1. september indtil 1. marts må der ikke udbringes flydende organisk gødning bortset fra ensilagesaft i flerårige afgrøder uden årlig høst.

Der kan udbringes ensilagesaft i perioden fra 1. november til 15. november. I perioden fra efter høst til indtil 1. november må der udbringes ensilagesaft på bevoksede arealer eller på arealer, hvor der er afgrøder den følgende vinter.

Begrænsningerne i adgangen til at udbringe flydende organisk gødning omfatter ikke restvand.
Begrænsningerne i adgangen til at udbringe gødning gælder ikke i væksthuse og lukkede systemer.

<u>Undtagelser til krav 1.13, delkrav 3:</u>
Begrænsningerne i adgangen til at udbringe flydende organisk gødning omfatter ikke restvand.
Begrænsningerne i adgangen til at udbringe gødning gælder ikke i væksthuse og lukkede systemer.

<u>Undtagelser til krav 1.13, delkrav 5:</u>
I perioden fra efter høst, dog senest den 1. oktober, indtil 1. februar må andre afgrøder end vårsåede afgrøder tildeles kvælstofholdig kunstgødning. Vintersæd må dog alene tildeles kvælstofholdig kunstgødning i perioden fra efter høst indtil 1. oktober og højst i mængder op til 15 kg kvælstof pr. hektar, der skal tildeles i forbindelse med etableringen. Den ansvarlige for driften skal kunne dokumentere overholdelsen af 1. og 2. pkt. ved opbevaring af en erklæring om tidspunktet for udbringningen og den udbragte mængde kvælstof. Den ansvarlige for driften skal opbevare dokumentationen i 5 år og fremvise den på forlangende i forbindelse med kontrol.

Der kan udbringes fast organisk gødning i perioden fra efter høst indtil etablering af afgrøder på arealer, hvor der senest 1. september etableres græs, vinterraps, vintersæd eller grøngødning med gul sennep, olieræddike eller gul sennep og olieræddike forud for sukkerroer til fabrik.

Der kan udbringes fast spildevandsslam i perioden fra efter høst indtil 20. oktober på arealer, hvor der er afgrøder den følgende vinter.
Fast organisk gødning, hvor den anvendte andel af det totale indhold i kvælstof angives til mindst 90 pct., kan tildeles i samme omfang som kvælstofholdig kunstgødning nævnt i første afsnit under dette afsnit om undtagelser til krav 1.13, delkrav 5. Dette er ikke begrænset til forædlede organiske gødninger, som efter gødskningsbekendtgørelsen har et udnyttelseskrav på 90 pct. Andre organiske gødninger, der efter gødskningsbekendtgørelsen har et lavere udnyttelseskrav end forædlede organiske gødninger, f.eks. kvæggylle som har et udnyttelseskrav på 75 pct., kan også udbringes under forudsætning af, at udnyttelsen i gødningsregnskabet angives til 90 pct.

Den ansvarlige for driften skal kunne dokumentere overholdelsen af dette ved opbevaring af en erklæring om produktnavn og den anvendte andel af det totale indhold af kvælstof i den organiske gødning, der er udbragt efter disse regler, tidspunktet for udbringningen og den udbragte mængde. Den ansvarlige for driften skal opbevare dokumentationen i 5 år og fremvise den på forlangende i forbindelse med kontrol.

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen indeholder ikke en lukkeperiode specifikt for fast husdyrgødning på permanente/flerårige græsmarker, som ikke høstes, herunder hvor der tages slæt. Fast husdyrgødning må derfor som udgangspunkt udbringes hele året på arealer med græs, hvor der ikke tages slæt. Dermed har jordbundstypen ingen betydning. Hvis der tages slæt, betragtes dette som høst af arealet, og de fastsatte regler gælder således herfor. Udbringning af husdyrgødning skal dog altid ske på arealer med afgrøder med en kvælstof- eller fosfornorm. En større andel af de permanente græsarealer har hverken en kvælstof- eller en fosfornorm, og det betyder, at der ikke må udbringes husdyrgødning på disse.

Begrænsningerne i adgangen til at udbringe gødning gælder ikke i væksthuse og lukkede systemer.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.13.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.13, delkrav 1, 3 og 5

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Ulovligt udbringningstidspunkt - på under 0,5 ha	Ulovligt udbringningstidspunkt - på 0,5 til 1 ha	Ulovligt udbringningstidspunkt - på over 1 ha
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED		Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.13, delkrav 1, 3 og 5

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, om der er sket en overskridelse af udbringningstidspunkter. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres.
Varighed	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.13, delkrav 1	Artikel 5, stk. 4, og bilag III, pkt. 1, nr. 1), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 9, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1025 af 30. juni 2023 om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning.
1.13, delkrav 2 Udgået	-	-
1.13, delkrav 3	Artikel 5, stk. 4, og bilag III, pkt. 1, nr. 1), i nitratdirektivet 91/676/EØF	9, stk. 12, i bekendtgørelse nr. 931 af 16. juli 2024 om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning.
1.13, delkrav 4 Udgået	-	-
1.13, delkrav 5	Artikel 5, stk. 4, og bilag III, pkt. 1, nr. 1), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 9, stk. 15, i bekendtgørelse nr. 931 af 16. juli 2024 om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning.
1.13, delkrav 6 Udgået	-	-
1.13, delkrav 7 Udgået	-	-
1.13, delkrav 8 Udgået	-	-

15. Krav 1.14: Udbringningsmetoder for husdyrgødning og kunstgødning

Delkrav	Kravtekst
1	Udgået
2	Udgået
3	Udbringning af husdyrgødning og kunstgødning til arealerne skal ske med en udbringningsteknik, der sikrer en ensartet fordeling.

Bemærkninger til krav 1.14

Kravet omhandler, at udbringning af husdyrgødning og kunstgødning skal ske ved hjælp af en udbringningsteknik, der sikrer en ensartet fordeling.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.14.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.14 delkrav 3

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR			Der er anvendt ulovlig udbringningsmetode	
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
VARIGHED		Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.14, delkrav 3

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, hvorvidt der er anvendt en udbringningsteknik, der sikrer en ensartet fordeling af gødningen. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden hvor overtrædelsen konstateres.
Varighed	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.14, delkrav 1 Udgået	-	-
1.14, delkrav 2 Udgået	-	-
1.14, delkrav 3	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 6), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 10, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 931 af 16. juli 2024 om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning.

16. Krav 1.15: Udbringnings- og arealrestriktioner for gødning

Delkrav	Kravtekst
1	Gødning må ikke udbringes på en måde og på sådanne arealer, at der er fare for afstrømning til vandløb, herunder dræn, søer større end 100 m² og kystvande. Udbringning af gødning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord er ikke tilladt. Husdyrgødning må ikke udbringes på en måde og på sådanne arealer, at der er fare for afstrømning til vandforsyningsanlæg.
2	Gødning må ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6° ned mod åbne vandløb, søer større end 100 m2 eller kystvande inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller kystvandets afgrænsning ved daglige vande.

Bemærkninger til krav 1.15

Undtagelser til krav 1.15, delkrav 2:

Krav 1.15, delkrav 2 omfatter ikke stejle skråninger med en hældning på mellem 6° og 12°, for så vidt angår

1) flydende organisk gødning og vandige ekstrakter af bioaske, som nedfældes i parallel retning i forhold til det nærliggende vandmiljø,
2) flydende kunstgødning, og
3) fast kunstgødning, der er placeret i forbindelse med såning eller nedbragt.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.15.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.15, delkrav 1 og 2

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR			Fare for afstrømning	Der er sket afstrømning
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening af overfladevand eller grundvand herunder -drikkevand til vandforsyningsanlæg i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening af overfladevand eller grundvand herunder drikkevand til vandforsyningsanlæg i fjernområdet
VARIGHED		Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.15, delkrav 1 og 2

Alvor	Udbringning af gødning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord er i alle tilfælde en overtrædelse af krav 1.15, delkrav 1. Ved vurdering af alvoren af en overtrædelse, hvor de ovenfor nævnte produkter udbringes, så der er fare for afstrømning til vandløb, herunder dræn, søer større end 100 m² og kystvande samt vandforsyningsanlæg for så vidt angår husdyrgødning, skal der indgå en samlet vurdering af det konkrete forhold, f.eks. om der er sket en forurening, eller om der alene er fremkaldt risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres.
Varighed	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.15, delkrav 1	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 2), 3) og 4), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 10, stk. 8, i bekendtgørelse nr. 931 af 16. juli 2024 om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning.
1.15, delkrav 2	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, bilag II, A, nr. 2), 3) og 4), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 10, stk. 8, i bekendtgørelse nr. 931 af 16. juli 2024 om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning.

17. Krav 1.16: 2 meterbræmmer langs vandløb og søer

Delkrav	Kravtekst
1	Gødning må ikke udbringes i en bræmme på 2 meter langs åbne, naturlige vandløb og søer. Det samme gælder langs kunstige vandløb og søer der i Lov om vandplanlægning enten skal opfylde miljømålene ”godt økologisk potentiale” eller ”maksimalt økologisk potentiale”.

Bemærkninger til krav 1.16

Undtagelser til krav 1.16: Kravet gælder ikke for de vandløb og søer, som ikke er omfattet af vandløbsloven. Det drejer sig om:

- ”enkeltmandsvandløb”, vandløb, der med eventuelle tilhørende søer fra udspring til udløb i havet udelukkende løber på en ejendom
- ”enkeltmandssøer”, søer uden til- og afløb, som udelukkende er beliggende på én ejendom – uanset søens størrelse
- Isolerede søer (dvs. søer uden til- og afløb) under 100 m^2, uanset om der er tale om en naturlig sø, og uanset om søen har mere end 1 bredejer

Krav 1.16 omhandler et gødskningsforbud i 2-metersbræmmer langs vandløb og søer. Dette forbud udspringer af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, jf. nedenstående afsnit om regelhenvisning til kravet. Forbuddet er formuleret således, at gødning ikke må udbringes på arealer, der er omfattet af vandløbslovens § 69, stk. 1. Efter vandløbsloven skal 2-metersbræmmen betragtes som en del af vandløbet eller søen.

For så vidt angår søer, er det kun søer markeret i IMK med bræmmemarkering, der er omfattet af kravet om 2-metersbræmmer.

Kravet gælder ikke for rørlagte strækninger af vandløb.

Bræmmen på 2 meter langs vandløb og søer beregnes fra vandløbets eller søen øverste kant. Den øverste kant er overgangen fra det skrånende terræn mod vandløbet eller søen til det flade terræn, der normalt kan jordbehandles. ”Den øverste kant” af visse søer er overgangen mellem bevoksningen af vand- og sumpplanter og egentlig landplanter.

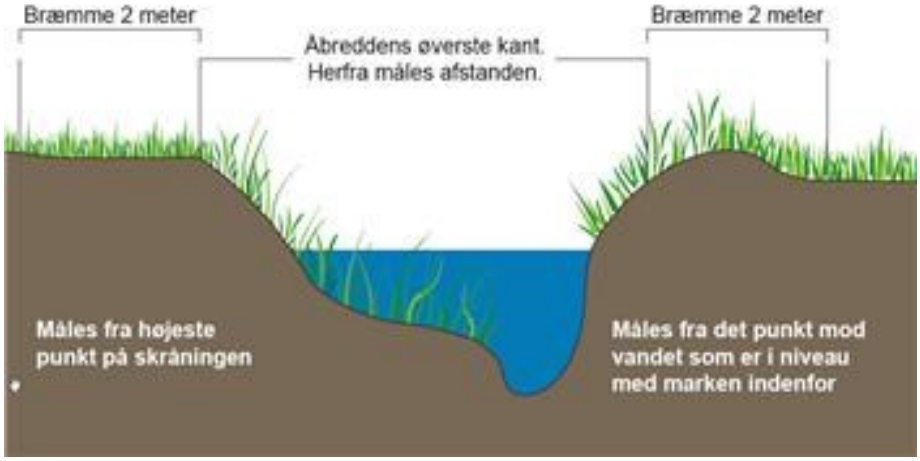

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.16.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.16, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Der er gødsket i gennemsnit 25 cm af bræmmens bredde på op til 75 m langs vandløbet/søen	Der er gødsket i gennemsnit op til 25 cm af bræmmens bredde på 76 til 150 m langs vandløbet/søen Der er gødsket i gennemsnit 26 til 50 cm af bræmmens bredde på op til 150 m langs vandløbet/søen	Der er gødsket i gennemsnit op til 50 cm af bræmmens bredde på 151 til 500 m langs vandløbet/søen Der er gødsket i gennemsnit 51 til 150 cm af bræmmens bredde på op til 250 m langs vandløbet/søen Der er gødsket i gennemsnit mere end 150 cm af bræmmens bredde på op til 25 m langs vandløbet/søen. Der er gødsket i gns. over 150 cm af bræmmens bredde på 0-25 m langs vandløbet/søen	Der er gødsket i gennemsnit op til 50 cm af bræmmens bredde på over 500 m langs vandløbet/søen Der er gødsket i gennemsnit 51 til 150 cm af bræmmens bredde på over 250 m langs vandløbet/søen Der er gødsket i gennemsnit mere end 150 cm af bræmmens bredde på over 25 m langs vandløbet/søen bræmmens bredde på over 25 m langs vandløbet/søen
OMFANG		Overtrædelsen vedrører kun egen bedrift	Overtrædelsen vedrører nærområdet	Overtrædelsen vedrører fjernområdet

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.16, delkrav 1

Alvor	Alvoren af en manglende overensstemmelse afhænger navnlig af størrelsen af dens virkninger under hensyntagen til formålet med det pågældende krav. Bræmmen medvirker til at reducere udvaskning af nitrater fra landbruget. Alvor vurderes i forhold til, hvor mange cm, der er gødet i bræmmen, holdt op imod vandløbstrækningen. Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse vil det således som udgangspunkt kunne indgå, i hvor høj grad kravet om 2-metersbræmmer er overtrådt med hensyn til gødskning. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold.
Omfang	Omfanget af en manglende overensstemmelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den manglende overensstemmelse har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til om effekten af en overtrædelse kan registres eller om overtrædelsen med stor sandsynlighed vurderes at påvirke vandløbet eller søen på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (for eksempel forurening med næringsstoffer).
Varighed	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.16, delkrav 1	Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 4), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 10, stk. 11, i bekendtgørelse nr. 931 af 16. juli 2024 om jordbrugsvirksom heders anvendelse af gødning.

18. Krav 1.17: Udarbejdelse af gødningsregnskab

Delkrav	Kravtekst
1	Virksomheden skal hvert år senest den følgende 31. marts udarbejde gødningsregnskab for den afsluttede planperiode. Det udfærdigede gødningsregnskab skal kunne forevises på anfordring ved Landbrugsstyrelsens kontrolbesøg.
2	Virksomhedens gødningsregnskab skal opbevares i mindst 5 år.

Bemærkninger til krav 1.17

Hvis din virksomhed er registreret eller registreringspligtig i Register for Gødningsregnskab, skal du hvert år senest 31. marts udarbejde et gødningsregnskab for den afsluttede planperiode.

Du skal kunne forevise gødningsregnskabet ved kontrolbesøget. Du skal tillige opbevare gødningsregnskabet i mindst 5 år.

For mere information om gødningsregnskab og Register for Gødningsregnskab se Landbrugsstyrelsens årlige vejledning om gødsknings- og harmoniregler: https://lbst.dk/landbrug/goedning/vejledning-om-goedsknings-og-harmoniregler

I bedømmelsesskemaerne nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.17.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.17, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Gødningsregnskabet er udarbejdet, men skemakrav ikke opfyldt	Gødningsregnskabet er udarbejdet, men ikke forskriftmæssigt	Der er ikke udarbejdet gødningsregnskab på kontroltidspunktet	Der er ikke udarbejdet gødningsregnskab på kontroltidspunktet, og heller ikke efter 14 dages høringsfrist
OMFANG	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.17, delkrav 2

KARAKTER KRITERIUM KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Gødningsregnskabet kan ikke fremvises for den senest afsluttede planperiode	Gødningsregnskabet kan ikke fremvises på de seneste 2 afsluttede planperioder	Gødningsregnskabet kan ikke fremvises på de seneste 3 afsluttede planperioder	Gødningsregnskabet kan ikke fremvises på de seneste 4 afsluttede planperioder
OMFANG	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.17, delkrav 1

Alvor	Vurderes efter om gødningsregnskabet foreligger, om skemakrav er opfyldt, og om oplysningerne i gødningsregnskabet er forskriftsmæssige
Omfang	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for omfang, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor
Varighed	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.17, delkrav 2

Alvor	Vurderes efter hvor mange afsluttede planperioder/gødningsregnskaber der mangler
Omfang	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for omfang, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor
Varighed	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.17, delkrav 1	Artikel 5, stk. 4, bilag II, B, nr. 7 og 9), og bilag III, pkt. 1, nr. 3), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 42, stk. 1, i lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag, jf. lovbekendtgørelse nr. 1053 af 10. juli 2023, og § 16 i bekendtgørelse nr. 898 af 2. juli 2024 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2024/2025.
1.17, delkrav 2	Artikel 5, stk. 4, bilag II, B, nr. 7 og 9), og bilag III, pkt. 1, nr. 3), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 43, stk. 4, fsva. gødningsregnskab, i lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag, jf. lovbekendtgørelse nr. 1053 af 10. juli 2023.

19. Krav 1.19: Administrativt krav: Ligevægten mellem virksomhedens kvælstofforbrug og kvælstofbehov

Delkrav	Kravtekst
1	I planperioden må forbruget af kvælstof til gødningsformål ikke overstige virksomhedens kvote for kvælstof.

Bemærkninger til krav 1.19

Kravet kontrolleres administrativt.

Kravet gælder for virksomheder, der er registrerede eller registreringspligtige i Register for Gødningsregnskab efter lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag (gødskningsloven).

Kravet omhandler, at der skal være balance mellem din beregnede kvælstofkvote for planperioden og den mængde kvælstof, du har tildelt dine arealer.

For mere information om beregning af virksomhedens kvælstofkvote og kvælstofforbrug se Landbrugsstyrelsens årlige vejledning om gødsknings- og harmoniregler: https://lbst.dk/landbrug/goedning/vejledning-om-goedsknings-og-harmoniregler

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.19.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.19, delkrav 1

Karakter / Kriterium	1 Meget lille betydning i forhold til formål med kravet	2 Mindre betydning i forhold til formål med kravet	3 Væsentlig betydning i forhold til formål med kravet	4 Meget stor betydning i forhold til formål med kravet
Alvor	OVG under 6 kg N/ha, eller totalt mindre end 50 kg N	OVG fra 6 kg N/ha op til 9 kg N/ha og totalt mindst 50 kg N, eller OVG over 9 kg N/ha men højst 200 kg N totalt	OVG fra 9 kg/ha til og med 30 kg N/ha og totalt mere end 200 kg N	OVG fra og med 31 kg N/ha og totalt mere end 200 kg N
Omfang	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
Varighed	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.19, delkrav 1

Alvor	Vurderes ud fra overgødskningens (OVG) størrelse. Alvoren afhænger af hvor stor overgødskningen er, både hvad angår kg N pr. ha og totale mængder kvælstof.
Omfang	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for omfang, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.
Varighed	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.19, delkrav 1	Artikel 5, stk. 4, og bilag III, pkt. 1, nr. 3), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 12 i lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag, jf. lovbekendtgørelse nr. 1053 af 10. juli 2023.

20. Krav 1.21: Etablering af plantedække

Delkrav	Kravtekst
1	Virksomheder, som har planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf, og som disponerer over et areal på 10 hektar eller derover, der er omfattet af en fosfornorm eller kvælstofnorm skal i planperioden udlægge arealer etableret med pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder efter normale driftsmæssige principper med henblik på en effektiv kvælstofoptagelse i efteråret. Virksomheder med et efterafgrødegrundareal på mindre end 10 hektar er dog ikke forpligtet til at etablere efterafgrøder. Arealet med pligtige efterafgrøder skal udgøre mindst 10,7 pct. af virksomhedens efterafgrødegrundareal. For virksomheder, der udbringer husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til 80 kg kvælstof eller der over pr. hektar harmoniareal, skal arealet med pligtige efterafgrøder mindst udgøre 14,7 pct. af efterafgrødegrundarealet. Virksomheder, der udbringer husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til 30 kg kvælstof eller derover pr. hektar harmoniareal, skal udover pligtige efterafgrøder, udlægge arealer etableret med husdyrefterafgrøder, hvis virksomheden har arealer i et opland, som der i planperioden er fastsat husdyrefterafgrødekrav for, jf. bilag 2 i plantedækkebekendtgørelsen. Etableringen af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder skal ske med de afgrødetyper og inden for de frister, der fremgår af plantedækkebekendtgørelsen. Virksomheden kan vælge helt eller delvis at opfylde sit efterafgrødekrav ved at anvende et eller flere af de alternative virkemidler, der fremgår af plantedækkebekendtgørelsen.

Bemærkninger til krav 1.21

Kravet opdateres evt. i løbet af 2024 i forbindelse med udstedelse bekendtgørelse om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2024/2025 (plantedækkebekendtgørelsen 2024/2025).

Kravet omhandler, at etablering af efterafgrøder skal foretages efter normale driftsmæssige principper med henblik på en effektiv kvælstofoptagelse i efteråret.

Kravet er relevant for virksomheder, som har planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf, og som disponerer over et areal på 10 hektar eller derover, der er omfattet af en fosfornorm eller kvælstofnorm efter § 5, stk. 6 og § 13, stk. 3, i lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag, jf. lovbekendtgørelse nr. 1053 af 10. juli 2023 (gødskningsloven). Virksomheder med et efterafgrødegrundareal på mindre end 10 hektar er dog ikke forpligtet til at etablere efterafgrøder.

Etableringen af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder skal ske med de afgrødetyper og inden for de frister, der fremgår af plantedækkebekendtgørelsen. For planperioden 2023/2024 fremgår afgrødetyperne og fristerne af § 6-11 i bekendtgørelse nr. 1024 af 30. juni 2023 om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2023/2024 (plantedækkebekendtgørelsen 2023/2024).

En virksomhed kan vælge helt eller delvist at opfylde sit efterafgrødekrav ved at anvende et eller flere af de alternative virkemidler, der fremgår af plantedækkebekendtgørelsen. For planperioden 2023/2024 fremgår de alternative virkemidler af §§ 12-20 i bekendtgørelse nr. 1024 af 30. juni 2023 om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2023/2024 (plantedækkebekendtgørelsen 2023/2024).

For nærmere beskrivelse af hvilke afgrødetyper og etableringsfrister, der skal overholdes samt de mulige alternative virkemidler se Landbrugsstyrelsens årlige vejledning om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder og dyrkningsrelaterede tiltag: https://lbst.dk/landbrug/efterafgroeder-og-jordbearbejdning/vejledning-om-pligtige-og-husdyrefterafgroeder-og-dyrkningsrelaterede-tiltag

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.21

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.21, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Det manglende efterafgrødeareal er mindre end eller lig med 0,8 ha. Eller mindre end eller lig med 10% af bedriftens samlede krav til pligtige og husdyrefterafgrøder	Det manglende efterafgrødeareal er større end 0,8 ha samt er større end 10 % og mindre end eller lig med 40 % af bedriftens samlet krav til pligtige- og husdyrefterafgrøder	Det manglende efterafgrødeareal er større end 0,8 ha samt er større end 40 % og mindre eller lig med 80 % af bedriftens samlet krav til pligtige- og husdyrefterafgrøder	Det manglende efterafgrødeareal er større end 0,8 ha samt er større end 80 % af bedriftens samlet krav til pligtige- og husdyrefterafgrøder.
OMFANG	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.21, delkrav 1

Alvor	Det vurderes, hvor stort et efterafgrødeareal, der mangler. Alvoren afhænger af, hvor mange procent, der mangler i forhold til det areal, der er angivet i GKEA.
Omfang	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for omfang, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.
Varighed	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.21, delkrav 1	Artikel 5, stk. 4, og bilag II, B, nr. 8), i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 4, stk. 1, 3 og 4, og § 5, i bekendtgørelse nr. 924 af 9. juli 2024 om nærings stofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2024/2025.

21. Krav 1.22: Administrativt krav: Grænser for tildeling af organisk gødning (organisk kvælstofarealkrav)

Delkrav	Kravtekst
1	Det beregnede organiske kvælstofarealkrav må for en planperiode ikke overstige harmoniarealet på en jordbrugsvirksomhed.
2	Udgået
3	Udgået
4	Den ansvarlige for driften skal kunne dokumentere at delkrav 1 er overholdt.

Bemærkninger til krav 1.22

Kravet kontrolleres administrativt.

Det organiske kvælstofarealkrav beregnes som jordbrugsvirksomhedens samlede mængde kvælstof i organisk gødning til rådighed for tildeling, opgjort i kg kvælstof og divideret med 170 kg kvælstof pr. hektar.

En jordbrugsvirksomhed, som producerer husdyrgødning med mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg, kan efter ansøgning til Landbrugsstyrelsen få tilladelse til at tildele organisk gødning i mængder svarende til 230 kg kvælstof pr. hektar harmoniareal pr. planperiode. Tilsvarende gælder for en jordbrugsvirksomhed, hvor udbyttet fra hovedparten af dens harmoniarealer ifølge en skriftlig aftale skal afgives til og anvendes på en eller flere jordbrugsvirksomheder omfattet af delkrav 1.

For jordbrugsvirksomheder, der har fået tilladelsen, beregnes det organiske kvælstofarealkrav for en planperiode som jordbrugsvirksomhedens samlede mængde kvælstof i organisk gødning til rådighed for tildeling, opgjort i kg kvælstof og divideret med 230 kg kvælstof pr. ha.

Den ansvarlig for driften kunne dokumentere, at det organiske kvælstofarealkrav er overholdt, herunder at der eventuelt er opnået tilladelse til at tildele organisk gødning i mængder svarende til 230 kg kvælstof pr. hektar harmoniareal pr. planperiode.

For mere information se Landbrugsstyrelsens årlige vejledning om gødsknings- og harmoniregler:
https://lbst.dk/landbrug/goedning/vejledning-om-goedsknings-og-harmoniregler

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.22.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.22, delkrav 1 og 4

Karakter / Kriterium	1 Meget lille betydning i forhold til formål med kravet	2 Mindre betydning forhold til formål med kravet	3 Væsentlig betydning i forhold til formål med kravet	4 Meget stor betydning i forhold til formål med kravet
Alvor	Den ansvarlige for driften har ikke dokumenteret at det organiske kvælstofarealkrav er overholdt. Jordbrugsvirksomheden mangler under 1,5 ha harmoniareal.	Den ansvarlige for driften har ikke dokumenteret at det organiske kvælstofarealkrav er overholdt. Jordbrugsvirksomheden mangler fra og med 1,5 ha, til og med 3,0 ha harmoniareal.	Den ansvarlige for driften har ikke dokumenteret at det organiske kvælstofarealkrav er overholdt. Jordbrugsvirksomheden mangler over 3,0 ha, op til og med 8,0 ha harmoniareal.	Den ansvarlige for driften har ikke dokumenteret at det organiske kvælstofarealkrav er overholdt. Jordbrugsvirksomheden mangler over 8,0 ha harmoniareal.
Omfang	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
Varighed	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.22, delkrav 1

Alvor	Bedømmes ud fra, hvor mange hektar areal, der mangler til udbringning af organisk gødning m.v. (omfang).
Omfang	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for omfang, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.
Varighed	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.22, delkrav 1	Artikel 5, stk. 5, og bilag III, pkt. 2, i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 14, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, i bekendtgørelse nr. 931 af 16. juli 2024 om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning.
1.22, delkrav 2	Artikel 5, stk. 5, og bilag III, pkt. 2, i nitratdirektivet 91/676/EØF	§ 14, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1025 af 30. juni 2023 om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning.

22. Krav 1.23: Beskyttelse af naturtyper

Delkrav	Kravtekst
1	Der må ikke foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m2 eller af vandløb eller dele af vandløb, der af Miljøministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen er udpeget som beskyttede. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.
2	Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af: a. Heder b. Moser og lignende c. Strandenge og strandsumpe d. Ferske enge og biologiske overdrev, når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt ovenfor, er større end 2.500 m2 i sammenhængende areal.
3	Der må heller ikke foretages ændring i tilstanden af moser og lignende, der er mindre end 2.500 m2, når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelse.

Delkrav 1 gælder ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Alle delkrav gælder desuden ikke tilstandsændringer som følge af ammoniakdeposition fra husdyrbrug for så vidt angår søer, moser og lignende, heder, strandenge og strandsumpe samt ferske enge og biologiske overdrev, der er dannet på et areal som følge af et lavbundsprojekt som omhandlet i naturtypebekendtgørelsens § 4.

De § 3-beskyttede naturtyper er **vejledende** registreret i Danmarks Miljøportal. Hvis et område (bortset fra vandløb) opfylder kriterierne vedrørende naturtypen og arealstørrelsen, er det beskyttet, uanset om det er registreret eller ej. Du kan se den aktuelle registrering af § 3-arealer og tilmelde dig gratis opdateringer herom på dinnatur.dk. Herudover fremgår § 3-arealerne af IMK (internet markkort), idet dette kort dog alene opdateres én gang årligt.

Miljøministeriet er overordnet ressortmyndighed for lovgivningen om naturbeskyttelseslovens § 3, men det er dog altid kommunen, der afgør, om et areal er beskyttet. På samme måde, hvis du har fået dispensation fra § 3-beskyttelsen, således at der ikke foreligger en ulovlig tilstandsændring af det pågældende areal. I givet fald vil du være i besiddelse af skriftlig dokumentation for dispensationen.

Hvis du er i tvivl om dine arealers beskyttelsesstatus, kan du kontakte din kommune.

Dette krav drejer det sig om, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af de nævnte naturtyper, jf. naturbeskyttelseslovens § 3.

Naturbeskyttelseslovens § 3 rummer et forbud mod "tilstandsændringer" og er som sådan ikke afgrænset til bestemte aktiviteter. Det afgørende er, om en aktivitet medfører en tilstandsændring eller ej - og ikke hvilken aktivitet, der er tale om. Derfor kan der ikke udarbejdes en udtømmende positiv/negativ liste, men blot gives eksempler inden for Natura 2000.

Opmagasinering af byggeaffald eller jordfyld, etablering af tilkørselsveje eller vendepladser, pløjning, opdyrkning, gødskning, kalkning og sprøjtning er eksempler på overtrædelser inden for Natura 2000 områder. Eksemplerne er ikke en udtømmende liste over overtrædelser.

Uden for Natura 2000-områder er kontrollen begrænset til:

- Ændringer i strid med § 3-beskyttelsen i form af opfyldning eller dræning af sø eller mose
- Ændringer i strid med § 3-beskyttelsen i form af jordbearbejdning, herunder pløjning, harvning, fræsning og/eller såning

Bemærk, at ovenstående afgrænsning af tilstandsændringer uden for Natura 2000-områder alene vedrører, hvorvidt en tilstandsændring er omfattet af krydsoverensstemmelse og dermed kan medføre en sanktion i form af nedsættelse af din landbrugsstøtte. Den generelle beskyttelse efter naturbeskyttelseslovens § 3 omfatter derimod enhver tilstandsændring.

Se også dette faktaark for flere eksempler på, hvad der er tilladt, og hvad der ikke er tilladt i de beskyttede naturområder: http://mst.dk/media/114412/157100traktorkort_highfratrykker.pdf
I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.23.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.23, delkrav 1-3

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Reversibel skade med mulighed for retablering inden for 1 år.	Reversibel skade med mulighed for retablering uden tab af naturkvalitet inden for 1-2 år.	Reversibel skade, hvor der er forsvundet arter og/eller naturtyper, som det vil tage mere end 2 år at retablere	Irreversibel skade hvor retablering er umulig.
OMFANG	Søer: 0 % - 25 % eller 0 – 40 m^2. Landjord: 0 % - 25 % eller 0 – 700 m^2.	Søer: 25 % -50 % eller 40 – 50 m^2. Landjord: 25 % -50 % eller 700 – 1300 m^2.	Søer: 50 % - 75 % eller 50 - 60 m^2. Landjord: 50 % - 75 % eller 1.300 – 2.500 m^2.	Søer: Over 75 % eller over 60 m^2. Landjord: Over 75 % eller over 2.500 m^2.
VARIGHED	Følger karakteren for alvor	Følger karakteren for alvor	Følger karakteren for alvor	Følger karakteren for alvor

Retningslinjer for bedrømmelse af krav 1.23, delkrav 1-3

Alvor	Vurderes efter reversibilitet af den foretagne ændring, og hvor lang tid det tager at reetablere områdets oprindelige naturtilstand. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således skulle indgå ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse.

Omfang	Vurderes som den procentdel, som arealet med det ulovlige forhold udgør af det konkrete område med den pågældende naturtype eller som den faktiske størrelse af arealet. Som naturtype defineres henholdsvis søer, vandløb, heder, moser og lignende, strandenge og strandsumpe samt ferske enge og biologiske overdrev. Hvorvidt omfanget skal vurderes ud fra % af det samlede beskyttede areal eller den konkrete arealangivelse i kvadratmeter, afhænger af hvilken bedømmelse der giver den laveste karakter.
Varighed	Varighedskarakteren følger karakteren for alvor.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.23, delkrav 1	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. artikel 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 3, stk. 1, 1. pkt., i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024.
1.23, delkrav 2	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt arikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. artikel 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 3, stk. 2 og 3, i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024.
1.23, delkrav 3	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt arikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. artikel 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 3, stk. 2 og 3, i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024.

23. Krav 1.24: Beskyttelse af klitfredede arealer

Delkrav	Kravtekst
1	Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbredder og andre klitfredede arealer, herunder placeres bebyggelse, campingvogne og lignende.
2	Der må ikke etableres hegn og arealerne må ikke afgræsses, jf. dog delkrav 3.
3	På klitfredede arealer er det endvidere ikke tilladt at: a. Fjerne eller beskadige træer, planter eller indretninger, der tjener til sandflugtens dæmpning, b. Køre med motorkøretøjer, herunder knallerter, uden for lovligt anlagte veje, c. Campere, opstille telte, bænke eller faste indretninger, d. Foretage gravearbejde, e. Afbrænde vegetation, kvas eller lignende. Forbuddet i punkt b og e gælder ikke på den ubevoksede strandbred.

Bemærkninger til krav 1.24

- Følgende arealer er klitfredede:
  3. Strandbredden langs Skagerrak og Vesterhavet.
  4. Arealet mellem klitfredningslinjen og strandbredderne langs Skagerrak og Vesterhavet.
  5. Arealer, der er klitfredede efter den tidligere lovgivning om sandflugtens bekæmpelse.
  6. Arealer, der er klitfredede efter ministerens beslutning. Klitfredningen er fastlagt ved miljøministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler. Klitfredningslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at klitfredningen ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse. Miljøministeren kan fastsætte regler om anvendelse af de klitfredede arealer, herunder forbyde bestemte former for anvendelse.

- For at en tilstandsændring er en overtrædelse af KO-kravet skal ændringen have fundet sted inden for de seneste fire år. Tilstandsændringer foretaget tidligere end det, vil ikke være en overtrædelse af KO-kravet.

- Kravet gælder både inden for og uden for Natura 2000-områder. Kystdirektoratet afgør i hvert enkelt tilfælde af formodet overtrædelse af kravet, om overtrædelsen har betydning for fugle, dyr og planters levesteder inden for Natura 2000-områder, og for fugles levesteder uden for Natura 2000.

  Eksempler på handlinger, der er omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer inden for klitfredningen, og som generelt er vurderet til potentielt at kunne stride mod habitatdirektivet og/eller fuglebeskyttelsesdirektivet:

  Både inden for og uden for Natura 2000-områder:
  - Jordbearbejdning på arealer, der ikke hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt.
  - Terrænændringer/gravning.
  - Rydning af vegetation der tjener sandflugtsdæmpende formål.
  - Etablering af nye veje og stier uden for dyrkede arealer.

- Tilplantning uden for eksisterende haver og læhegn.
- Opførelse af større byggeri og anlæg uden for eksisterende byggefelt.

Kun inden for Natura 2000-områder på arealer, der er kortlagt som habitatnatur, potentielt levested for arter og/eller potentiel ynglelokalitet for fugle:

- Enhver jordbearbejdning.
- Enhver tilplantning.
- Enhver opførelse af bebyggelse.
- Enhver placering af anlæg.
- Enhver etablering af befæstede arealer.
- Enhver etablering og ændring af stier og veje.
- Placering af campingvogne, skurvogne og lignende.

Eksemplerne er ikke en udtømmende liste over overtrædelser af national lovgivning.

- Visse former for byggeri er tilladt. Det kræver dog en myndighedsbehandling, inden byggeriet opføres, fordi placering og ydre udformning skal godkendes. Du skal være opmærksom på, at der i denne myndighedsbehandling potentielt kan være mulighed for at forhindre byggeriets placering i et klitfredet område, hvis placeringen vil skade beskyttelsesinteresserne på det pågældende sted.

- For delkrav 3 gælder reglerne ikke landbrugsmæssig drift, herunder græsning, af arealer, der indtil den 1. juli 1992 lovligt har været anvendt landbrugsmæssigt, bortset fra tilplantning. Hvor klitfredning er trådt i kraft efter 1. juli 1992, gælder denne undtagelse for arealer, der indtil datoen for klitfredning lovligt har været anvendt landbrugsmæssigt, bortset fra tilplantning.

- Landbrugsmæssig drift, herunder græsning på arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, er ikke omfattet af krav 1.24 (forbuddet). Tilplantning, herunder med juletræer og flerårige energiafgrøder m.v., er dog ikke tilladt, da tilplantning er omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer, jf. ovenfor under 1 d.

- I forhold til kontrol af krydsoverensstemmelse på klitfredede arealer lægger Landbrugsstyrelsen et kort ud over § 8-arealerne, som kan ses som klitarealer på IMK (internet markkort – som anvendes til at søge landbrugsstøtte) ud på hjemmesiden, så du har adgang til disse oplysninger. KO-kontrollen foretages på baggrund af dette kort. Hvis arealet er fejlregistreret som § 8-areal i IMK, vil du kunne gøre Landbrugsstyrelsen opmærksom på det, og det konstaterede forhold vil i dette tilfælde ikke blive sanktioneret. På samme måde, hvis du har fået dispensation for klitfredningen, så der ikke er en ulovlig tilstandsændring af det pågældende areal. I givet fald vil du være i besiddelse af skriftlig dokumentation for dispensationen.

- KO-kontrollen gennemføres på baggrund af kortlaget ”klitarealer” i IMK (internet markkort, som du anvender, når du søger landbrugsstøtte).

- Hvis du er i tvivl om dine arealers beskyttelsesstatus, kan du kontakte Kystdirektoratet for at få en afklaring.

- Hvis du på dine arealer opdager forhold, som du ikke selv er ansvarlig for, og som strider mod beskyttelsen af arealerne, skal du i forhold til den nationale lovgivning straks anmelde det til Kystdirektoratet. Det kunne f.eks. være, hvis en anden borger har opsat en skurvogn på dine arealer. Ifølge naturbeskyttelseslovens § 74, stk. 1, påhviler det ejeren eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold. Hvis en overtrædelse er resultatet af en handling eller en undladelse, som ikke direkte kan tillægges dig, vil du ikke kunne blive KO-sanktioneret for overtrædelsen.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.24.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.24, delkrav 1 – 3

KARAKTER	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Fjernelse eller beskadigelse af planter eller indretninger, der skal tjene til sandflugtens dæmpning. Beskedne bygningsændringer og beskedne tilstandsændringer i øvrigt, hvor dispensation ville være meddelt. Erhvervsmæssigt nødvendige småbygninger uden placerings- og udformnings godkendelse efter § 8 a, stk. 1, nr. 7.	Opførelse af småbygninger og små bygningsudvidelser uden dispensation. Hegn i enkel udførelse opsat i strid med undtagelsen i § 8 a, stk. 1, nr. 3. Mindre beplantninger. Græsning, hvor forudgående dispensation er påkrævet.	Opførelse af bygninger og bygningsudvidelser uden dispensation eller placerings- og udformningsgodkendelse. Gravning, jordpåfyldning og lignende terrænændring Hegn opsat i strid med undtagelsen i § 8 a, stk. 1, nr. 3 Større beplantning. Længerevarende græsning, hvor forudgående dispensation er påkrævet.	Opførelse af større bygninger og væsentlige bygningsudvidelser uden dispensation eller placerings og udformnings godkendelse Større terrænændringsarbejder. Høje eller lange hegn, der er opsat i strid med undtagelsen i § 8 a, stk. 1, nr. 3. Skovtilplantning og tilplantning med f.eks. juletræer eller flerårige energiafgrøder (f.eks. energipil). Dyrkning, hvor forudgående dispensation er påkrævet.

OMFANG	Fjernelse af planter eller indretninger, der skal tjene til sandflugtens dæmpning: Under 10 % af den dæmpede del af ejendommen eller under 350 m^2. Byggeri: Under 10 m^2. Hegn: Enkel udførelse under 5 m længde. Tilplantning: Under 10 % af den klitfredede del af ejendommen – strandbred ikke medregnet - eller under 350 m^2. Terrænændring: Under 5 m^2 og ikke dybt. Dyrkning og græsning: Under 10 % af den klitfredede del af ejendommen – strandbred ikke medregnet – eller under 350 m^2.	Fjernelse af planter eller indretninger, der skal tjene til sandflugtens dæmpning: 10 % - 25 % af den dæmpede del af ejendommen eller 350 – 700 m^2. Byggeri: 10 - 20 m^2 Hegn: Enkel udførelse og 5 - 20 m længde. Tilplantning: 10-25 % af den klitfredede del af ejendommen – strandbred ikke medregnet – eller 350-700 m^2. Terrænændringer: 5-25 m^2. Dyrkning og græsning: 10 – 25 % af den klitfredede del af ejendommen – strandbred ikke medregnet – eller 350-700 m^2.	Fjernelse af planter eller indretninger, der skal tjene til sandflugtens dæmpning: 25 - 50 % af den dæmpede del af ejendommen eller 750 – 1300 m^2. Byggeri: 20 - 50 m^2. Hegn: Dominerende og/eller 20 - 50 m. Tilplantning: 25-50 % af den klitfredede del af ejendommen – strandbred ikke medregnet – eller 700-1300 m^2. Terrænændringer: 25-50 m^2. Dyrkning og græsning: 25 – 50 % af den klitfredede del af ejendommen – strandbred ikke medregnet – eller 700-1300 m^2.	Fjernelse af planter eller indretninger, der skal tjene til sandflugtens dæmpning: Over 50 % af den dæmpede del af ejendommen eller over 1300 m^2. Byggeri: Over 50 m^2. Hegn: Dominerende og/eller over 50 m. Tilplantning: Over 50 % af den klitfredede del af ejendommen – strandbred ikke medregnet – eller over 1300 m^2. Terrænændringer: Over 50 m^2 og/eller af større omfang (dybde/højde). Dyrkning og græsning: 50-100 % af den klitfredede del af ejendommen – strandbred ikke medregnet - eller over 1300 m^2.
VARIGHED	Varigheden følger vurdering af alvor	Varigheden følger vurdering af alvor	Varigheden følger vurdering af alvor	Varigheden følger vurdering af alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.24, delkrav 1 – 3

Alvor	Vurderes efter byggeriets art, størrelse og placering i landskabet, samt om det er nye bygninger eller udvidelser eller ændringer af eksisterende. For øvrige forhold vurderes alvor efter arten af forholdet. For begge indgår det, om der er opstået sandflugt eller forøget risiko herfor. I bedømmelsen af alvor kan desuden indgå, hvorvidt tilstanden kan retableres, delvist retableres eller slet ikke retableres.
Omfang	Vurderes efter hvor stort et areal i m^2 eller %, der er gjort indgreb i. Valg af henholdsvis kvadratmeterangivelse og procentvis udregningsmetode bestemmes ud fra den opgørelsesmetode, som medfører den laveste karakter i bedømmelsen af omfang. Det er således den metode, der indebærer den laveste karakter, som skal danne baggrund for vurderingen. Vurdering af den procentdel, som arealet med det ulovlige forhold udgør af støtteansøgerens samlede klitfredede areal. For byggeri er karakteren for omfang bestemmende for karakteren for varighed.
Varighed	Varigheden følger vurderingen af alvoren af overtrædelsen.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.24, delkrav 1	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. artikel 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 8, stk. 1, 1. og 2. pkt., i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024, og § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning.
1.24, delkrav 2	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. artikel 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 8, stk. 1, 1. og 2. pkt., i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024, og § 1, stk. 1, i be-kendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning.
1.24, delkrav 3	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. artikel 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 8, stk. 1, 1. og 2. pkt., i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024, og § 1, stk. 1, i be-kendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning.

24. Krav 1.25: Beskyttelse af strandbredder og andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen

Delkrav	Kravtekst
1	Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af strandbred og andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen.

Bemærkninger til krav 1.25

- Strandbeskyttelseslinjen er fastlagt ved miljøministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler. Strandbeskyttelseslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at kravet ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

- For at en tilstandsændring er en overtrædelse af KO-kravet skal ændringen have fundet sted inden for de seneste fire år. Tilstandsændringer foretaget tidligere end det, vil ikke være en overtrædelse af KO-kravet.

- Kravet gælder både inden for og uden for Natura 2000-områder. Kystdirektoratet afgør i hvert enkelt tilfælde af formodet overtrædelse af kravet, om overtrædelsen har betydning for fugle, dyr og planters levesteder inden for Natura 2000-områder, og for fugles levesteder uden for Natura 2000.

- Herunder er eksempler på handlinger, der er omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen, og som generelt er vurderet til potentielt at kunne stride mod habitatdirektivet og/eller fuglebeskyttelsesdirektivet.

  Både inden for og uden for Natura 2000-områder:
  - Permanente terrænændringer.
  - Etablering af nye veje og stier uden for dyrkede arealer.
  - Tilplantning uden for eksisterende haver og læhegn.
  - Opførelse af større byggeri og anlæg uden for eksisterende byggefelt

  Inden for Natura 2000-områder på arealer, der er kortlagt som habitatnatur, potentielt levested for arter og/eller potentiel ynglelokalitet for fugle:
  - Enhver terrænændring.
  - Enhver tilplantning.
  - Enhver opførelse af bebyggelse.
  - Enhver placering af anlæg.
  - Enhver etablering af befæstede arealer.
  - Enhver etablering og ændring af stier og veje.
  - Placering af campingvogne, skurvogne og lignende.

  Eksemplerne er ikke en udtømmende liste over overtrædelser.

- Forbuddet mod tilstandsændringer gælder ikke for læskure til græssende dyr til brug for kogræsserlav og tilsvarende foreninger og til dyrehold i forbindelse med naturpleje. Brugen af undtagelsen er dog betinget

af, at der sker forudgående anmeldelse til Miljøministeren (Kystdirektoratet), og at der ikke inden 2 uger fra modtagelsen af anmeldelsen er gjort indsigelse mod opstillingen af læskuret, jf. naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 5.

- Visse former for byggeri er tilladt inden for strandbeskyttelseslinjen. Det kræver dog en myndighedsbehandling, inden byggeriet opføres, fordi placering skal godkendes. Du skal være opmærksom på, at der i denne myndighedsbehandling potentielt kan være mulighed for at forhindre byggeriets placering i et område, der er omfattet af § 15 i naturbeskyttelsesloven, hvis placeringen vil skade beskyttelsesinteresserne det pågældende sted.

- Der kan uden forudgående dispensation lovligt opføres et skur på op til 10 m^2 i en lovligt etableret have, hvis det ikke opføres mere end 15 meter fra boligen, og hvis der ikke i forvejen er et lovligt skur i tilknytning til boligen. Desuden kan der uden forudgående dispensation opføres et drivhus på op til 10 m^2 i en lovligt etableret have, hvis det ikke opføres mere end 15 meter fra boligen (gælder kun helårsbeboelse).

- I forhold til kontrol af krydsoverensstemmelse på strandbeskyttelseslinjen lægger Landbrugsstyrelsen et kort ud over §15-arealerne, som kan ses som strandbeskyttelseslinje på IMK (internet markkort – som anvendes til at søge landbrugsstøtte) ud på hjemmesiden, så du har adgang til disse oplysninger. KO-kontrollen foretages på baggrund af dette kort. Hvis arealet er fejlregistreret som strandbred i IMK, vil du kunne gøre Landbrugsstyrelsen opmærksom på det. Landbrugsstyrelsen vil så kontakte Kystdirektoratet, for at få afklaret omfanget af udpegningen.Hvis du har fået dispensation til ændringer af strandbredden , så foreligger der ikke en ulovlig tilstandsændring af det pågældende areal. I givet fald skal du være i besiddelse af skriftlig dokumentation for dispensationen.

- KO-kontrollen gennemføres på baggrund af kortlaget ”Strandbeskyttelseslinjer” i IMK (internet markkort, som du anvender, når du søger landbrugsstøtte).

- Hvis du er i tvivl om dine arealers beskyttelsesstatus, kan du kontakte Kystdirektoratet for at få en afklaring.

- Hvis du på dine arealer opdager forhold, som du ikke selv er ansvarlig for, og som strider mod beskyttelsen af arealerne, skal du ifølge den nationale lovgivning straks anmelde det til Kystdirektoratet. Det kunne f.eks. være, hvis en anden borger har opsat en skurvogn på dine arealer. Ifølge naturbeskyttelseslovens § 74, stk. 1, påhviler det ejeren eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold. Hvis en overtrædelse er resultatet af en handling eller en undladelse, som ikke direkte kan tillægges dig, vil du ikke kunne blive KO-sanktioneret for overtrædelsen.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.25.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.25, delkrav 1

KARAKTER	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Beskedne bygningsændringer, hvor dispensation ville være meddelt. Erhvervsmæssigt nødvendige småbygninger uden placerings- og udformingsgodkendelse efter § 15 a, stk. 1, nr. 6. Beskedne terrænændringer	Opførelse af småbygninger og bygningsudvidelser uden dispensation. Hegn i enkel udførelse opsat i strid med undtagelsen i § 15 a, stk. 1, nr. 3. Mindre beplantninger Mindre terrænændringer	Opførelse af - bygninger og bygningsudvidelser uden dispensation eller placeringsgodkendelse. Gravning, jordpåfyldning og lignende terrænændringer. Hegn opsat i strid med undtagelsen i § 15 a, stk. 1, nr. 3. Højere beplantning.	Opførelse af større bygninger og væsentlige bygningsudvidelser uden dispensation eller placeringsgodkendelse. Større gravearbejder og terrænændringsarbejder. Høje eller lange hegn, der er opsat i strid med undtagelsen i § 15 a, stk. 1, nr. 3. Skovtilplanining og tilplantning med f.eks. juletræer eller flerårige enregiafgrøder (f.eks. energipil).
OMFANG	Byggeri: Under 10 m^2 Hegn: Enkel udførelse og under 5 m længde. Tilplantning: Under 10 % af det strandbeskyttede areal på ejendommen eller under 350 m^2. Terrænændring: Under 5 m^2 og ikke dybt.	Byggeri: 10-20m^2. Hegn: Enkel udførelse og 5 - 20 m længde. Tilplantning: 10 % - 25 % af det strandbeskyttede areal på ejendommen eller 350 – 700 m^2. Terrænændringer: 5 - 25 m^2	Byggeri: 20-50 m^2. Hegn: Enkel udførelse og 20 - 50 m længde. Tilplantning: 25 % - 50 % af det strandbeskyttede areal på ejendommen eller 700-1300 m^2. Terrænændringer: 25 - 50 m^2.	Byggeri: Over 50 m^2. Hegn: Dominerende og/eller længde over 50 m. Tilplantning: Over 50 % af det strandbeskyttede areal på ejendommen eller over 1300 m^2. Terrænændringer: Over 50 m^2 og/eller af større omfang (dybde/højde).
VARIGHED	Varighed følger vurdering af alvor	Varighed følger vurdering af alvor	Varighed følger vurdering af alvor	Varighed følger vurdering af alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.25, delkrav 1

Alvor	Vurderes efter byggeriets art, størrelse og placering i landskabet, samt om det er nye bygninger eller udvidelser eller ændringer af eksisterende. For øvrige forhold vurderes alvor efter indgrebets arealmæssige eller fysiske omfang. Hvor retablering, f.eks. ved større terrænændringer, ikke er mulig eller kun kan ske over meget lang tid, vurderes overtrædelsen til at være væsentlig eller have meget stor effekt.
Omfang	Vurderes som den procentdel eller det areal, som det ulovlige forhold udgør af det samlede areal, som støttemodtageren råder over inden for strandbeskyttelseslinjen. Valg af henholdsvis kvadratmeterangivelse og procentvis udregningsmetode bestemmes ud fra den opgørelsesmetode, som medfører den laveste karakter i bedømmelsen af omfang.
Varighed	Varigheden følger vurderingen af alvor.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.25, delkrav 1	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. artikel 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 15, stk. 1, i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024, dog ikke for så vidt angår udstykning, matrikulering og arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

25. Krav 1.26: Beskyttelse af arealer i ydre koge i Tøndermarsken

Delkrav	Kravtekst
1	Der må ikke: a. Opføres yderligere bebyggelse i området eller foretages væsentlige om- og tilbygninger til eksisterende bebyggelse, b. Etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger c. Etableres nye vejanlæg, medmindre særlige forhold taler for det.
2	Der må ikke foretages terrænændring, herunder ved udnyttelse af forekomster i jorden, afgravning eller opfyldning.
3	Der må ikke plantes eller sås træer og buske.
4	Vedvarende græsarealer skal opretholdes som græsland med afgræsning. Slæt må dog foretages efter 15/6.
5	Vedvarende græsarealer må ikke omlægges.
6	Vedvarende græsarealer må ikke drænes.
7	Overfladegrøbling samt anlæg og vedligeholdelse af kanaler og grøfter må kun foretages uden for perioden 15/3 - 15/6.
8	På vedvarende græsarealer må der ikke foretages hegning. På vedvarende græsarealer skal hegn langs skelgrøfter være fjernet.
9	Gødskning af vedvarende græsarealer med handelsgødning må kun ske i hidtidigt omfang, dog højst 75 kg N pr. ha. Anvendelse af handelsgødning med fosfor og kalium er ikke tilladt.
10	På vedvarende græsarealer må der ikke anvendes kemiske bekæmpelsesmidler.

Bemærkninger til krav 1.26

- En inddiget marsk kaldes en kog. De ydre koge består af Ny Frederikskog og Gammel Frederikskog, samt Rudbøl Kog med et samlet areal på ca. 25 km2. Tøndermarsken består af flere koge med et samlet areal på 130 km2. Alle arealerne ligger inden for Natura 2000-område.

- Vær opmærksom på de arealmæssige begrænsninger for disse krav, da de alene gælder i forhold til arealer, der er omfattet af lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken. Det drejer sig om følgende arealer:
  1. Ny Frederikskog, bortset fra udlagte byzonearealer og parcelhusområdet beliggende i landzone syd for Højer by.
  2. Gammel Frederikskog.
  3. Rudbøl Kog.
  4. Arealerne inden for ådigerne ved Vidåen fra Møllehusvej til Højer Sluse og ved Sønderåen fra jernbanedæmningen Tønder-Suder Lugum.
  5. Ådiger, der afgrænser det område, der er nævnt i nr. 4.

6. Højer dige.
7. Den vestlige side af diget fra Højer til Rudbøl indtil kørebanen.

- Hvis du er i tvivl om dine arealers beskyttelsesstatus, kan du kontakte Tønder Kommune for at få en afklaring.

- Bestemmelsen i delkrav 1 forhindrer ikke, at du opfører bebyggelse, der er erhvervsmæssig nødvendig for driften af din landbrugsejendom. Bygningen må ikke bruges til svinefarm, pelsdyravl, fjerkræfarm eller væksthusgartneri, og højden må ikke overstige 8,5 meter. Bebyggelsens placering, fremtræden og omfang skal godkendes af Tønder Kommune. Du skal være opmærksom på, at der i denne myndighedsbehandling potentielt vil være mulighed for at forhindre byggeriets placering i området, hvis placeringen vil skade beskyttelsesinteresserne det pågældende sted.

- Bestemmelsen i delkrav 2 gælder ikke for:
  1. Havearealer
  2. Vedligeholdelse af diger i området og nødvendig klæggravning til reparation af diger i Tøndermarsken
  3. Sædvanlige dyrkningsmæssige foranstaltninger på landbrugsarealer, herunder etablering og vedligeholdelse af grøblerender og vedligeholdelse af vandhuller
  4. Etablering af bevandingskanaler og skelgrøfter og vedligeholdelse af grøfter, kanaler og vandløb
  5. Den nødvendige vedligeholdelse af veje

- Kommunalbestyrelsen kan som plejeforanstaltning fjerne selvsåede træer og buske. Kravet gælder ikke for arealer, der bruges som havearealer i tilknytning til bebyggelse.

- Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om græsningstrykket på arealerne.

- Miljøministeren kan fastsætte regler om, at ændringer og reparationer af eksisterende dræn i nærmere angivne tilfælde ikke er tilladt.

- Reglerne gælder ikke hegning, der er nødvendig af hensyn til digernes sikkerhed eller hegning langs veje, afvandings- og vandingsforsyningskanaler samt langs landegrænsen. Reglerne gælder ikke for nødvendig hegning ved led samt etablering og vedligeholdelse af fangfolde.

- KO-kontrollen gennemføres på baggrund af kortlaget ”Ydre koge” i IMK (internet markkort, som du anvender, når du søger landbrugsstøtte).

- Hvis en overtrædelse er resultatet af en handling eller en undladelse, som ikke direkte kan tillægges dig, vil du ikke kunne blive KO-sanktioneret for overtrædelsen.

I bedømmelsesskemaerne nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.26.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.26, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Ombygninger uden fast konstruktion	Ombygninger og tilbygninger uden fast konstruktion	Tilbygninger af fast konstruktion og nye vejanlæg	Nye bygninger og andre ny anlæg af faste konstruktioner
OMFANG	Under 10 m^2	10-20 m^2	20-50 m^2	Over 50 m^2
VARIGHED	Under 1 år	1 - 2 år	2-3 år	Over 3 år

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.26, delkrav 2

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Mindre terrænændringer uden til- eller fraførsel af materiale	Terrænændring uden til- eller fraførsel af materiale	Terrænændring med til eller fraførsel af materiale	Terrænændring med til- eller fraførsel af materiale
OMFANG	Under 25 m^2	25-50 m^2	50-100 m^2	Over 100 m^2
VARIGHED	Under 1 år	1-2 år	2-3 år	Over 3 år

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.26, delkrav 3

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Såede buske eller træer	Plantet mindre buske	Plantet større buske	Plantet træer

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
OMFANG	1-5 planter	5-10 planter	10-15 planter	Flere end 15 planter
VARIGHED	Under 1 år	1-2 år	2-3 år	Over 3 år

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.26, delkrav 4-10

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Reversibel skade, med naturlig retablering af naturkvalitet Hegn: Enkel udførelse og op til 5 m længde.	Reversibel skade med mulighed for øjeblikkelig retablering Hegn: Enkel udførelse og 5 - 20 m	Reversibel skade med mulighed for retablering uden tab af Naturkvalitet Hegn: Enkel udførelse og 20 - 50 m længde.	Irreversibel skade hvor retablering er umulig eller kun mulig med tab af Naturkvalitet Hegn (længde): Dominerende og/eller længde over 50 m.
OMFANG	1) under 5 % 2) under 10 m^2	1) 5 % -25 % 2) 10 m^2-50 m^2	1) 25 % -50 % 2) 50 m^2-1000 m^2	1) over 50 % 2) over 1000 m^2
VARIGHED	Under 1 måned	Under 1 år	1-3 år	3 eller flere år

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.26, delkrav 1

Alvor	Vurderes efter, om der er foretaget ombygning, tilbygning/nye vejanlæg eller nybygning/andre nye anlæg af faste konstruktioner.
Omfang	Vurderes efter arealstørrelsen.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen har indtrådt.

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.26, delkrav 2

Alvor	Vurderes efter karakteren af terrænændringen.
Omfang	Vurderes efter arealstørrelsen.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen har indtrådt.

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.26, delkrav 3

Alvor	Vurderes efter påvirkning af landskabet og biologiske forhold
Omfang	Vurderes efter antallet af planter.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen har indtrådt.

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.26, delkrav 4-10

Alvor	Vurderes efter reversibilitet.
Omfang	Vurderes som den procentdel og/eller det areal, som det ulovlige forhold udgør i forhold til det areal, som støttemodtagerens (pr. CVR-registrering) har. Valg af henholdsvis kvadratmeterangivelse og procentvis udregningsmetode bestemmes ud fra den opgørelsesmetode, som medfører den laveste karakter i bedømmelsen af omfang.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen har indtrådt.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.26, delkrav 1	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. art. 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 10, stk. 1, i lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, jf. lovbekendtgørelse nr. 691 af 26. maj 2023
1.26, delkrav 2	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. art. 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 11, stk. 1, i lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, jf. lovbekendtgørelse nr. 691 af 26. maj 2023
1.26, delkrav 3	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. art. 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 12, stk. 1, lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, jf. lovbekendtgørelse nr. 691 af 26. maj 2023
1.26, delkrav 4	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. art. 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 16, stk. 1, 1. pkt., i lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, jf. lovbekendtgørelse nr. 691 af 26. maj 2023
1.26, delkrav 5	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. art. 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 16, stk. 2, i lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, jf. lovbekendtgørelse nr. 691 af 26. maj 2023
1.26, delkrav 6	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt	§ 17, stk. 1, i lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, jf. lovbekendtgørelse nr. 691 af 26. maj 2023

	artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. art. 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	
1.26, delkrav 7	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. art. 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 17, stk. 2, i lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, jf. lovbekendtgørelse nr. 691 af 26. maj 2023
1.26, delkrav 8	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. art. 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 18, stk. 1, i lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, jf. lovbekendtgørelse nr. 691 af 26. maj 2023
1.26, delkrav 9	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. art. 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 19, i lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, jf. lovbekendtgørelse nr. 691 af 26. maj 2023
1.26, delkrav 10	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. art. 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 20, i lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, jf. lovbekendtgørelse nr. 691 af 26. maj 2023

26. Krav 1.29: Beskyttelse af fredskovspligtige arealer

Delkrav	Kravtekst
1	For det enkelte fredskovspligtige areal gælder, at dyrehold er forbudt. Forbuddet gælder dog ikke på arealer, der lovligt kan holdes uden træbevoksning.
2	På fredskovspligtige arealer må der ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald. Det gælder dog ikke for: 1. byggeri, arbejdsskure på op til 10 m2, anlæg eller terrænændringer, som er nødvendige for skovdriften, og 2. spejderhytter, skovbørnehaver og lignende byggeri, der særligt tilgodeser børns og unges friluftsliv.
3	Søer, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev, der hører til fredskov, og som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de er mindre end de deri fastsatte størrelsesgrænser, må ikke dyrkes, afvandes, tilplantes eller på anden måde ændres. Forbuddet under delkrav 3 gælder også vandløb, som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de ikke er udpeget som beskyttede.

Bemærkninger til krav 1.29

Undtagelser

Delkrav 1 gælder ikke på arealer, der lovligt kan holdes uden træbevoksning og på fredskovspligtige arealer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse.

Det enkelte fredskovspligtige areal kan anvendes på følgende måde:
1) Stævningsdrift og skovgræsning må tilsammen omfatte op til 10 pct. af arealet. Hegning til skovgræsning må ikke forringe mulighederne for offentlig færdsel og ophold.

Det enkelte fredskovspligtige areal kan holdes uden træbevoksning i følgende tilfælde:
1) Når det er nødvendigt for skovdriften.
2) Når det bestemmes i en fredning efter lov om naturbeskyttelse eller lov om bygningsfredning.
3) Marker og klitter, så længe anvendelsen ikke ændres.
4) Åbne naturarealer kan etableres på op til 10 pct. af arealet. Der kan etableres 10 pct. ud over de arealer, der ved lovens ikrafttræden lovligt var uden træbevoksning.
Endvidere gælder forbuddet mod dyrehold ikke i disse tilfælde. Hertil kommer, at skovgræsning er tilladt på 10 % af det enkelte fredskovspligtige areal uden dispensation.

Når særlige grunde taler for det, kan der dispenseres fra bestemmelserne.

Delkrav 2 gælder ikke for:
1) byggeri, arbejdsskure på op til 10 m^2, anlæg eller terrænændringer, som er nødvendige for skovdriften,
2) spejderhytter, skovbørnehaver og lignende byggeri, der særligt tilgodeser børns og unges friluftsliv.

Miljøministeren skal godkende udseende og beliggenhed af arbejdsskure.

Forbuddet mod at anbringe affald omfatter tilfældig, uorganiseret henkastning af overflødige genstande. Skoven skal således ikke tjene til at aftage f.eks. byggeaffald eller restprodukter fra forskellig industrivirksomhed. Der er

dog mulighed for at anvende byggeaffald og lignende i forbindelse med anlæg af skovveje. Det kan dog kun ske, hvis materialet opfylder betingelserne i bekendtgørelse om genanvendelse af restprodukter og jord til bygge og anlægsarbejder. Når særlige grunde taler for det, kan der dispenseres fra bestemmelserne.

Forbuddet i delkrav 3 gælder ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Når særlige grunde taler for det, kan der dispenseres fra bestemmelserne.

Øvrige bemærkninger
Langt den største del af de danske private skove og alle offentlige skove er fredskovspligtige (fredskov). Fredskovspligten blev indført for mere end 200 år siden for at sikre Danmarks forsyning med træ, efter at næsten al skov i landet var blevet ryddet.

Fredskovspligtige arealer skal drives efter skovlovens regler. Det er ejerens pligt at sikre, at skovloven overholdes.

Hovedanvendelsen af fredskovspligtige arealer skal bestå af træer, som enten danner eller er ved at vokse op til skov af højstammede træer. Der kan være arealer uden træbevoksning i en fredskov i de tilfælde, der er nævnt ovenfor med hensyn til undtagelser fra delkrav 1, hvor arealet kan holdes uden træbevoksning. Søer, moser, heder, strandenge m.v., der hører til fredskov, må ikke dyrkes, afvandes, tilplantes eller på anden måde ændres, selvom de ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de er mindre end de deri fastsatte størrelsesgrænser.

Fredskovspligten følger ejendommen. Det betyder, at ny ejer altid overtager fredskovspligten ved køb af ejendommen. Fredskovspligten går forud for andre rettigheder, og bortfalder ikke, hvis ejendommen kommer på tvangsauktion. Fredskovspligten og ændringer heraf registreres i matriklen på de berørte ejendomme.

Miljøstyrelsen administrerer skovloven. På grund af den tætte sammenhæng mellem kravene under krydsoverensstemmelse og de nationale regler vil Landbrugsstyrelsen kontakte Miljøstyrelsen, hvis vi finder en mulig overtrædelse af dette krav. Det er nødvendigt, at Miljøstyrelsen foretager vurderingen af, om en given handling er i strid med skovloven, om der kan dispenseres, og om en given handling vil forstyrre eller forringe de udpegede naturtyper, arter og fugle inden for et Natura 2000-område samt levesteder for fugle uden for Natura 2000-områder. Denne vurdering vil være afgørende for, om der er tale om en overtrædelse, der er omfattet af krydsoverensstemmelse, og som derfor kan medføre en sanktion i form af nedsættelse af landbrugsstøtten.

I forhold til kontrol af krydsoverensstemmelse på fredskovsarealer lægger Landbrugsstyrelsen et kort, hvor fredskovsarealer kan ses, på IMK. Kontrollen foretages på baggrund af dette kort. Hvis arealet er fejlregistreret som fredskovsareal i IMK, vil du kunne gøre Landbrugsstyrelsen opmærksom herpå. I givet fald vil det konstaterede forhold ikke blive sanktioneret. Det samme gælder, hvis du har fået dispensation fra fredskovsbeskyttelsen, således at der ikke foreligger et ulovligt forhold på det pågældende areal. I givet fald vil du være i besiddelse af skriftlig dokumentation for dispensationen.

Hvis du er i tvivl om dine arealers beskyttelsesstatus, kan du kontakte Miljøstyrelsen.

I bedømmelsesskemaerne nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.29.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.29, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Minimalt græsningstryk. Ingen eller kun ubetydelig skade	Lille græsningstryk, midlertidig skade, kun i sommertiden	Stort græsningstryk til skade for ny opvækst efterår eller vinter	Meget stort græsningstryk, ødelæggelse af naturtype, levested eller art, varig skade i foråret
OMFANG	Under 10 % eller under 350 m^2	10 - 25 % eller 350 – 700 m^2	25-50 % eller 700 – 1300 m^2.	Mere end 50 % eller over 1300 m^2.
VARIGHED	Under 1 år	1– 4 år	4 – 5 år	Mere end 5 år

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.29, delkrav 2

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Anbringelse af affald.	Opførelse af byggeri eller anlæg. Terrænændring medfører ikke at arealet skifter karakter.	Opførelse af byggeri eller anlæg. Terrænændring medfører at arealet i mindre grad skifter karakter.	Opførelse af byggeri eller anlæg. Terrænændring medfører at arealet skifter karakter
OMFANG	Byggeri og anlæg: Under 30 m^2 Terrænændring: Under 30 m^2 Affald: 5-10 m^3	Byggeri og anlæg: 30-50 m^2 Terrænændring: 30-50 m^2 Affald: 5-10 m^3	Byggeri og anlæg: 50-80 m^2 Terrænændring: 50-200 m^2 Affald: 10-20 m^3	Byggeri og anlæg: Mere end 80 m^2 Terrænændring: Mere end 200 m^2 Affald: Over 20 m^3
VARIGHED	Følger omfangskarakteren	Følger omfangskarakteren	Følger omfangskarakteren	Følger omfangskarakteren

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.29, delkrav 3

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Reversibel skade som ikke kræver indgreb	Reversibel skade som vil kræve indgreb for at genoprette	Reversibel skade som umiddelbart ikke kan genoprettes	Irreversibel skade som ikke kan genoprettes
OMFANG	Under 5 %	5 % - 10 %	10 % - 20 %	Mere end 20 %.
VARIGHED	Under 1 år	1-2 år	2-3 år	Mere end 3 år

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.29, delkrav 1

Alvor	Vurderes ud fra muligheden for skadevirkning på skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.
Omfang	Den procentdel, som det ulovlige forhold udgør af det konkrete område med fredsovspligtigt areal. Hvorvidt omfanget skal vurderes ud fra % af det samlede beskyttede areal eller den konkrete arealangivelse i kvadratmeter, afhænger af den konkrete overtrædelse og arealet af den pågældende naturtype.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholelsen har indtrådt.

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.29, delkrav 2

Alvor	Vurderes efter, om der er opført byggeri, etaleret anlæg eller gennemført terranændring uden tilladelse. Affald placeret i fredskoven kan kun give karakteren 1 i alvor, mens mængde og varighed vurderes særskilt for den placerede affald og kan give højere karakterer.
Omfang	Størrelsen af det areal, som er inddraget til byggeriet, anlægget eller terrænændringen. Rumfanget af affaldet.
Varighed	Når et byggeri eller et anlæg er opført, eller en terrænændring er gennemført, er skaden sket. I alle kategorier er derfor tilstedeværelsen nok. Karakteren for varighed bestemmes af karakteren for omfanget.

Retningslinjer for bedømmelse krav 1.29, delkrav 3

Alvor	Vurderes efter reversibilitet og omfang inden for det pågældende fredskovsområde.
Omfang	Det areal som det ulovlige forhold udgør af støttemodtagerens samelde fredskovspligtige areal, som ikke er omfattet af naturbeskyttelsesloven, fordi de er mindre end de deri fastsatte størrelsesgrænser på hhv. 100 m^2 for søer og 2500 m^2 for landjord.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes ud fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen har indtrådt.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.29, delkrav 1	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. artikel 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 8, stk. 1, nr. 4, 1. pkt., i lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023
1.29, delkrav 2	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. artikel 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 11, stk. 1, i lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023
1.29, delkrav 3	LMK 2: Artikel 3, stk. 1 og 2, litra b, og artikel 4, stk. 1, 2 og 4, i direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 samt artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, jf. artikel 7 i sidstnævnte direktiv. LMK 3: Artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992.	§ 28, stk. 1 og 2, 1. pkt., i lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023

27. Krav 1.33: Etablering og bevarelse af plantedække på braklagte landbrugsarealer

Delkrav	Kravtekst
1	Arealer, der er anmeldt som brak i fællesskemaet skal holdes plantedækket.
2	Når et areal overgår til brak, skal plantedækket etableres snarest muligt og ikke senere end 31. maj i det kalenderår, hvor arealet er anmeldt som brak.
3	Braklagte arealer må ikke anvendes på en måde, der medfører ødelæggelse af plantedækket. På braklagte arealer er det dog tilladt: 1) At etablere en vinterafgrøde eller støtteberettigede permanente afgrøder, med henblik på høst et efterfølgende år, i overensstemmelse med den bekendtgørelse om grundbetaling m.v. til landbrugere, der gælder for det pågældende kalenderår. Hvis der etableres en vårafgrøde det følgende år, må jordbearbejdning alene finde sted i overensstemmelse med den bekendtgørelse om grundbetaling m.v. til landbrugere, der gælder for det pågældende kalenderår. 2) At genetablere plantedækket i perioden fra den 1. august til og med den 25. september. 3) At anvende plantebeskyttelsesmidler til selektiv bekæmpelse af flyvehavre og kæmpebjørneklo, i overensstemmelse med den bekendtgørelse om grundbetaling m.v. til landbrugere, der gælder for det pågældende kalenderår. 4) At foretage de aktiviteter, som er nødvendige for at kunne udlægge arealet som en småbiotop i overensstemmelse med en eller flere af følgende ordninger: a. Til opfyldelse af kravet om mindsteandel af ikke produktive elementer i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse om konditionalitet for det pågældende år. b. Til opfyldelse af betingelserne i bekendtgørelse om tilskud til biodiversitet og bæredygtighed for det pågældende år. c. Til opfyldelse af betingelserne i bekendtgørelse om grundbetaling for det pågældende år. 5) At etablere midlertidige foranstaltninger og arrangementer, hvis områder med ødelagt plantedække genetableres snarest muligt efter anvendelsen, og landbrugsaktiviteten, jf. den bekendtgørelse om grundbetaling m.v. til landbrugere, der gælder for det pågældende kalenderår, ikke er væsentligt hæmmet af de midlertidige foranstaltninger på arealet.

Bemærkninger til krav 1.33

- **Undtagelse til delkrav 1:** Arealer, der er beliggende inden for de bræmmer, der er nævnt i § 69 i vandløbsloven, eller inden for en bræmme på 3 meter langs de vandløb og søer, der er nævnt i § 69 i vandløbsloven, er ikke omfattet af delkrav 1.

- **Undtagelse til delkrav 1-3:** Delkrav 1-3 finder ikke anvendelse, hvor betingelserne i tilsagn om landdistriktsstøtte, forpligtelser i medfør af lovgivningen eller projekter godkendt af Miljøstyrelsen til gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af vilde fugle, Rådets direktiv om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger forhindrer overholdelsen af bestemmelserne.

- Arealer, der er anmeldt som brak i fællesskemaet, skal holdes plantedækket i det kalenderår, hvor du anmelder det som brak.

- Plantedækket må gerne være spildfrø, og etableringen kan derfor bestå i, at der spirer spildfrø frem. I forbindelse med etableringen af plantedækket er det tilladt at foretage den nødvendige jordbehandling, herunder også mekanisk jordbehandling.

- Du kan etablere en vinterafgrøde eller støtteberettigede permanente afgrøder med henblik på høst det efterfølgende år. Forud for etablering af vinterafgrøden må plantedækket på det braklagte areal nedvisnes fra 1. juli, ligesom du må foretage jordbehandling, såning og gødskning samt anvende jordforbedringsmidler fra 1. august.

- Hvis du vil etablere en vårafgrøde det efterfølgende år, må du foretage jordbehandling fra 1. oktober på tunge lerjorde (Jordbonitet nr. 7-9), 1. november på ler- og humusjord (Jordbonitet nr. 5-6 og 10-11) og fra 1. januar det efterfølgende år på sandjord (JB nr. 1-4).

- Nedvisning forud for etablering af en vårafgrøde det følgende år er ikke tilladt i ansøgningsåret på braklagte arealer.

- Du kan også undlade plantedække i en bredde af højst tre meter rundt om hver enkelt mark (barjordsstriber). Dette areal kan ved mekanisk bearbejdning holdes plantefrit hele året. Du kan dog ikke undlade plantedække på arealer, der ligger nærmere end 5 meter fra søer, åbne vandløb, kystlinjer samt langs fortidsminder, som er beskyttet i medfør af museumsloven § 29e. På arealer, der søges støtte til, bortset fra arealer med permanent græs og permanente afgrøder, kan der hele året etableres vildt- og bivenlige tiltag i form af insektvolde, vildtstriber, barjordsstriber og lærkepletter.

- Etableret plantedække kan genetableres i perioden fra den 1. august til den 25. september. Det er tilladt at efterså dele af plantedækket på braklagte arealer med henblik på at opfylde kravet om plantedække. Ved eftersåning må du foretage den nødvendige jordbehandling, dog ikke pløjning

- Efter bekendtgørelse om grundbetaling m.v. til landbrugere, er det på braklagte arealer tilladt at anvende plantebeskyttelsesmidler til selektiv bekæmpelse af hejrearter, giftige arter eller aggressive ukrudtsarter som for eksempel flyvehavre, kæmpebjørneklo, brændenælder og tidsler. Dette gælder dog ikke for brakarealer udlagt som miljøfokusområde.

- Arealer, som du søger støtte til, kan bruges til ikke landbrugsmæssige formål, forudsat at landbrugsaktiviteten ikke bliver væsentligt begrænset. Varigheden, omfanget og intensiteten af den anden aktivitet er afgørende for, om landbrugsdriften er væsentligt hæmmet.

- Drænarbejde er tilladt såfremt plantedækket genetableres snarest muligt efter endt gravearbejde.

I bedømmelsesskemaerne nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.33.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.33, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	0 – 0,05 ha er ikke etableret med plantedække	0,06 – 0,50 ha er ikke etableret med plantedække	0,51 – 1,0 ha er ikke etableret med plantedække	Mere end 1,0 ha er ikke etableret med plantedække
OMFANG	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
VARIGHED	Frist for etablering af plantedække er overskredet med under 1 måned	Frist for etablering af plantedække er overskredet med 1-2 måneder	Frist for etablering af plantedække er overskredet med 2 - 7 måneder	Frist for etablering af plantedække er overskredet med mere end 7 måneder

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.33, delkrav 2

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Fristen, er ikke overholdt		
OMFANG	Fristen er ikke overholdt for 0 – 0,05 ha	Fristen er ikke overholdt for 0,06 – 0,5 ha	Fristen ikke overholdt for 0,51 - 1,0 ha	Fristen ikke overholdt for mere end 1,0 ha
VARIGHED	Fristen er overskredet med under 1 måned	Fristen er overskredet med 1-2 måneder	Fristen er overskredet med 2-7 måneder	Fristen er overskredet med mere end 7 måneder

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.33, delkrav 3

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	0 – 0,10 ha har ødelagt plantedække	0,11 – 0,5 ha har ødelagt plantedække	0,51 – 1,0 ha har ødelagt plantedække	Mere end 1,0 ha har ødelagt plantedække
OMFANG	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
VARIGHED	Plantedækket har været ødelagt i 0-2 måneder	Plantedækket har været ødelagt i 2-3 måneder	Plantedækket har været ødelagt i 3-4 måneder	Plantedækket har været ødelagt i mere end 4 måneder

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.33, delkrav 1

Alvor	Vurderes efter hvor stort arealet uden plantedække er.
Omfang	Vurderes efter hvor stort arealet uden plantedække er.
Varighed	Vurderes efter hvor lang tid tidsfristerne er overskredet.

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.33, delkrav 2

Alvor	Vurderes efter om fristen i delkravet ikke er overholdt.
Omfang	Vurderes efter hvor stort arealet, hvor der ikke er overholdt en frist for etablering eller retablering, er.
Varighed	Vurderes efter hvor lang tid tidsfristerne er overskredet.

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.33, delkrav 3

Alvor	Vurderes efter hvor stort arealet med ødelagt plantedække er.
Omfang	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
Varighed	Vurderes efter hvornår genetableringen er foretaget.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.33, delkrav 1	GLMS 4, jf. bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013, jf. forordningens artikel 93.	§ 6, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024.
1.33, delkrav 2	GLMS 4, jf. bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013, jf. forordningens artikel 93.	§ 6, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024.
1.33, delkrav 3	GLMS 4, jf. bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013, jf. forordningens artikel 93.	§ 6, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024.

28. Krav 1.34: Markafbrænding af halm eller andre lignende dele af landbrugsafgrøder

Delkrav	Kravtekst
1	Halm eller andre lignende dele af landbrugsafgrøder må ikke afbrændes på marker eller uopdyrkede arealer.

Bemærkninger til krav 1.34

- **Undtagelse:** Kravet om forbuddet mod afbrænding gælder dog ikke for:
  1. Flammebehandling af ukrudt
  2. Afbrænding af halm fra frøgræsser fra arealer, hvor afgrøden dyrkes det følgende år
  3. Halm der har været anvendt til overdækning og lignende
  4. Mindre spild i forbindelse med presning, herunder fejlbundne halmballer
  5. Våde halmballer. Afbrænding må først foretages, når der er sket orientering af kommunalbestyrelsen.
  6. Halm på øerne, bortset fra Sjælland, Fyn, Bornholm, Læsø, Samsø, Fanø og Ærø samt øer, der har bro eller dæmning til disse øer eller til fastlandet.

- Kravet vedrører stubbe fra halm eller andre lignende dele af landbrugsafgrøder, der dyrkes/er blevet dyrket på den pågældende mark, og afbrænding af f.eks. grenaffald er således ikke omfattet af kravet.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt under krav 1.34.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.34, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Der er foretaget afbrænding på et areal mindre end 0,5 ha	Der er foretaget afbrænding på et areal mellem 0,5-5 ha	Der er foretaget afbrænding på et areal mellem 5-10 ha	Der er foretaget afbrænding på et areal større 10 ha
OMFANG	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.34, delkrav 1

Alvor	Alvor vurderes efter hvor stort et areal, der er afbrændt.
Omfang	Da effekten af en overtrædelse af dette krav er direkte proportional med størrelsen af det afbrændte areal, er karakteren for alvor bestemmende for karakteren for omfang, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.
Varighed	Karakteren for varighed, sættes til samme karakter som kriteriet alvor.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.34, delkrav 1	GLMS 6, jf. bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013, jf. forordningens artikel 93.	Bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024, § 8, stk. 1.

29. Krav 1.35: Forvaltning af vand

Delkrav	Kravtekst
1	Grundvand og overfladevand må ikke indvindes til markvandingsformål uden tilladelse.
2	Vandindvindingsanlæg skal være forsynet med en anordning til måling af det indvundne vand.
3	Ejeren af et vandindvindingsanlæg skal hvert år indberette årsindvindingen til kommunalbestyrelsen.
4	Vilkåret om maksimal indvindingsmængde af grundvand og overfladevand i tilladelsen må ikke overtrædes.

Bemærkninger til krav 1.35

- Kravet gælder kun indvinding af grund- og overfladevand til markvandingsformål.

I bedømmelsesskemaerne nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.35.

BEDØMMELSESSKEMA af krav 1.35, delkrav 1-3

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Der er indvundet vand, men landbrugers tilladelse til indvinding er udløbet inden for de sidste 2 år, og der er ikke søgt om fornyelse **Eller:** Fristen for indsendelse af oplysninger om årsindvindingen til kommunen er overskredet med mindre end 30 dage.	Der er indvundet vand, og landbrugeren har indsendt ansøgning om tilladelse til indvinding, men har endnu ikke modtaget tilladelsen (der foreligger ikke tidligere tilladelse) **Eller:** Der er indvundet vand til markvanding, men landbrugers tilladelse er udløbet for over 2 år siden **Eller:** Landbrugeren har ikke indsendt oplysning om årsindvindingen til kommunen inden for 30 dage efter den kommunalt fastsatte indsendelsesfrist.	Vandindvindingsanlægget har ingen anordning til måling af det indvundne vand eller anordningen måler ikke den samlede mængde oppumpede vand **Eller:** Der er indvundet vand til markvanding, men landbrugers tilladelse er udløbet for over 5 år siden	Der er indvundet vand til markvanding uden tilladelse **Eller:** Der er indvundet vand til markvanding, men landbrugers tilladelse er udløbet for over 10 år siden
OMFANG	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.35, delkrav 4

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Der er indvundet maksimum 15 % mere vand end tilladt	Der er indvundet mellem 15-30 % mere vand end tilladt	Der er indvundet mellem 30 - 50 % mere vand end tilladt	Der er indvundet over 50 % mere vand end tilladt
OMFANG		Vurderes at påvirke egen bedrift	Vurderes at påvirke nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Vurderes at påvirke fjernområdet, f.eks. drikkevandsressourcer
VARIGHED	Der er indvundet mere vand end tilladt i ét år	Der er indvundet mere vand end tilladt i to år	Der er indvundet mere vand end tilladt i tre år	Der er indvundet mere vand end tilladt i mere end tre år

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.35, delkrav 1-3

Alvor	Vurderes efter, om landbrugeren har tilladelse, en anordning for måling og har indberettet årsindvindingen.
Omfang	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor.
Varighed	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.35, delkrav 4

Alvor	Vurderes efter, hvor mange procent, udover det tilladte. Vær opmærksom på om den kommune, hvor vandingsanlægget ligger, hidtil har opgjort den tilladte max. indvinding som et gennemsnit over 3 år.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om påvirkning kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand).
Varighed	Karakteren for varighed vurderes ud fra, hvor længe landbruger har indvundet for meget vand jf. tilladelsen.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.35, delkrav 1	GLMS 2, jf. bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013, jf. forordningens artikel 93.	§ 4, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024.
1.35, delkrav 2	GLMS 2, jf. bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013, jf. forordningens artikel 93.	58, stk. 2, i lov om vandforsyning, jf. lovbekendtgørelse nr. 602 af 10. maj 2022, og §27 i bekendtgørelse nr. 810 af 18. juni 2024 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg.
1.35, delkrav 3	GLMS 2, jf. bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013, jf. forordningens artikel 93.	§ 58, stk. 3, 1. pkt., i lov om vandfor-syning, jf. lovbekendtgørelse nr. 602 af 10. maj 2022, og §§ 26, 28 og 29, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 810 af 18. juni 2024 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg.
1.35, delkrav 4	GLMS 2, jf. bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013, jf. forordningens artikel 93.	§ 4, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024.

30. Krav 1.36: Bevarelse af landskabstræk

Delkrav	Kravtekst
1	Et GLM-landskabselement må ikke ødelægges, fjernes eller reduceres i omfang.

Bemærkninger til krav 1.36

- **Undtagelse:** Kravet gælder ikke i tilfælde, hvor der efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2 er meddelt dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1-3, og § 18, stk. 1.

- Definition af GLM-landskabselement: Et landskabstræk, jf. GLMS 7 i bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 i form af beskyttede fortidsminder med tillæg af dyrkningsfri bræmmer på to meter, små søer, vandhuller og eventuel randbevoksning, når landskabselementet ikke overstiger 2000 m^2 og er beliggende i markblok.

- Kravet omfatter naturlige og kunstige søer og vandhuller med omgivende randbevoksning op til 2.000 m2, som ligger inden for grænserne af en markblok. Ved randbevoksning forstås bevoksning og plantedække, herunder selvsåede vedagtige og ikke-vedagtige planter, der ikke er adskilt fra vandhullet af dyrkede arealer. Landskabselementerne fremgår af Internet Markkort under landskabselementer.

- Kravet omfatter fortidsmindet, søen eller vandhullet inklusiv det udyrkede areal der var beliggende i tilknytning til søen eller vandhullet den 1. februar 2014, og for fortidsminder den 1. februar 2013 og som fremgår af kontrol gis. Randbevoksningen kan bestå af f.eks. vedagtige planter, græs eller andre selvsåede ikke-vedagtige planter, der ikke er adskilt fra vandhullet af dyrkede arealer.

- Randzoner, vildtstriber eller lign. der er støtteberettigede, betragtes ikke som en del af landskabselementet.

- Det anses ikke som en overtrædelse af kravet, hvis den omgivende randbevoksning anvendes til afgræsning, træer fældes, rør afskæres til udnyttelse, eller der foretages mindre deponi af f.eks. marksten, men landskabselementet, samt eventuel tilhørende randbevoksning må ikke fjernes eller ødelægges, f.eks. ved inddragelse i landbrugsdriften. Kravet forhindrer ikke almindelig pleje af landskabselementet ved f.eks. fældning af træer eller oprensning af en sø.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.36.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.36, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Reversibel skade med mulighed for retablering inden for 1 år.	Reversibel skade med mulighed for retablering af fortidsmindet eller søen uden tab af naturkvalitet inden for 1-2 år (f.eks. er dele af GLM-landskabselementet er ødelagt, men der er ikke etableret landbrugsproduktion på det ødelagte areal).	Reversibel skade, hvor der er forsvundet arter og/eller naturtyper eller dele af fortidsmindet, som det vil tage mere end 2 år at retablere (f.eks. er dele af GLM-landskabselementet er ødelagt, og der etableret landbrugsproduktion på det ødelagte areal).	Irreversibel skade hvor retablering er umulig (f.eks. hvor hele GLM-landskabselementet er ødelagt).
OMFANG	Til og med 99 m^2	100 – 199 m^2	200 – 299 m^2	Over 300 m^2
VARIGHED	Under 1 måned	1 måned til 1 år	1-2 år	Over 2 år

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.36, delkrav 1

Alvor	Alvoren af overtrædelsen bedømmes ud fra, om påvirkningen af landskabselementet har betydning for dets bevarelse som landskabselement. Overtrædelsen omfatter fjernelse eller ødelæggelse af landskabselementet som biotop ved f.eks. ødelæggelse af plantedækket ved jordbehandling eller inddragelse af landskabselementet ved etablering af ny landbrugsproduktion på det ødelagte areal. Det er ikke en overtrædelse af kravet, hvis der foretages udtynding eller fældning af træer m.v. på landskabselementet, afbrænding af plantevækst, eller hvis landskabselementet afgræsses.
Omfang	Omfang af overtrædelsen bedømmes ud fra hvor stort et areal af landskabselementet, der er ødelagt eller fjernet og/eller, om arealet er inddraget i landbrugsdrift.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt ud fra, hvor længe misligholdelsen har fundet sted.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.36, delkrav 1	GLMS 7, jf. bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013, jf. forordningens artikel 93.	Bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024, § 9, stk. 1.

31. Krav 1.37: Beskyttelse af landbrugsjord mod jorderosion

Delkrav	Kravtekst
1	I perioden fra og med den 1. oktober til og med den 15. februar det følgende år må der ikke foretages pløjning af arealer, som fremgår af kortene i bilag 2 til bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse fra 2024, over områder med estimeret høj jorderosionsrisiko.

Bemærkninger til krav 1.37

- Stub, planterester eller græs og urtevegetation kan effektivt reducere erosionsrisikoen på stærkt skrånende arealer.
- Risikoen for erosion øges, hvis arealerne pløjes i efterårs- og vinterperioden eller jordbehandles på en måde, så jorden efterlades løs og findelt og uden tilstrækkeligt plantedække.
- Der må gerne foretages reduceret jordbearbejdning i forbindelse med eksempelvis etablering af vintersæd eller efterafgrøder og mekanisk ukrudtsbekæmpelse, når dette sker ved ikke-vendende jordbearbejdning i form af pløjefri dyrkning eller harvning.
  - Arealerne er vejledende udpeget af Landbrugsstyrelsen og kan findes i Internet Markkort under temaet GLM-jorderosion.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.37.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.37, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Mindre end 25 % af bedriftens beskyttede areal er pløjet i perioden fra og med den 1. oktober til og med den 15. februar det følgende år.	25 % - 50 % af bedriftens beskyttede areal er pløjet i perioden fra og med den 1. oktober til og med den 15. februar det følgende år.	50 % - 75 % af bedriftens beskyttede areal er pløjet i perioden fra og med den 1. oktober til og med den 15. februar det følgende år.	Mere end 75 % af bedriftens beskyttede areal er pløjet i perioden fra og med den 1. oktober til og med den 15. februar det følgende år.
OMFANG	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor.	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor.	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor.	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor.
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.37, delkrav 1

Alvor	Vurderes efter hvor stort et område af det beskyttede areal der er jordbearbejdet
Omfang	Vurderes efter hvor stort et område af det beskyttede areal der er jordbearbejdet
Varighed	Vurderes efter hvor stort et område af det beskyttede areal der er jordbearbejdet

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.37, delkrav 1	GLMS 5, jf. bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013, jf. forordningens artikel 93.	§ 7 i bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024.

32. Krav 1.38: Forbud mod beskæring af buskads og træer i fuglenes yngletid

Delkrav	Kravtekst
1	I perioden fra 15. marts til 31. juli må der ikke foretages beskæring af buskads og træer på arealer, der er beliggende i markblok. Arealer, der er dyrket med lavskov, ikke støtteberettigede permanente afgrøder eller støtteberettigede permanente afgrøder i form af træer eller buske, er ikke omfattet af forbuddet. Forbuddet kan endvidere fraviges i de tilfælde, hvor særligt vejrlig eller anlægsarbejde kræver beskæring i forbudsperioden.

Bemærkninger til krav 1.38

- Årlig opvækst af træer og buske, der fjernes ved almindelig slåning som opfyldelse af aktivitetskravet på græsarealer og udyrkede arealer, er ikke omfattet af kravet. Fjernelse af enkelte grene, der er til gene for færdsel med maskiner eller andre handlinger, der ikke kan tilskrives egentlig beskæring, betragtes ikke som en overtrædelse af kravet.
  Kravet omfatter ikke træer og buske i form af permanente afgrøder som frugttræer- og buske, juletræer og lign.

- Læhegn og andre bevoksninger som ikke er beliggende i markblok er ikke omfattet af kravet.
  Det samme gælder læhegn, som er rodfæstet uden for markblok, men hvor grene eksempelvis går ind over det dyrkede areal.

- Du kan fravige forbuddet i tilfælde, hvor usædvanlige mængder nedbør har gjort det umuligt at beskære inden 15. marts eller i situationer, hvor du har behov for at lave nødvendigt anlægsarbejde, som kræver, at du beskærer i forbudsperioden.

I bedømmelsesskemaet nedenfor er angivet, hvordan ALVOR, OMFANG og VARIGHED som udgangspunkt vurderes under krav 1.38.

BEDØMMELSESSKEMA for krav 1.38, delkrav 1 – Buske eller enkeltstående træer

KARAKTER KRITERIUM KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Let beskæring	Kraftig beskæring	Beplantningen er ryddet **Eller**: Et eller flere træer er fældet	Beplantningen/flere træer er kraftigt beskåret eller ryddet og der kan konstateres tab af reder, æg eller unger
OMFANG	10 m-100 m **Eller**: 1-9 træer	100 m- 249 m **Eller**: 10-29 træer	250 m til 499 m **Eller**: 30-49 træer	Mere end 500 m. **Eller**: Mere end 50 træer
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

Retningslinjer for bedømmelse af krav 1.38, delkrav 1

Alvor	Bedømmes ud fra om beplantningen eller træerne er beskåret eller ryddet og om der kan dokumenteres aktivitet af ynglende fugle i form af redemateriale eller lign. f.eks. ved fældning af træer med rovfuglereder eller fældning af kolonirugende fugles redetræer (fiskehejrer, skarver og lign.). Der er tale om kraftig beskæring når grene på hovedparten af bevoksning er afskåret tæt på stammen.
Omfang	Omfang af overtrædelsen bedømmes ud fra længden af randen af den beplantning der er beskåret eller fjernet eller antallet af træer.
Varighed	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.

Regelhenvisning til kravet

Delkrav	EU-regel	National regel
1.38, delkrav 1	GLMS 7, jf. bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013, jf. forordningens artikel 93.	Bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024, § 10.

33. Område 2: Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed

Sundhedsområdet omfatter krav, der skal sikre og forbedre folke-, dyre-, og plantesundheden.

Kravene skal bl.a. sikre, at du overholder reglerne om:

- Øremærkning og registrering af kvæg, får og geder (krav 2.1 -2.5B)
- Anmeldelse af diverse husdyrsygdomme (2.6 – 2.10)
- Anvendelse af veterinære lægemidler (2.14 – 2.15)
- Forbud mod uønskede stoffer, hormoner og animalsk protein i foder (2.16)
- Anvendelse af fodertilsætningsstoffer (2.16, 2.17)
- Anvendelse af godkendte plantebeskyttelsesmidler (2.18, 2.19)
- Håndtering af affald fra medicinanvendelse til husdyr (2.20)
- Tilbagetrækning af sundhedsskadelige fødevarer (2.21)
- Forebyggelse af smitsomme sygdomme der spredes fra fødevarer til mennesker (2.22)
- Sporbarhed af dyr, foder og fødevarer (2.23)
- Journalføring (2.24)
- Hygiejnisk mælkeproduktion (2.25, 2.26, 2.27, 2.28)
- Behandling af æg (2.29)
- Brug af biocider og GMO (2.30 – 2.34)

Landbrugsstyrelsen og Fødevarestyrelsen kontrollerer kravene på sundhedsområdet.

Du kan læse yderligere om kravene vedrørende område 2 i særskilt vejledning vedrørende område 2 og 3.

34. Område 3: Dyrevelfærd

Dyrevelfærdsområdet omfatter krav, der skal sikre dyrevelfærden for alle landbrugsdyr. Kravene vedrører:

- Faglig uddannelse (krav 3.1).
- Optegnelser (krav 3.3).
- Krav til staldindretning (krav 3.4, 3.11, 3.16, 3.18, 3.21, 3.27 - 3.29, 3.33, 3.36, 3.38, 3.42 og 3.44).
- Udstyr i stalde (krav 3.5, 3.7, 3.12 - 3.15).
- Håndtering af dyrene, herunder tilsyn, pasning og pleje (krav 3.2, 3.4, 3.8, 3.17, 3.19, 3.34, 3.35, 3.43, 3.45).
- Avlsmetoder (krav 3.9).
- Operative indgreb (krav 3.10, 3.41).
- Rengøring og desinfektion (krav 3.20).
- Foder og vand (krav 3.22 - 3.26, 3.31, 3.32, 3.39, 3.40).
- Beskæftigelsesmateriale til grise (krav 3.30, 3.37).

Du kan læse yderligere om kravene vedrørende område 3 i særskilt vejledning vedrørende område 2 og 3.

35. Bilag 1. KO-krav med mulighed for vurdering af overtrædelsen som ”mindre betydelig”

Område 1 – Miljø, klimaforandring og god landbrugsmæssig stand for jord (GLMS):

Krav 1.1 Beskyttelse af grundvand mod forurening
Krav 1.7 Indretning af stalde og lignende
Krav 1.8 Opbevaringskapacitet for husdyrgødning, ensilagesaft og restvand
Krav 1.9 Opbevaring af fast husdyrgødning og bundfald
Krav 1.10 Opbevaring af husdyrgødningsbaseret kompost i marken
Krav 1.11 Opbevaring af ensilage
Krav 1.12 Opbevaring af flydende gødning samt ensilagesaft og restvand
Krav 1.13 Udbringningsperioder for gødning
Krav 1.16 2 meter bræmmer langs vandløb og søer
Krav 1.17 Udarbejdelse af gødningsregnskaber
Krav 1.19 Ligevægten mellem virksomhedens kvælstofforbrug og behov
Krav 1.22 Grænser for tildeling af organisk gødning (organisk kvælstofarealkrav)
Krav 1.23 Beskyttelse af naturtyper
Krav 1.24 Beskyttelse af klitfredede arealer
Krav 1.25 Beskyttelse af strandbredder og andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelses-linjen
Krav 1.26 Beskyttelse af arealer i ydre koge i Tøndermarsken
Krav 1.29 Beskyttelse af fredsskovspligtige arealer
Krav 1.33 Etablering og bevarelse af plantedække på braklagte landbrugsarealer
Krav 1.34 Markafbrænding af halm eller andre lignende dele af landbrugsafgrøder
Krav 1.35 Forvaltning af vand
Krav 1.36 Bevarelse af landskabstræk
Krav 1.37 Beskyttelse af landbrugsjord mod jorderosion
Krav 1.38 Forbud mod beskæring af buskads og træer i fuglenes yngletid

Område 2 – Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed

Krav 2.1 Øremærkning af kreaturer
Krav 2.2 Indberetning af kvæg og førelse af besætningsregister
Krav 2.4 Øremærkning af får og geder
Krav 2.5 Førelse af besætningsregister for får og geder
Krav 2.5B Mærkning af grise og førelse af besætningsregister
Krav 2.14 Veterinære lægemidler
Krav 2.15 Foder og vegetabilske fødevarer må ikke være farligt, håndtering af foderlægemidler, farlige stoffer og affald
Krav 2.16 Anvendelse af fodertilsætningsstoffer i ren form eller forblandinger
Krav 2.17 Forbud vedrørende animalsk protein
Krav 2.18 Anvendelse af plantebeskyttelsesmidler
Krav 2.19 Anvendelse af plantebeskyttelsesmidler skal listes i en sprøjtejournal
Krav 2.20 Håndtering af farligt affald og affald fra medicinanvendelse
Krav 2.23 Sporbarhed af dyr og fødevarer

Krav 2.24 Journaler til dyr og fødevarer
Krav 2.25 Sundhedskrav for produktion af mælk og colostrum
Krav 2.30 Anvendelse af biocider og journal over biocider
Krav 2.31 Sporbarhed af foder samt forsyning kun fra registreret virksomhed
Krav 2.32 Journal over analyseresultater og reaktion til myndigheder
Krav 2.34 Journal over anvendelse af genetisk modificeret frø (GMO-frø)

Område 3 – Dyrevelfærd

Krav 3.1 Alle landbrugsdyr, personale
Krav 3.2 Alle landbrugsdyr, tilsyn med dyr og passende behandling af syge dyr
Krav 3.3 Alle landbrugsdyr, optegnelser
Krav 3.4 Alle landbrugsdyr, bevægelsesfrihed
Krav 3.5 Alle landbrugsdyr, rum og bygninger til husning af dyr
Krav 3.11 Kalve, arealkrav og enkeltbokse
Krav 3.13 Kalve, elektriske installationer
Krav 3.18 Kalve, bevægelsesfrihed
Krav 3.20 Kalve, rengøring og desinfektion
Krav 3.21 Kalve, gulve og lejearealer
Krav 3.27 Grise, arealkrav
Krav 3.29 Grise, drægtige søer og gylte i flok
Krav 3.30 Grise, beskæftigelsesmateriale til søerog gylte
Krav 3.34 Grise, støjniveau
Krav 3.35 Grise, belysning
Krav 3.36 Grise, indretning af stalde
Krav 3.37 Grise, beskæftigelsesmaterialer
Krav 3.38 Grise, gulvflader
Krav 3.42 Grise, særlige bestemmelser for orner
Krav 3.43 Grise, særlige bestemmelser for søer og gylte
Krav 3.45 Grise, særlige bestemmelser for fravænnede grise og avls-/fedegrise

36. Bilag 2. Ansvarlige myndigheder

Krav	Kontrolmyndighed	Ressortmyndighed (regelansvarlig)
Område 1 – Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLMS):		
1.1	Landbrugsstyrelsen	Landbrugsstyrelsen
1.7-1.12	Landbrugsstyrelsen	Miljøministeriet
1.13-1.16	Landbrugsstyrelsen	Landbrugsstyrelsen
1.17-1.19	Landbrugsstyrelsen	Landbrugsstyrelsen
1.21	Landbrugsstyrelsen	Landbrugsstyrelsen
1.22	Landbrugsstyrelsen	Landbrugsstyrelsen
1.23	Landbrugsstyrelsen	Miljøministeriet
1.24-1.25	Landbrugsstyrelsen	Miljøministeriet
1.26	Landbrugsstyrelsen	Miljøministeriet
1.29	Landbrugsstyrelsen	Miljøministeriet
1.33-1.38	Landbrugsstyrelsen	Landbrugsstyrelsen
Område 2 – Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed		
2.1-2.5	Landbrugsstyrelsen	Fødevarestyrelsen
2.5B, 2.10, 2.14	Landbrugsstyrelsen	Fødevarestyrelsen
2.6 – 2.9	Fødevarestyrelsen	Fødevarestyrelsen
2.15-2.17	Landbrugsstyrelsen	Fødevarestyrelsen
2.18	Landbrugsstyrelsen	Miljøministeriet
2.19	Landbrugsstyrelsen	Fødevarestyrelsen
2.20-2.29	Landbrugsstyrelsen	Fødevarestyrelsen
2.26	Fødevarestyrelsen	Fødevarestyrelsen
2.30-2.32 og 2.34	Landbrugsstyrelsen	Fødevarestyrelsen
Område 3 – Dyrevelfærd		
3.1-3.45	Landbrugsstyrelsen	Fødevarestyrelsen

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lbst.dk